ISSN 1814—4357

дачникам
садівникам
городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дім • Сад • Город

№3 БЕРЕЗЕНЬ 2007

Вирощуємо страусів

Посадіть малину

Делікатесні гарбузи

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде
Т.В.Грабовська,
головний спеціаліст з правових питань

Право підлягає захисту

Питання: Мої батьки в 1938 році купили житловий будинок і там проживали. Батько помер, а мати в липні 1945 року вимушена була поїхати на село доглядати своїх батьків.

Восени мати повернулася, але домоуправління заселило в нашу хату інших жильців.

Архівні органи змогли видати матері довідку на власність будинку аж у 1957 році. В 1959 році мати подала до суду, але він відмовив у позові у зв'язку із закінченням строку позовної давності. Мати померла у 1986 році. Роз'ясніть, чи маю я право домагатися одержати у спадщину батьківське майно?

С.В.Сандулевич,
с. Костинці, Сторожинецький р-н,
Чернівецька обл., 59011

Шановна Сильвіє Василівно!

На жаль, у своєму листі Ви не вказали: чи прийняли Ви спадщину від матері та чи є у її складі вказаний житловий будинок.

Тому роз'яснюємо, що згідно зі ст. 1216 Цивільного кодексу України спадкування – це перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). Спадкування здійснюється за заповітом або за законом. Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати до нотаріальної контори заяву про прийняття спадщини. Для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини (смерть спадкодавця).

Що стосується наявності у Вас прав на житловий будинок, то справді ще в 1959 році Ваша мати намагалася вирішити це питання у судовому порядку. На жаль, не відомо, чи оскаржила вона рішення суду, чи ні. Але згідно з чинним законодавством, строк позовної давності для звернення до суду вже минув.

Так, згідно зі статтею 256 Цивільно-процесуального кодексу України позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права та інтересу. Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки і починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права, або про особу, яка його порушила.

Треба зазначити, що ніхто не може позбавити особу права на звернення до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів.

Відповідно до статті 267 Цивільно-процесуального кодексу України заява за захистом цивільного права та інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від спливу терміну позовної давності.

Якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає захисту. Такими причинами можуть бути: хвороба, тривала відсутність за місцем проживання (закордонне відрядження, догляд за хворим членом сім'ї і т.ін.) тощо.

Державою передбачено

Двоє моїх дітей минулого року закінчили Київський університет економіки, туризму і права. Роботи немає. По радіо чула про те, що випускникам, котрі не мають роботи, виплачують соціальну зарплату. Чи правда це? Яким документом таке передбачено?

Н.І.Нестерук,
с. Чабанівка,Кам'янець-Подільський р-н,
Хмельницька обл., 32383

Шановна Надіє Іванівно!

На жаль, ніякої виплати соціальної зарплати випускникам, що закінчили вищі навчальні заклади, чинним законодавством не передбачено.

Однак держава гарантує допомогу та безкоштовно надає послуги у працевлаштуванні молоді, що закінчила навчальні заклади.

Відповідно до статті 4 Закону України "Про зайнятість населення" держава гарантує випускникам, що не мають роботи, та яким надано статус безробітного:

– безплатне навчання нових професій, перепідготовку в навчальних закладах або в системі державної служби зайнятості з виплатою матеріальної допомоги;

– виплату в установленому порядку допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги по безробіттю;

– враховують період перепідготовки та навчання нових професій, участі в оплачуваних громадських роботах, одержання допомоги по безробіттю та матеріальної допомоги по безробіттю до стажу роботи, а також до безперервного трудового стажу;

– надання роботи за фахом на період не менше трьох років молодим спеціалістам – випускникам державних навчальних закладів, раніше заявлених підприємствами, установами, організаціями.

Для надання цих гарантій вашим дітям потрібно звернутись до державної служби зайнятості за місцем проживання.

Крім того, держава забезпечує надання додаткових гарантій щодо працевлаштування молоді, яка закінчила або припинила навчання у середніх загальноосвітніх школах, професійно-технічних або вищих навчальних закладах, звільнилася із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби і якій надається перше робоче місце.

Відповідно до статті 5 Закону України "Про зайнятість населення" та статті 196 Кодексу законів про працю України, для працевлаштування зазначеної категорії громадян місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад за поданням центрів зайнятості встановлюють квоту робочих місць для підприємств (об'єднань), установ та організацій не залежно від форм власності та організаційних форм з чисельністю працюючих понад 20 осіб для бронювання ними до 5 відсотків загальної кількості робочих місць, у тому числі з гнучкими формами зайнятості.

Порядок квотування та бронювання робочих місць і працевлаштування на них зазначених категорій громадян встановлюється Кабінетом Міністрів України.

У разі відмови у прийомі на роботу молоді у межах установленої броні з підприємств, установ та організацій державна служба зайнятості стягує штраф за кожну таку відмову в розмірі чотирьох мінімальних заробітних плат.

Одержані кошти спрямовуються до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття і можуть використовуватися для фінансування витрат підприємств, установ та організацій, які створюють робочі місця для цих категорій населення понад встановлену квоту.

Відповідно до статті 197 Кодексу законів про працю України працездатній молоді – громадянам України віком від 15 до 28 років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійних навчально-виховних та вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки та перепідготовки, а також після звільнення із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби надається перше робоче місце на строк не менше двох років.

Молодим спеціалістам – випускникам державних навчальних закладів, потреба в яких раніше була заявлена підприємствами, установами, організаціями, надається робота за фахом на період не менше трьох років у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Хто має утримувати дитину?

Мій чоловік сплачує аліменти. У цьому році аліменти утримали із плати, яку отримали за оренду земельної частки (паю). Чи правильно це?

Т.Т.Пужакова,
вул. Пушкіна, с. Успенівка, 103,
Саратський район, Одеська область, 68242

Згідно з чинним законодавством України батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення повноліття.

Відповідно до статті 181 Сімейного кодексу України способи виконання батьками обов'язків щодо утримання дитини визначаються за домовленістю між ними. За домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі.

За ухвалою суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька і (або) у твердій грошовій сумі. Частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом.

Якщо платник аліментів має нерегулярний, мінливий дохід, частину доходу одержує в натурі, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення, суд за заявою платника або одержувача може визначити розмір аліментів у твердій грошовій сумі.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 р. № 146 (із змінами та доповненнями) затверджено "Перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного із подружжя, дітей, батьків, інших осіб". Підпунктом 18 пункту 1 цього Переліку зазначено, що утримання аліментів з працівників здійснюється з усіх видів заробітку та додаткової винагороди як за основною роботою, так і за сумісництвом, у тому числі з плати, отриманої за передачу в оренду земельної ділянки або земельної частки (паю).

Як зараховується стаж роботи?

Я – медична сестра, з 1958 року працювала у райлікарні, в протитуберкульозному відділенні. З 1966 по 1998 рік працювала у протитуберкульозному санаторії, який у 1990 році було реорганізовано у фтизіопульмонологічну реабілітаційну лікарню. Чи маю я право на зарахування стажу роботи в подвійному розмірі?

Н.І. Бірюк, вул. Інтернаціональна, буд. 83,
м. Цюрупинськ, Херсонська область, 75100

Статтею 60 Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 05.11.1991 р. № 1781-XII в редакції Закону № 1110-IV від 10.07.2003 р. передбачено, що "робота в лепрозорних і протичумних закладах охорони здоров'я, у закладах (відділеннях) з лікування осіб, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, в інших інфекційних закладах охорони здоров'я, у патолого-анатомічних і реанімаційних відділеннях закладів охорони здоров'я, а також у психіатричних закладах охорони здоров'я зараховується до стажу роботи у подвійному розмірі" тим особам, які вперше виходять на пенсію після 15 серпня 2003 року або які вийшли на пенсію раніше, але продовжували працювати в зазначених закладах на цю дату.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.07.1995 р. № 133 "Про затвердження Переліку особливо небезпечних, інфекційних та паразитних хвороб людини і носійства збудників цих хвороб" туберкульоз віднесено до особливо небезпечних інфекційних хвороб, що зумовлюються мікробактеріями туберкульозу.

Відповідно до Закону України "Про боротьбу із захворюваннями на туберкульоз" від 05.07.2001 р. № 2586-III протитуберкульозні заклади є спеціалізованими закладами охорони здоров'я, що здійснюють діагностику туберкульозу та надають лікувально-профілактичну (стаціонарну чи амбулаторну) допомогу хворим на туберкульоз.

Враховуючи викладене, робота у туберкульозних (протитуберкульозних) диспансерах, лікарнях (відділеннях), клініках науково-дослідних інститутів та санаторіях вважається роботою у інфекційних закладах (відділеннях) і повинна зараховуватися до стажу роботи у подвійному розмірі.

Тому стаж Вашої роботи у туберкульозних відділеннях лікарень, протитуберкульозному санаторії зараховується у подвійному розмірі, відповідно до статті 60 Закону України "Про пенсійне забезпечення".

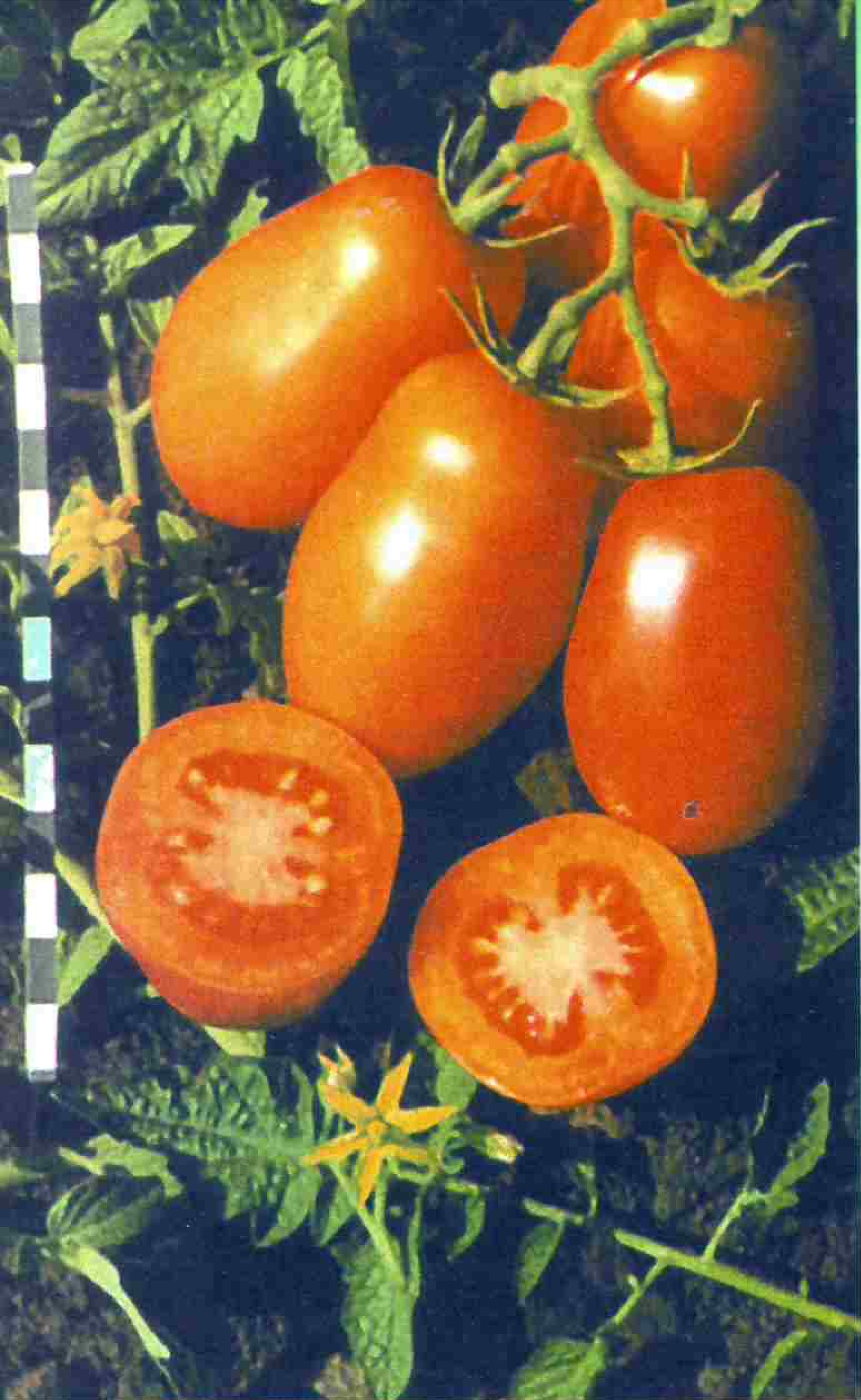
ДІМ·САД·ГОРОД №3 2007 р.

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"

Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.

Видається з січня 1989 р.

Нові сорти на моїй грядці

Про вирощування ранніх сортів та гібридів помідорів селекції Придніпровського НДІ сільського господарства я розповідав у статті "Щороку з помідорами" ("Дім, сад, город", 2003 р., № 5). Вони щорічно радують мене раннім та повноцінним урожаєм. Я надіслав їхнє насіння багатьом овочівникам-любителям і, як свідчать їхні відгуки, помідори з Придністров'я добре зарекомендували себе у різних регіонах України. На мою думку, вони кращі за голландських "новоселів".

Торік на своїй дачній ділянці я вирощував ряд нових сортів та гібридів, про які хочу розповісти.

Насамперед, заслуговує на увагу сорт **Примула** (ним дуже задоволені як городники-любителі, так і ті, хто вирощує помідори на продаж). Він дає перші стиглі плоди червоного кольору на 85–91-й день після сходів. Плоди у нього важать 90–100 г, а за гарного догляду – навіть 110–120 г. Ці помідори придатні для перевезення на далекі відстані.

Сорти **Старт** та **Незабудка** – теж ранні, при висаджуванні розсадним способом їхні плоди достигають на 90–95-й день після сходів. Рослини компактні, низькорослі, а плоди плескато-округлі, гладенькі, міцні, темно-червоного (Старт) та оранжево-червоного (Незабудка) кольору. Їхня маса – 100–120 г. Вони витримують недостатнє зволоження та дефіцит мінерального живлення, стійкі до основних захворювань, а сорт Незабудка рекомендований селекціонерами для районів з підвищеним рівнем радіації.

Золота осінь – ранній сорт, достигання плодів починається через 100–103 дні після появи сходів. Його рослини детермінантні. Плоди видовжено-циліндричної форми, гладенькі, оранжевого кольору, масою 45–55 г. Сорт рекомендований для районів з підвищеною радіацією і характеризується високою екологічною пластичністю та стабільністю, стійкий до захворювань.

Одним із останніх найкращих молдавських гібридів є **Мрія (Мечта) F_1**. Він ранньостиглий, вегетаційний період – близько 80 днів. Рослина міцна, з товстим стеблом та великою кількістю листків. Плоди яскраво-червоні, без зеленої плями біля плодоніжки, міцні, транспортабельні, масою 200–300 г, у них прекрасні смакові якості. За всіма господарсько-цінними ознаками новий гібрид переважає відомі молдавські гібриди **Нептун F_1** та **Андромеда F_1**. Майже всі городники, які вирощували минулого року цей гібрид, дійшли висновку, що молдавський гібрид **Мрія F_1** набагато кращий за аналогічні голландські гібриди, оскільки він пристосований до місцевих умов і виявляє всі свої господарсько-цінні ознаки незалежно від погодних умов. У цього гібрида висока стійкість до фітофторозу та інших захворювань.

З-поміж інших гібридів мені дуже сподобалася **Катюша F_1**. Як і **Анюта F_1**, він ультраскоростиглий: від сходів до початку плодоношення минає 75–80 днів. Плоди круглі, гладенькі, міцні й транспортабельні, без зелено-жовтої плями біля плодоніжки, яскраво-червоні, масою 110–120 г. Гібрид дуже врожайний. Особливості Катюші F_1: дружне плодоношення, комплексна стійкість до захворювань, гарні смакові якості плодів.

Гібрид Луїза (Зінаїда) F_1 – ранньостиглий, масове достигання плодів настає через 90–95 днів після сходів. Плоди круглі, гладенькі, червоного кольору, міцні й транспортабельні, масою близько 140 г. Гібрид високоурожайний, відзначається дружним плодоношенням та комплексною стійкістю до захворювань. Смакові якості плодів високі.

Усі згадані сорти і гібриди – селекції Придністровського НДІ сільського господарства. А тепер розповім про вже відомі та нові сорти й гібриди помідорів селекції іншої наукової установи Придністров'я – Науково-дослідного центру селекції, насінництва та агротехніки, директор якого Юрій Іванович Панчев люб'язно поділився зі мною насінням. Вирощуючи їх, я переконався, що вони повністю відповідають своїй назві – сорти та гібриди помідорів XXI століття (саме так називається каталог з їхнім переліком та характеристикою).

Я твердо переконаний: усі, хто вирощував ультраранній сорт **Санька (Прометей)**, ранній сорт **Полюс 2**, гібриди **Аврора F_1, Гелена F_1, Ірина F_1**, оранжевоплідні сорти для дієтичного та дитячого харчування **Золоте серце, Золота куля, Луч (Промінь)**, **Алекс** у минулі роки, залишаться з ними й надалі.

Наведу коротку характеристику деяких новинок центру. **Пріма Люкс F_1**, **Примадонна F_1**, **Юранд F_1** – нові ранні гібриди. Вони дають перші стиглі плоди на 90–95-й день після сходів. Рослини низькорослі. Плоди без зеленої плями біля плодоніжки, інтенсивного червоного кольору, круглі (у Примадонни – з носиком), міцні, транспортабельні, масою 120–130 г (Пріма Люкс F_1, Примадонна F_1) або 80–90 г (Юранд F_1). Урожайність – 15–18 кг/м^2. Гібриди рекомендовані для вирощування у плівкових теплицях та у відкритому грунті.

Надія F_1 і **Настьона F_1** – ранні гібриди. Перші стиглі плоди дають на 100–105-й день після сходів. Вони без зеленої

Гібрид Примула F_1

Ранній сорт Старт

плями біля плодоніжки, круглі, міцні, транспортабельні, масою 180–200 г (Надія) та 250–300 г (Настьона), з високими смаковими якостями. Урожайність – 16–18 кг/м^2.

Любов F_1 і **Вірність F_1** – також ранні гібриди, дають перші стиглі плоди на 100–105-й день після сходів. Обидва низькорослі, рослини у них міцні. Плоди без зеленої плями біля плодоніжки, масою 180–250 г, круглі, міцні, транспортабельні, з високими смаковими якостями. Урожайність – 18–19 кг/м^2. Гібриди рекомендовані для вирощування у відкритому та закритому ґрунті.

Більше 20 років, крім ранніх низькорослих помідорів, у тому числі й придністровських, на своїй дачній ділянці я вирощую і високорослі сорти. Багато городників, придбавши у мене насіння цих сортів, підтверджують, що високорослі помідори набагато стійкіші до захворювань, зокрема до фітофторозу, дають гарні врожаї, плодоносять до пізньої осені, а зібрані зеленими і поставлені на дозарювання зберігаються протягом трьох–чотирьох місяців.

Особливе місце серед високорослих сортів займає сорт **Де Барао**. Плоди його придатні для консервування цілими, він довго плодоносить. Навіть у роки, коли фітофтороз знищував багато сортів та гібридів низькорослих помідорів, я збирав пристойні врожаї Де Барао. Із впевненістю можу сказати, що цей сорт витримує всі стреси та несприятливі погодні умови і плодоносить аж до приморозків.

Найдосконалішим є сорт **Де Барао царський**. Висота стебла у нього становить 2,5–3 м, на ньому багато листя, кущ могутній. На відміну від інших Де Барао, у царського великі плоди, більше 130 г, дуже привабливі, рожево-малинового кольору, з маленьким носиком. На стеблі може бути по 10 грон і в кожному з них – по 5–6 плодів. Плодоношення триває майже три місяці і завершується тільки з настанням приморозків.

З-поміж інших високорослих помідорів мені дуже подобається **гібрид Тарасенка 2**. Його плоди мають невеликий носик, тому їх ще називають будьоннівкою – своїм виглядом вони нагадують головний убір часів громадянської війни.

Серед високорослих сортів **Яблунька Росії** – моя улюблениця. Плоди у неї круглі, червоні, масою 90–100 г, середнього строку достигання. Навіть перестиглі, вони не розтріскуються, а залишаються твердими. На кущі їх буває до ста штук. На відміну від інших високорослих сортів помідорів, листя у цього сорту схоже на картопляне, а перші листочки після сім'ядольних формою нагадують листя яблуні.

Уже майже 10 років я вирощую високорослі помідори, призначені для любительського овочівництва, насінням яких зі мною поділилися мої друзі – селекціонери Придністровського НДІ сільського господарства. Серед них **Машенька**, **Дружний**, **Городник**, **Хурма**, **Ранкова роса**, **Червоні вітрила**, **Апельсин**, **Зачарування**, **Райська насолода**, **Мікадо рожевий**.

Дуже ранній високорослий сорт **Трапеза** достигає через 75–80 днів після появи сходів. Суцвіття у нього просте, компактне, з 8–10 плодами. Плоди овально-видовжені, гладенькі, дуже тверді. Колір нестиглого плода світло-зелений, стиглого – темно-червоний, маса 15–20 г. Саме за невеликий розмір плодів цей сорт дуже цінується серед овочівників-любителів. Консервовані плоди мають гарний вигляд у банках.

Високорослі помідори я висіваю на розсаду трохи раніше, ніж низькорослі – у другій половині лютого. Це пояснюється тим, що їхню розсаду висаджую у першій декаді травня у віці 85–90 днів.

Перед сівбою насіння замочую на 15–20 хв у 1%-ному розчині марганцівки (для знезараження), промиваю, підсушую, а потім висіваю у ящик або парник з поживною ґрунтосумішшю (1 частина землі, 2 частини перегною чи торфу, 1 частина піску). Ящик накриваю склом або плівкою і ставлю в тепле місце.

Після появи сходів догляд за розсадою полягає у підтриманні температури на рівні 18–20°С (вдень) і 12–14°С (вночі),

Ультраскоростиглий гібрид Катюша F_1

поливах та підживленнях. Розсаду поливаю вранці, намагаючись не перезволожувати ґрунт, щоб рослини не захворіли "чорною ніжкою". Підживлюю розчином курячого посліду (1:20), коров'яку (1:10) або мінеральними добривами (10–30 г аміачної селітри, 20–25 г суперфосфату, 5 г калійної солі на 10 л води). Розсаду підживлюю двічі: при появі 3–4 справжніх листочків і через два тижні після першого підживлення. За 10–15 днів до висаджування розсаду загартовую, виносячи на свіже повітря (у затінку) або підтримуючи в кімнаті температуру 8–16°C (вдень) та 5–6°C (вночі) і обробляю 1%-ним розчином бордоської рідини (для профілактики захворювання на фітофтороз).

Розсаду висаджую у відкритий ґрунт у віці 85–90 днів, коли мине загроза заморозків і верхній шар ґрунту прогріється до 12–14°C (третя декада травня). Схема висаджування високорослих сортів така: міжряддя – 100 см, відстань між рослинами в рядку – 80–90 см. Біля кожної рослини забиваю кілок висотою не менше 3 м, до якого під час формування куща підв'язую пагони. Можна також на початку і в кінці рядка забивати міцні кілки, а в міру росту пагонів натягувати паралельно дріт, до якого підв'язуватимуться пагони. Якщо рядки довгі, то через кожних 2–2,5 м треба ставити допоміжні кілки.

Формування куща дуже важливе для високорослих помідорів. Постійно обриваю пасинки і підв'язую паростки. Їх залишаю по 2–3 і підв'язую до шпалери. Нижче грон із плодами, які зав'язалися, обриваю листя. Це забезпечує краще провітрювання куща і сприяє запобіганню захворювання на фітофтороз.

Регулярно обриваю червоні й рожеві плоди, а в перших числах вересня прищипую верхівки рослин. До перших приморозків намагаюся зібрати всі помідори, зелені закладаю на дозарювання.

Для боротьби з фітофторозом використовую контактні фунгіциди: бордоську рідину (100 г мідного купоросу і 100 г вапна на 10 л води), хлорокис міді, полікарбацин, купрозан,

Ультрараннній сорт Санька

Ранній гібрид Любова F_1

хомецин (по 40 г на 10 л води) та системні фунгіциди: арцерид (40 г на 10 л води), акробат МЦ (50 г на 10 л води), татту (80 г на 10 л води), ридоміл МЦ (30 г на 10 л води), браво 75 (30 г на 10 л води), дитан МЦ (15 г на 10 л води). Проте контактні фунгіциди діють лише на поверхні листків і тільки в тому місці, куди вони потрапляють. Вони легко змиваються дощем. Водночас системні фунгіциди проникають у тканину листків і захищають рослини зсередини. Цими фунгіцидами обробляю рослини протягом вегетації тричі (з інтервалом 10–15 днів). Однак останню обробку вищезгаданими фунгіцидами можна проводити за 20–25 днів до збирання врожаю (крім бордоської рідини, обробляти рослини якою можна за 5–10 днів до збирання врожаю). Тому в період достигання плодів використовую також народні засоби захисту і обробляю рослини настоями фітонцидів – часнику (200 г часнику пропускаю через м'ясорубку, настоюю декілька днів, настій розводжу в 10 л води, для кращого прилипання додаю 20–30 г мила і, починаючи з останньої декади липня, з інтервалом у 2 тижні обробляю рослини) та кропиви (сік кропиви або дрібно порізане листя та бадилля настоюю у воді, додаю мило і цим розчином дезінфікую ґрунт біля рослин та самі рослини).

Крім рослинних препаратів, використовують також біологічно активні речовини, які знешкоджують збудників інфекції, оздоровлюють рослини, а в разі захворювання додають їм сили подолати хворобу. Це – молоко та сироватка (2 л молока чи сироватки на 10 л води), коров'як (1 кг свіжого коров'яку на 10 л води), марганцевокислий калій (слабкий, рожевий розчин марганцівки), деревний попіл (250–300 г попелу проварюю, розводжу в 10 л води і додаю 20–30 г мила). Їхні переваги перед фунгіцидами (отрутохімікатами) в тому, що вони допомагають зарадити недугам під час достигання плодів, коли застосовувати хімпрепарати небажано.

Така агротехніка вирощування високорослих помідорів дозволяє мені щороку збирати повноцінний урожай.

На закінчення хочу порадити: вирощуйте помідори з Придністров'я, і ви завжди будете з урожаєм.

Петро Філіпчук,
вул. Гетьмана Мазепи, 272, кв. 64,
м. Коломия, Івано-Франківська обл., 78208

Сім кращих сортів картоплі

Торік я випробував нову лінію сортів картоплі: німецької, нідерландської, української та польської селекції. За не дуже сприятливих погодних умов ці сорти вразили комплексом позитивних якостей. Зокрема, крім високої врожайності, товарності, чудового смаку, нові сорти виявилися стійкими до хвороб. Комплекс таких ознак трапляється досить рідко. Незаперечні лідери минулих років – Беллароза, Бернадетте, Рокко, Мрія, Довіра та інші – залишилися далеко позаду майже за всіма показниками.

Розповім про 7 сортів – справжніх лідерів щодо врожайності, стійкості до хвороб, привабливості, смакових якостей, товарності.

Ароза

Ароза – середньоранній сорт німецької селекції. Кущі високі, прямостоячі, стебла середньої товщини, зі слабким антоціановим забарвленням. Листя велике, зелене, облистненість куща висока. Суцвіття середнього розміру, рожеве. Утворення ягід незначне. Швидкість росту бадилля висока. Кущі не вилягають навіть наприкінці вегетації, що значно підвищує врожайність та стійкість до хвороб, зокрема до фітофторозу. Гніздо компактне, всі бульби розміщуються біля стебел. У кущі їх від 12 до 15 (нерідко більше 20), великих та середніх, маленьких дуже мало. Бульби овальні, шкірка гладенька, інтенсивно-червоного кольору, як у сорту Рокко. Вічка поверхневі, білого кольору, м'якуш яскраво-жовтий.

Тайфун

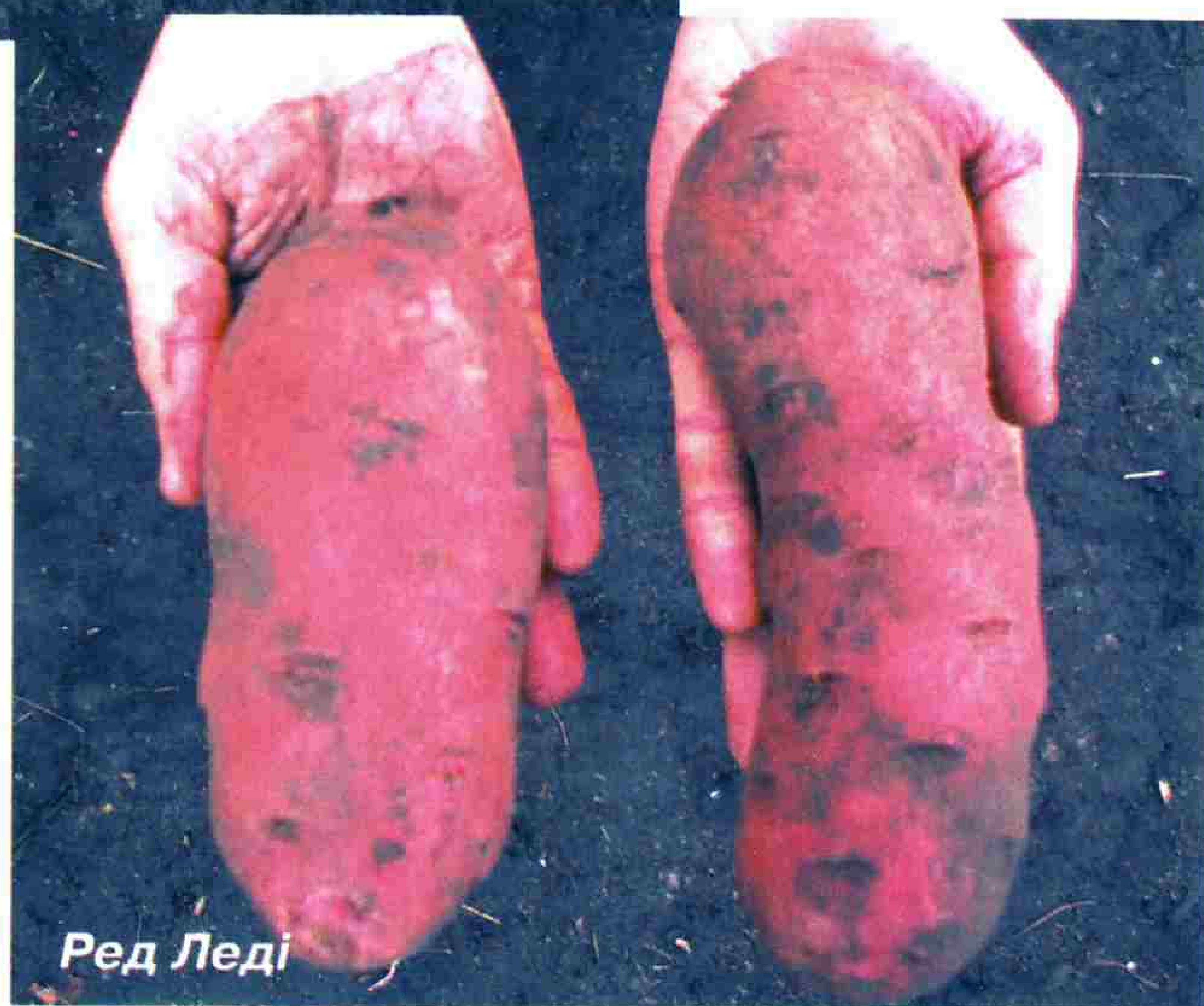
Врожайність Арози напрочуд висока, товарність 95–98%. Бульби червоні, ідеальної форми і тому високо цінуються на ринку. До того ж Ароза має комплексну стійкість як до вірусів, так і до бактеріальних хвороб, зокрема проявляє дуже високу стійкість до фітофторозу та парші. Протягом двох років випробувань в урожаї майже не траплялися хворі, виродливі, нетоварні бульби. Загалом бульби у сортів Беллароза та Ароза дуже схожі, проте в Арози шкірка гладенька, а у Белларози трохи шорстка й товстіша, і колір бульб рожевий. М'якуш у Арози інтенсивно жовтий, а у Белларози світліший. Кущі в Арози більш прямостоячі, листя темнішого кольору та трохи меншого розміру. Цей сорт дуже стійкий до чорної плямистості, ризоктонії, чорної ніжки, раку, нематоди (R_{01}, R_{04}, R_{05}), залізистої плямистості, механічних пошкоджень та дуплистості. І, головне, – Ароза не розтріскується так, як Беллароза в разі перезволоження. Саме тому новинка більше підходить для північного, центрального й особливо західного регіону України. Смакові якості бульб високі.

Тайфун – середньостиглий сорт польської селекції. Кущі дуже високі, прямостоячі. Стебло товсте, без антоціанового забарвлення. Облистненість висока, листя середнє, темно-зеленого кольору. Суцвіття велике, квітки білі. Утворення ягід незначне. Швидкість росту бадилля інтенсивна.

Тайфун виявив найвищу з-поміж усіх сортів стійкість надземної маси до фітофтори. Його бадилля довго стояло без пошкоджень, навіть здавалося, що він середньопізній. Бульби майже повністю розміщуються у верхньому шарі гнізда. Вони видовжено-овальні, від великих та дуже великих до середніх. У гнізді їх від 15 до 20, іноді до 25. Середніх і малих бульб мало. Шкірка жовтого кольору, вічка поверхневі, м'якуш жовтий. Урожайність надзвичайно висока. Торік цей сорт став лідером щодо врожайності з-поміж усіх висаджених мною.

Бульби добре зберігаються навіть у вологому ґрунті. Тайфун – дуже надійний, невибагливий сорт з високою стійкістю до бактеріальних та вірусних хвороб. Смак відмінний, бульби розварюються мало.

Ред Леді – ранній сорт німецької селекції. Кущ високий, прямостоячий, стебло товсте, з сильним антоціановим забарвленням. Облистненість висока, листя зелене, середнього розміру. Суцвіття велике, рожеве. Утворення ягід слабке, бадилля середньовисоке. Стійкість зеленої маси до фітофтори середня. Бульб у гнізді від 12 до 15, нерідко до 20, середніх та великих розмірів. Шкірка червона, вічка яскраво виражені, поверхневі, м'якуш жовтий. Форма бульби – від видовжено-овальної до видовженої (траплялися завдовжки до 25 см). Маленькі бульби переважно округло-овальні. Врожайність і товарність високі.

Ред Леді

Сорт Ред Леді дуже стійкий до парші, середньостійкий до фітофтори, стійкий до нематоди (R_{01}), раку. Дуже стійкий до ризоктонії, чорної ніжки. чорної плямистості. Бульби не розтріскуються, дупло всередині їх не виникає. Ред Леді придатний для двоврожайної культури. Привабливий вигляд бульб та високі споживчі якості роблять цей сорт цінним для продажу. Смак відмінний, м'якуш розварюється дуже слабко.

Лідер

Міранда – ранній сорт німецької селекції. Кущі високі, прямостоячі, стебла товсті. Облистненість висока, листя середнє, зелене, суцвіття велике, біле. Утворення ягід незначне. Швидкість росту бадилля інтенсивна. Міранда досить стійка до фітофтори, що рідко трапляється у ранніх сортів. Гніздо компактне, в ньому розміщується від 12 до 15 бульб і навіть більше. Бульби видовжено-овальні, великі й середні, малих дуже мало. Шкірка жовта, бархатиста, вічка поверхневі, м'якуш жовтий. Бульби стійкі до фітофторозу, залізистої плямистості, сухої гнилі, парші, раку, чорної ніжки, нематоди (R_{01}, R_{04}, R_{05}), а також до багатьох вірусів. Виродливих бульб мало, вони не розтріскуються, не утворюють порожнин. Смак чудовий.

Міранда має привабливий вигляд, дуже високу товарність. Добре росте на всіх типах ґрунтів і в усіх кліматичних зонах України, особливо в посушливих. Придатна для двоврожайної культури.

Рів'єра – ранній сорт нідерландської селекції. Кущі високі, напіврозлогі, облистненість дуже висока. Листя середнє, темно-зеленого кольору. Стебла товсті, з середнім антоціановим забарвленням. Суцвіття середнє, біле. Утворення ягід слабке, швидкість росту бадилля середня. Надземна маса куща досить стійка до фітофтори та інших хвороб. У гнізді 8–10 і навіть більше великих (іноді дуже великих) та середніх бульб. Гніздо компактне, врожайність висока. Бульби округло-овальні, шкірка товста, гладенька, м'якуш кремовий. Сорт стійкий до фітофтори, парші та багатьох вірусних і бактеріальних хвороб. Бульби не розтріскуються, дупла не утворюються. Смак добрий (4 бали), розварюваність середня. Рів'єру можна вирощувати на всіх типах ґрунтів, у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України.

Лідер (Нагорода) – новітній сорт української селекції, раннього строку достигання. Бадилля високе, прямостояче. Стебло товсте, облистненість висока, листя велике, зелене. Суцвіття велике, білого кольору. Незважаючи на те, що сорт ранній, бадилля Лідера виявилося надзвичайно стійким до фітофтори та бактеріальних хвороб. Швидкість росту надземної маси дуже висока. В кущі від 12 до 15 (іноді 20) бульб, майже всі вони великі, середніх небагато. Врожайність напрочуд висока. У сприятливих умовах вирощування Лідер здатний забезпечити врожай 700 ц/га, а на деяких ділянках і більше (до 1000 ц/га). Отже, деякі новітні українські сорти щодо врожайності на території України перевершують сорти німецької та нідерландської селекції. Бульби овальні, з жовтою шкіркою і поверхневими вічками. М'якуш кремовий. Бульби стійкі до фітофтори, сухої та мокрої гнилі, дуже стійкі до парші, не розтріскуються, не утворюють дупел. Виродливість бульб низька. Посухостійкість, товарність дуже висока. Для Лідера придатні всі типи ґрунтів, у всіх кліматичних зонах України. Смак добрий, розварюваність бульб середня. За всіма показниками цей сорт – справжній лідер.

Джеллі – середньостиглий сорт нідерландської селекції. Бадилля високе, прямостояче. Стебла товсті, з інтенсивним антоціановим забарвленням. Облистненість висока, листя середнє, темно-зелене. Суцвіття велике, білого кольору, утворення ягід слабке. Швидкість росту зеленої маси висока. Бадилля надзвичайно стійке до фітофтори, на рівні з Тайфуном. Гніздо компактне, в кущі від 10 до 15 бульб, нерідко і до 25. Вони переважно великі, середніх небагато, а малих майже немає. Врожайність дуже висока, але трохи нижча, ніж у Тайфуна та Лідера. Бульби ідеальної видовжено-овальної форми, шкірка гладенька, інтенсивно-жовтого кольору. Вічка поверхневі, їх майже не помітно. М'якуш яскравого жовтого кольору. Джеллі дуже стійкий до чорної ніжки, раку, ризоктонії, залізистої плямистості, нематоди, дуплистості бульб. Надзвичайно стійкий до фітофторозу, парші, розтріскування, різних видів гнилей, вірусів. Ураження хворобами бульб, виродливості я не помічав. З-поміж усіх сортів, які я вирощував, Джеллі, на мою думку, був лідером щодо товарності та зовнішнього вигляду. Він сподобався мені найбільше. До того ж Джеллі має ніжну структуру м'якуша, тому його легко чистити, смакові якості високі (5 балів). Бульби не розварюються, зберігають форму. М'якуш маслянистий, тому ідеально підходить для салатів та страв, де потрібно дрібно кришити картоплю.

Джеллі можна культивувати на всіх типах ґрунтів в усіх кліматичних зонах, але, на мою думку, найдоцільніше вирощувати його у західному, північному та центральному регіонах України.

Добре зарекомендували себе й інші німецькі, польські, нідерландські та нові українські сорти: **Святкова, Сувенір, Палітра, Карлік**.

Нині чимало селян, городників, фермерів вирощують картоплю для реалізації на ринках, у магазинах тощо. Значна частина виробників використовують суміш старих сортів масових репродукцій. Особливо дивує, коли висад-

Джеллі

жують такий садивний матеріал на досить великих ділянках – від 1 га і навіть більше. Економічно значно вигідніше вирощувати нові сорти високих репродукцій, з високою товарністю, врожайністю, стійкістю до хвороб, добрим смаком та привабливим зовнішнім виглядом. Більшість виробників схильні переоцінювати врожайність, а тому прагнуть знайти і висадити саме високоврожайні сорти, нехтуючи такими показниками, як висока товарність (97–98%), стійкість до хвороб (у східних та південних регіонах – до вірусних хвороб), привабливість бульб. Зокрема, в гонитві за більшим врожаєм висаджують картоплю загущено. Оптимальний стеблостій має становити від 20 стебел на 1 м^2 (у великобульбових і високорослих сортів, з величезною надземною масою) до 30 і більше (для низькорослих сортів, з невеликим бадиллям та для надраннього врожаю). Чим рідший стеблостій, тим більші формуються бульби, і навпаки. Отже, потрібна золота середина.

Щодо пріоритету врожайності, то, справді, за однакового врожаю сорти з низькими показниками товарності, стійкості до хвороб, привабливості, смаку можуть дати прибуток у три і навіть більше разів менший. Саме тому я вважаю хибною думку: отримати максимальний врожай будь-якою ціною.

Наведемо приклад. Візьмемо сорт Х – з фактичною врожайністю 500 ц/га. Цей сорт багатобульбовий, з середніми бульбами, не досить стійкий до хвороб (фітофтороз, парша, рак, різні гнилі), з не дуже привабливими бульбами (форма, колір шкірки тощо) та смаком. За несприятливих умов під час формування або накопичення маси бульб ми можемо отримати від 30 до 50% товарного врожаю, не кажучи вже про втрати від хвороб (10–17%). Отож, при врожаї 500 ц/га і 20% пошкоджених бульб отримуємо для реалізації 400 ц/га. Коли ж товарність 50%, на продаж матимемо 200 ц/га. Урожай 200 кг з сотки з середніми показниками привабливості ми реалізуємо по ціні 1,5–2,50 грн.кг. Таким чином, в середньому з сорту Х можемо отримати 400 грн. з кожної сотки, без врахування затрат на вирощування.

Візьмемо сорт У з фактичною врожайністю 400 ц/га, але з дуже високою товарністю – 98%, стійкістю до хвороб, відмінним смаком та привабливим зовнішнім виглядом. Отже, віднявши від 400 ц/га 1% пошкоджених бульб, за товарності 98% отримуємо 388 ц/га. Бульби ідеальної форми і кольору можна реалізувати за ціною 2–3 грн.кг. Тому 388 кг з сотки, які продамо за середньою ціною 2,5 грн.кг, дадуть нам 970 грн. (без затрат на вирощування).

Щодо затрат на вирощування, то економічно вигідніше більше витратити, але й отримати вищий врожай високоякісної продукції (звичайно, при розумному вкладенні коштів). Отож, для отримання високих прибутків обов'язково потрібен елітний насіннєвий матеріал новітніх сортів, ефективні засоби захисту рослин, зокрема, від фітофторозу, якісний обробіток ґрунту та догляд за рослинами, внесення збалансованих норм органічних і мінеральних добрив, по можливості полив та інше.

Високі матеріальні витрати окупляться підвищенням врожайності від середньої по Україні 120–150 ц/га до 400 ц/га.

Ідеального сорту на всі випадки не існує, тому селекціонери створюють таке велике різноманіття сортів на всі смаки і для різних ґрунтово-кліматичних зон та способів використання. А ви обирайте ті, які для вас найбільш прийнятні.

О.А. Іллющенко,
картопляр-сортодослідник,
а/с 61, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500
тел. 8 066 7120690

Гарбузи садіть на відсонні

Прошу розповісти на сторінках журналу про агротехніку вирощування гарбузів. На якій відстані висівати насіння, чи потрібно прищипувати огудину. Де можна дістати насіння нових сортів гарбузів, чим вони корисні для здоров'я?

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Кіровоградська обл.

Людство з давнини полюбляло щось гігантське. Мамонти, динозаври, велетенські папороті і донині – це найцікавіше з історії. Невипадково найбільша культура за розміром плодів з-поміж усіх овочевих займає провідне місце майже на кожному городі.

З гарбузом пов'язано чимало дотепних історій. Раніше не було металевої тари, її роль виконували плоди гарбуза з невеликим прорізом і видаленим м'якушем. Товсті стінки такої посудини добре захищали воду від перегрівання, надаючи їй приємного смаку. Часто у гарбузах на конях перевозили вино, горілку. Відомо чимало випадків крадіжок (підміни) гарбузів. На ярмарках тоді ночували під возами, лишаючи коням мішки з вівсом і травою. Хрускіт і фиркання коней приглушували всі шуми, і до возів з усіх боків підкрадалися охочі до того, що було у гарбузах....

А ще гарбузи вручали в разі відмови кавалеру. У ті часи, коли на вулицях не було ліхтарів і світла, гарбузи використовували для залякування на вулицях, особливо поблизу цвинтарів. Виріжуть парубки з плоду страхітливе чудовисько, поставлять туди запалену свічку і чекають на перехожих, щоб налякати їх, завиваючи нелюдським голосом.

Та, звичайно, не лише цим популярний гарбуз. Стиглі плоди багаті на пектинові речовини, що виводять радіонукліди, у них підвищений вміст цукру, вітамінів B_1, B_2, PP, C, провітаміну A (каротину). Рекомендується вживати їх при порушеннях обміну речовин, захворюваннях печінки, нирок, виразках шлунка, атеросклерозі. В їжу плоди можна використовувати у різноманітних стравах – кашах, кондитерських виробах, виготовляти соки, пюре, змішуючи його з іншими соками (нині популярний – яблучно-гарбузовий). Дехто скуштував у дитинстві бабусиних пиріжків з гарбузом чи варений або запечений шматочками гарбуз.

Неабияке і кормове значення гарбуза. Зібрані плоди добре зберігаються аж до весни. Нарізаний подрібнений соковитий плід можна змішувати з іншими кормами.

Гарбуз "Титан"

Агротехніка цієї цікавої культури доволі проста і не потребує високої кваліфікації, знання якихось таємниць. Порівняно з кавуном та динею гарбуз менш вибагливий до тепла, тому його з успіхом вдається вирощувати в усіх регіонах країни. Слід лише пам'ятати, що він вимерзає за температури нижче 0°С, отож, потрібно висівати після того, як мине загроза заморозків (приблизно після другої декади травня) або накривати на ніч. Водночас він чудово витримує сильну спеку. Не можна вирощувати його в затінку, під деревами, тому для дачників на шести сотках часто не знаходиться місця для цієї чудової рослини.

Порівняно з кавуном гарбуз потребує більшої вологості ґрунту, частіших поливів. За дощового літа часто виростають відмінні плоди. Найкращі ґрунти для нього – структурні високородючі, тому підвищуйте родючість майбутньої ділянки усіма можливими способами. Якщо немає змоги восени внести гній (не вносьте свіжий, лише перепрілий), згодиться опале листя, тирса, солома, сидерати. Гарбуз краще за інші культури витримує засолені ґрунти.

Одна рослина гарбуза потребує площі живлення близько 2–4 $м^2$. Тому на півдні України часто усі сорти, навіть високорослі, сіють з міжряддями 2 м, а в рядку відстань між рослинами становить 1–2 м. Досвідчені городники за багато років вже мають відпрацьовану "на око" схему садіння. Якщо посієте густіше, потім можна окремі рослини проріедити. Глибина загортання насіння – 8 см, але не буде великою помилкою, якщо посієте мілкіше, або навіть трохи глибше – на 10 см. Сходи з'являються на 6–10-й день. Це один з ключових моментів у технології: отримати сходи. Під час сівби лунку, перш ніж покласти туди насіння, треба змочити водою. Навіть якщо сієте у полі, наберіть у пляшечки води та полийте висіяне насіння і ложе для нього. Добре додати до насіння чайну ложку суперфосфату (це сприяє розвитку коріння). Таке, втім, стосується кожної культури – вносити під час сівби фосфорні добрива.

Слід відзначити появу нових сортів, які можна вживати в їжу в сирому вигляді (або варити), з ніжним солодким хрустким м'якушем, створених в Інституті південного овочівництва і баштанництва (раніше – Херсонська селекційна дослідна станція баштанництва): Херсонська, Ніка, Польовичка. Вони високоврожайні, добре зберігаються. На жаль, насіння цих сортів дістати важко. Значно доступніші ті, які пропонує фірма "Світязь" (м. Львів): Стофунтова, Зимова солодка, Даная, Крошка.

Вже по сходах можна визначити різновид гарбуза, як і пізніше – за виглядом листків. Листя у мускатного гарбуза суцільне, із загостреними п'ятилопатевими краями (уявіть зірку, якщо з'єднати її промені), у великоплідного – також суцільне, але краї заокруглені. У твердокорого різновиду (до нього належать кабачок і патисон) – розсічене. Після сходів лишається тільки знищувати бур'яни до кінця вегетації, аж поки бадилля розростеться. Через це найбільш поширені на гарбузових бур'яни – групи пізніх ярих та багаторічних. З останніми (якщо вони кореневищні) можна боротися восени або навіть навесні за допомогою граблів "тризуб". Вони добре витягують коріння мишію (пирію повзучого), достатньо лише кілька разів провести ними.

Проти осоту рожевого ефективне тільки глибоке перекопування і систематичне прополювання. Головне – не давайте бур'янам зеленіти, коли вони проростають з ґрунту, бо це дає їм змогу поповнити запаси поживних речовин (процес фотосинтезу). Лише постійне сапування у фазі "білих" сходів виснажує їхнє коріння. Нарешті, ефективне мульчування тирсою, попелом, соломою. Бджоли самі знайдуть яскраві квітки, але поблизу пасік врожаї особливо великі.

Завдати шкоди гарбузам може здебільшого попелиця. Їхнє листя при цьому вкривається її солодкуватими виділеннями, на ньому оселяються сажкові гриби, воно чорніє. У такому разі спробуйте обприскати листя піною будь-якого прального порошку. Він не тільки "відмиває" листок, а й інактивує шкідника. Такі ж результати можна отримати, посипавши і накривши листя попелом.

Ось і вся агротехніка. Гарбуз на диво проста для вирощування культура, яка до того ж одна з високоврожайних. Запам'ятайте кілька правил під час її вирощування:

– гарбуз не витримує садіння розсадою, оскільки навіть за обережного пересаджування значна частина коріння обривається, сильно травмуючи рослину. А ще він при проростанні формує доволі глибоке коріння. Навіть якщо це зробити у торф'яних горщечках, корінню там місця мало;

– якщо на полі вирощували баштанні, не сійте там гарбуз раніше, ніж через 6–7 років;

– не розміщуйте гарбуз після суданської трави, соняшника, багаторічних трав, в дещо меншій мірі погані попередники для нього – кукурудза і картопля;

– якщо у ґрунті трапляються дротяники, норму висіву слід збільшити удвічі;

– для тривалого зберігання відбирайте стиглі непошкоджені плоди з плодоніжкою. Під час зберігання температура не повинна зменшуватися до мінус 2°С. Плоди почнуть псуватися.

Стиглість визначають по засиханню огудини. Зберігання також просте. Для цього придатне приміщення з температурою 8–10°С, вологістю на рівні 80%, щоб плоди не втрачали вологи, але й не вище 80% (висока вологість сприяє розвитку грибних хвороб). Для цього підійдуть гаражі, веранди, підвали тощо.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Делікатесні сорти гарбузів

Гарбуз Деліката

Коли закінчується сезон, про овочі, які нас радували, залишаються приємні спогади, а гарбузи всю зиму й весну – на вашому столі. Вони протягом тривалого часу чудово зберігаються у житлових приміщеннях. У перші 2–3 місяці смакові якості м'якуша гарбуза покращуються, оскільки крохмаль перетворюється на цукор.

Щоб отримати великі плоди таких гарбузів, як Титан, Голіаф та інші, потрібно вирощувати рослини в одне стебло і ні в якому разі не прищипувати його на початку росту. Скільки б не з'явилося зав'язей, залиште не більше двох–трьох. Коли вони виростуть розміром з кулак, залиште одну зав'язь. Бокові стебла прищипуйте і не допускайте появи нових зав'язей. Не забувайте підживлювати рослини органікою.

Коли з'явився Титан, всі городники бажали придбати насіння. Та тільки окремі господарі за дотримання правильних прийомів агротехніки (а це вирощування огудини в одне стебло та своєчасне підживлення коров'яком 1:10) отримали задоволення, коли восени побачили на своїх ділянках справді велетень-гарбуз Титан. Решта городників, які висіяли їх і не доклали жодних зусиль, окрім прополювання, були прикро розчаровані, побачивши невеликий простий гарбуз. Цей великоплідний ваговик використовують переважно для годівлі тварин. Тож, поміркуйте, чи потрібен вам гарбуз, який важитиме від 50 до 100 кілограмів.

Хочу описати декілька чудових сортів гарбуза, які придатні для приготування різних страв.

Дана. Новинка афганської селекції. Харчовий, дуже червоний, солодкий, м'ясистий. Довжина гарбуза сягає до 1 метра і навіть більше, маса 8–10 кг. Насіння дрібне, тверде. Зберігається у сухих приміщеннях чудово – до наступного врожаю. Придатний для приготування різних страв.

Гарбуз Дана

Румбо. Запропонований агронасіннєвим проектом м. Тернополя у 2006 році, цей сорт отримав довіру городників. Батьківщина його – південна Корея. Зимовий гарбуз Румбо корисний для здоров'я і має лікувальні властивості. Зав'язь у Румбо численна й потужна, врожайність вища, ніж у інших зимових гарбузів. Він чудовий для споживання взимку, коли організм особливо потребує вітамінів. Плід сплюснутий, ребристий, привабливого зовнішнього вигляду. Маса 6–8 кг, колір плоду – червоний.

З цього гарбуза можна приготувати різні страви, особливо смачний він запечений. Солодший, ніж інші безволокнисті гарбузи. Він також є джерелом клітковини, яка зв'язує токсини і виводить їх із організму.

Гарбуз Румбо

Деліката. За нормальних умов вирощування плід важить 4–5 кг, а такої якості м'якуш ви навряд чи знайдете в іншого сорту. Форма плоду грушоподібна, тому шийка дуже товста, а насіннєва камера мала. М'якуш насиченого оранжевого кольору, з високим вмістом бета-каротину, надзвичайно соковитий, дуже солодкий, приємного смаку. Достигання та збирання урожаю – через 105 діб. Рослина потужна і дає високий урожай.

Хочу порадити: їжте побільше гарбузів та не бійтеся за своє здоров'я!

О.М. Колодько,
вул. Леніна, 26, с. Хухра, Охтирський р-н,
Сумська обл., 42750

Новий напрям у садівництві – безпідщепні сади

У садівничій галузі в багатьох країнах світу впродовж 75-ти останніх років наполегливо працюють багаточисельні науково-дослідні установи та окремі дослідники, ентузіасти в пошуках раціонального способу інтенсивного розмноження та прискореного вирощування кореневласного садивного матеріалу помологічних сортів цінних плодових порід, якими є яблуня, груша, вишня, черешня, слива, алича, персик тощо.

На вирощування саджанців за основною існуючою сьогодні технологією витрачається від 2 до 3 років.

Відомо, що помологічні сорти перелічених плодових культур не мають природної здатності до самоукорінення та розмноження кореневласними відсадками або мають слабкі прояви цього явища, що не має виробничого значення.

Тому при розмноженні і вирощуванні садивного матеріалу застосовують попередньо вирощені підщепи та доволі трудомістке окулірування вічком чи щеплення живцями, що є дорогим для виробництва.

Фото 1.
Ювенільні активновегетуючі пагони на горизонтальних клонально-сортових та інтеркалярних рукавах у яблуні перед укоріненням.

У пошуках раціональніших способів за затратами, трудомісткістю і тривалістю одержання саджанців, науковці зупинили свій вибір на способі зеленого живцювання, який хоч трудомісткий та дорогий, але має вагому перевагу в тому, що саджанці окремих культур можна виростити за одну–дві вегетації. А це стало можливим завдяки відкриттю голландськими хіміками Ф.Коглем та А.Хааген-Смітом у 1931 році речовини, яка сприяє росту та розтягуванню клітин. Назвали цю речовину регуляторами росту. Це сенсаційне відкриття відразу ж стало надбанням науковців у багатьох країнах світу. Ці доволі активно діючі регулятори росту відразу стали широко застосовувати і вивчати при кореневласному розмноженні багатьох культур, зокрема плодових.

Слід, одначе, відзначити, що за останні 75 років вивчення проблеми кореневласного розмноження вищезгаданих плодових культур способом зеленого живцювання із застосуванням синтетичних регуляторів росту, туманоутворювальних установок і в спорудах захищеного грунту на спеціально підібраних за структурою грунтосумішах, виявити ефективний спосіб для виробництва поки не вдалося.

На підставі результатів власних досліджень, аналізу багатьох дослідних матеріалів вітчизняних та зарубіжних дослідників ми переконалися, що спосіб зеленого живцювання в тому варіанті, який набув найбільшого випробувального поширення, не найкращий.

Дослідження, проведені нами з кизилом садовим та айвою культурною (а ці плодові культури на відміну від тих, про які йшлося вище, мають природну здатність до самоукорінення і розмноження кореневласними відсадками), переконали нас, що зелене живцювання для вищезгаданих порід слід проводити так, щоб зелені активновегетуючі пагони під час укорінення не відокремлювати від материнської рослини. Укорінювати активновегетуючі пагони потрібно так, щоб в укорінюваних пагонів у період активного росту не порушувати міжклітинного обміну, в тому числі осмотичного тиску, тургорного стану листків, дихальних процесів та забезпечення їх елементами мінерального живлення і продуктами фотосинтезу.

Екпериментальні дані наших досліджень показали, що для одержання позитивних виробничих результатів при зеленому живцюванні з яблунею, укорінення активновегетуючих пагонів слід проводити не в штучно створених "ідеальних" умовах захищеного грунту, а в природних, де можливе застосування таких доволі ефективно діючих природних агроприйомів:

– для активного пробудження бруньок і масового утворення активновегетуючих пагонів (майбутніх відсадків-саджанців) при розмноженні, помологічних сортів плодових культур (зокрема яблуні та груші) застосовувати горизонтальні клонально-сортові та інтеркалярні маточники;

– вирощувати активновегетуючі пагони та укорінювати їх не відокремленими від материнських рослин, а в умовах відкритого грунту на клонально-сортових і інтеркалярних рукавах;

– стимулювання до кореневутворення і повного укорінення активновегетуючих пагонів проводити не синтетичними регуляторами росту, а природними, які синтезуються самими клоновими підщепами (які є складовою частиною клональ-

Фото 2.
На кореневласному рукаві айви культурної утворилося й укорінилося стільки відсадків-саджанців, скільки було активновегетуючих пагонів. Горизонтальний рукав також має коріння.

но-сортових та інтеркалярних рукавів) звідки й надходять до зон укорінення пагонів.

Із практичного садівництва відомо, що при зміні способу садіння плодового саджанця з вертикального (природного) положення в нахилене чи близьке до горизонтального внаслідок зміни полярних полюсів стовбура змінюється напрямок надходження до точок регуляторів росту продуктів фотосинтезу та мінерального живлення з радіального по окружності стовбура у горизонтальне, яке зосереджується на верхньому боці похило висадженого стовбура (рукава). В даному випадку – похило висаджених клонально-сортового та інтеркалярного рукавів. Перший рукав включає певний тип клонової підщепи та розмножуваний помологічний сорт, а другий – певний тип клонової підщепи, розмножуваний помологічний сорт та певний тип клонової прищепи.

Таке комплексне стимулювання забезпечує рослини розмножуваного сорту не лише природними регуляторами росту, які надходять до активновегетуючих пагонів у дозах і концентраціях, які регулюються не дослідником, а самою розмножуваною рослиною (і надходять ці речовини до зон укорінення саме в той момент, коли їх потребують розмножувані рослини помологічного сорту).

Що ж до активізації появи на горизонтальних рукавах активновегетуючих пагонів, то вони також стимулюються природною зміною полярності клонально-сортового та інтеркалярного рукавів.

А здатність до коренеутворення активновегетуючих пагонів повинно надати природне клональне стимулювання регуляторами росту, котрі синтезує клонова підщепа, на якій прищеплено розмножуваний сорт (горизонтальний клонально-сортовий рукав).

Існування природного стимулювання до самоукорінення помологічних сортів яблуні клоновими підщепами досить широко спостерігається в природних виробничих умовах.

У навчальному посібнику "Южнюе плодоводство" (М., "Колос", 1970), відомі професори в галузі садівництва О.П.Драгавцев і Г.В.Трусевич відзначають: "При заглибленні в грунт стовбура прищепи, на стовбурі може утворюватись придаткове коріння, внаслідок чого слаборослі дерева перетворюються у сильнорослі. Тому при заглибленому садінні таких дерев необхідно обов'язково видаляти (в середньому один раз у два роки) корені на прищепі (катарування).

Працюючи з кизилом садовим, ми не використовували "ідеальні" штучностворювані умови захищеного грунту, а скористалися природними умовами навколишнього середовища і не помилилися. Наш агротехнічний експеримент увінчався успіхом. Тут, звичайно, не слід забувати, що кизил садовий має природну здатність до самоукорінення. Решта ж помологічних сортів вищеперелічених плодових культур такої здатності не мають. Про це науковець В.Стаутмайєр у книзі "Регуляторы роста растений в сельском хозяйстве" (М., изд-во иностранной лит., 1959) пише: "На жаль, існують деякі групи рослин, обробка яких стимуляторами росту була малоуспішною або зовсім безрезультатною. Це стосується, власне кажучи, більшості плодових дерев помірної зони, які скидають на зиму листя, такі як яблуня, вишня і персик та листопадні дерева тієї ж зони (наприклад, дуб, береза і клен)".

У зв'язку з цими невдачами виникло питання про практичну доцільність обробки живців регуляторами росту. Слід зауважити, що більшість розчарувань, пов'язаних з застосуванням регуляторів росту, є наслідком нерозуміння того, що обробка рослин хімікатами зовсім не виключає необхідності в обладнанні, яке дає можливість встановлювати контроль за умовами навколишнього середовища.

Із вище викладеного підсумкового висновку науковця В.Стаутмайєра видно, що причиною невдач багатьох дослідників при розмноженні широколистяних листопадних плодових порід способом зеленого живцювання в умовах захищеного грунту є неврахування впливу на процес укорінення дії умов навколишнього середовища.

Ми вважаємо, що штучно створити кращі за природні умови в захищеному грунті досить складно, а то й просто неможливо.

Прикро, що науковці багатьох науково-дослідних лабораторій не враховували цього, "ідеальні", до того ж доволі дорогі та малоефективні для цього способу розмноження умови, шукали в спорудах захищеного грунту, а не в природних умовах навколишнього середовища.

Фото 3.
Вихід укорінених відсадків-саджанців з одного кореневласного рукава у кизилу садового (1). Після відокремлення відсадків-саджанців у грунті залишається добре вкорінений кореневласний рукав (2).

З цієї причини ми переконливо рекомендуємо поглибити вивчення, розмноження і вирощування кореневласного садивного матеріалу помологічних сортів яблуні, а можливо й інших листопадних широколистяних плодових культур не способом зеленого живцювання із застосуванням синтетичних регуляторів росту і в спорудах захищеного грунту, а зеленими активновегетуючими пагонами в природних умовах відкритого грунту. До того ж без їх відокремлення від материнських рослин до моменту їх повного укорінення та перетворення у кореневласні відсадки-саджанці.

А це можливо і досить результативно проводити у горизонтальних клонально-сортових та інтеркалярних маточниках відкритого грунту, вперше запропонованих і застосованих нами в садівничій практиці на базі дослідного господарства "Новосілки" Інституту садівництва УААН. Важливим при цьому є ще й те, що за цих умов без участі дослідника відбувається ефективне природне клональне стимулювання.

На підтвердження вище викладеного, наводимо фактичні результати наших досліджень.

Рекогносцирувальний дослід з вивчення цього складного біологічного питання було закладено 27 травня 2003 року в умовах відкритого грунту. В дослідженнях брали участь такі помологічні сорти яблуні, як Катя, Аскольда та Джонаголд на підщепі 54–118. Дослід закладено в двох варіантах – горизонтальний клонально-сортовий та інтеркалярний маточники.

Розкопали горизонтально-сортовий рукав у листопаді 2005 року в той період, коли активновегетуючі пагони, що утворилися на горизонтальних рукавах, перетворилися в кореневласні відсадки-саджанці і повністю закінчили вегетацію.

Результати розкопаного варіанту перевершили наші сподівання. Ми переконалися, що природне клональне стимулювання відбулося, до того ж досить успішно, бо його результати помітні навіть при звичайному візуальному огляді.

У перший вегетаційний період після садіння і приживлення дослідних рослин на горизонтальних рукавах обох варіантів утворилася велика кількість ювенільних активновегетуючих пагонів (фото 1). Щоб з цих пагонів отримати кореневласні відсадки-саджанці, після досягнення ними висоти 18–20 см їх разом з рукавами було підгорнуто пухким, вологим грунтом на висоту 6–8 см вище рукава.

Тут варто пояснити, що в аналогічному досліді з айвою культурною та кизилом садовим, проведеним нами (а ці дві плодові культури, на відміну від яблуні, мають природну здатність до самоукорінення), буквально всі активновегетуючі пагони і сам горизонтальний рукав утворили добре розвинуте коріння. Після розкопування таких рукавів мали змогу відокремити від них таку кількість кореневласних відсадків-саджанців, скільки було активновегетуючих пагонів (фото 2, 3).

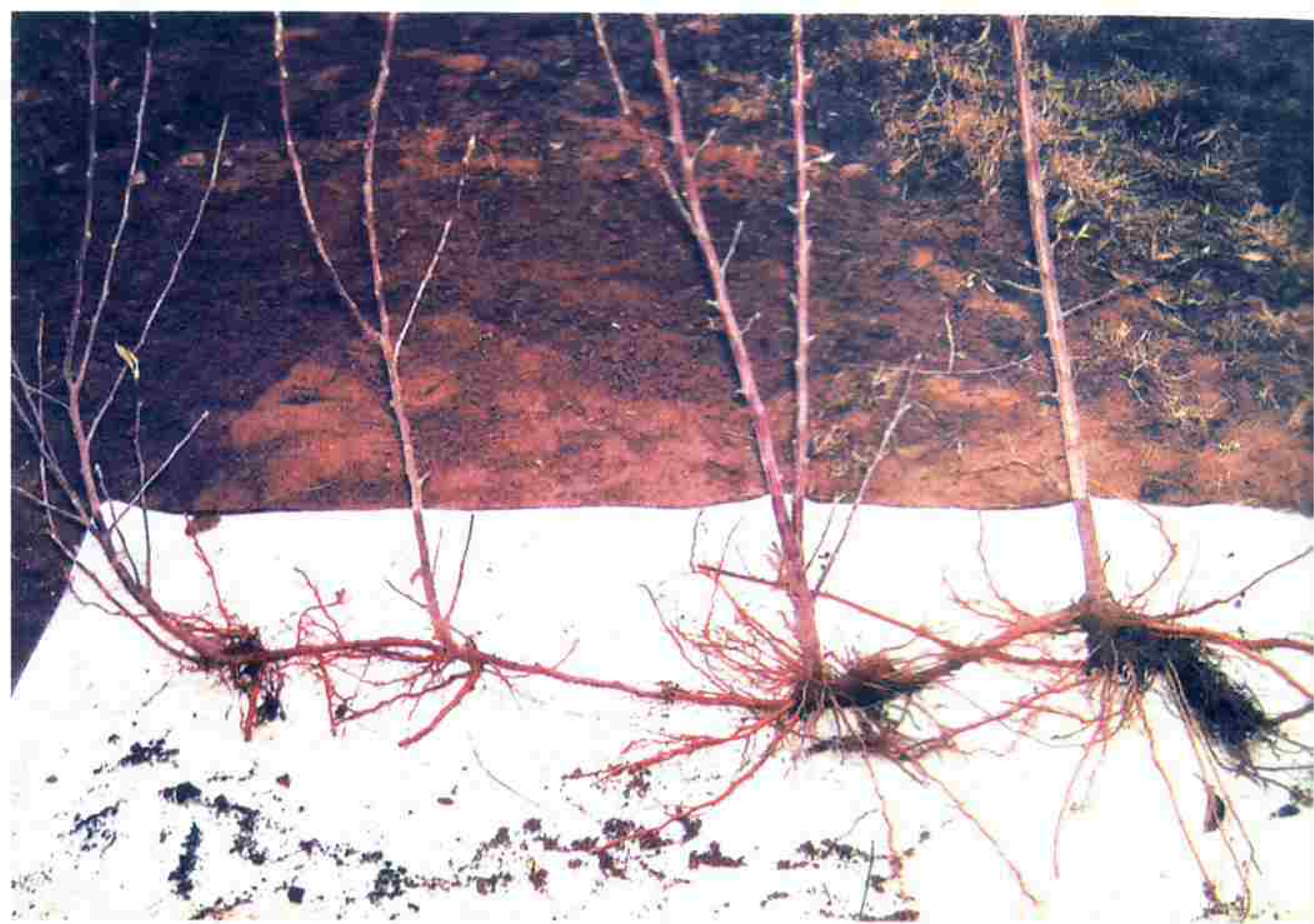

***Фото 4.
Клонально-сортовий рукав яблуні вибірково утворив добре розвинуті й укорінені відсадки-саджанці.
Клонально-сортовий рукав коренів не має.***

На розкопаному ж клонально-сортовому рукаві у яблуні (яка не має природної здатності до самоукорінювання) продовжили ріст у висоту і утворили кореневласні відсадки-саджанці не всі наявні на рукаві активновегетуючі пагони, а лише окремі (вибірково). Сам горизонтальний клонально-сортовий рукав коренів не утворив (фото 4).

На це досить цікаве запитання ми постараємось відповісти, коли отримаємо дослідні матеріали після розкопування горизонтального інтеркалярного рукава, де стимулюючим фактором до кореневтворення слугують не лише клонова підщепа, а й клонова прищепа.

Але й цих, одержаних нами фактичних дослідних даних достатньо, щоб стверджувати, що проблему розмноження та вирощування кореневласного садивного матеріалу помологічних сортів яблуні, яка впродовж століть викликала пильну увагу садівників і науковців – вирішено.

Ми переконані, що безпідщепним яблуневим садам бути.

Деклараційний патент на корисну модель – спосіб інтенсивного розмноження та прискореного вирощування садивного матеріалу помологічних сортів яблуні, одержаний автором ідеї В.С.Федоренком 15.04.2005 р.

В.С.Федоренко,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
А.М.Кручек,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Де і як посадити малину

Для отримання щорічних високих урожаїв малини з якісними ягодами, перш за все, потрібно підібрати місце садіння, яке б найбільше відповідало вимогам щодо її вирощування. Малина волого-, тепло- та світлолюбна культура. Але є сорти, котрі створені в суворих зонах вирощування. Тому вони краще пристосувалися до посушливих умов, можуть витримувати значно нижчі температури взимку або забезпечувати добрі врожаї у відносно посушливих зонах.

У північних та північно-східних районах України малина може потерпати взимку від північних вітрів за великих морозів. Якщо немає ніякого захисту: чи то природного, чи штучно створеного. Щоб не було підмерзання надземної частини в окремі зими, коли передбачається зниження температури нижче мінус 30°С, потрібно стебла зв'язувати в пучки, пригнути до землі і накрити снігом. У всіх великоплідних сортів малини, виведених В.В. Кичиною, надземна частина витримує морози до мінус 30°С. Підземна частина у всіх сортів взагалі під покривом снігу витримує до мінус 37°С, або коли в кореневмісному шарі ґрунту знижується до мінус 21–23°С, чого практично не буває. Але якщо і трапиться так, що надземна частина вимерзне, то після сприятливої зими, через рік малина знову відновить великі врожаї. Після зими 2005/06 років, коли в нашій місцевості температура повітря знижувалася до мінус 28°С, малина дала навіть більший урожай, ніж у попередні роки. Сорти ж малини виведені професором В.В. Кичиною у суворіших умовах Підмосков'я, тому українські зими вони витримують добре. На малину негативно впливають зимові відлиги, коли температура повітря піднімається вище нуля і тримається впродовж 10–15 днів, бруньки починають рости, знижується зимове загартування, а потім під час похолодання до мінус 25°С частина пагонів підмерзає.

Хоча малина і вологолюбна культура, але не витримує затоплення під час злив, або коли підґрунтові води залягають близько до поверхні ґрунту. Не можна висаджувати малину в низинах, бо в них може застоюватися зливова вода. У період вегетації підземна частина не витримує 6–9-денного затоплення і корені можуть загинути. У місцях, де висаджується малина, підгрунтові води мають бути не ближче 1–1,5 м до поверхні ґрунту.

Не придатні для висаджування малини заболочені, вапнякові, солончакові та сухі піщані ґрунти. На бідних піщаних ґрунтах копають траншею 40 х 40 см, або краще 50 х 50 см, де розміщується основна маса коріння, дно траншеї вкривають глиною шаром 3–5 см, яка утримує вологу, верхній шар ґрунту перемішують з перегноєм, додаючи мінеральні добрива, чорнозем і висаджують саджанці малини. На такому ґрунті малина добре росте і плодоносить 6–7 років. На одному місці найбільші врожаї доброякісних ягід малина дає 7–10 років, після чого треба замінити її насадження. Малина може рости і плодоносити на одному місці і більше 20 років, але для отримання добрих урожаїв якісних ягід потрібний особливий догляд. Добре росте і плодоносить малина на легких супіщаних і суглинкових ґрунтах. На слабокислих і слаболужних ґрунтах також буде рости. Якщо на місці майбутнього малинника добре росли різні плодові дерева, то малина також буде рости. На тих місцях, де раніше росла малина, нові насадження цієї культури можна закладати не раніше, ніж через 2–3 роки. Науковці рекомендують висаджувати малину в ряду через 70 см кущ від куща і 1,8–2 м – між рядами, для середньорослої, висота пагона у якої 1,5–2,2 м, відстань між рядами – на висоту пагона і не повинна бути вужча 1,8 м. Насадження малини перевіряли на відстані 20 см, 35, 50, 70 і 1 м кущ від куща, в різних країнах і впродовж багатьох років, і виявилося, що найбільший урожай якісних ягід отримують за садіння через 70 см. Висаджувати потрібно так, як саджанець ріс до цього, або на 1–3 см глибше. Під час садіння обрізують на висоту 20–30 см. Після того як молодий пагін виросте 20–30 см, старий зрізують на рівні ґрунту, ягід на минулорічному пагоні не залишають, вони будуть пригнічувати розвиток саджанця. Зрізувати пагін під час садіння на рівні ґрунту не можна. У нижній частині пагона нагромаджуються речовини, які підживлюють корінь. Після садіння саджанець потрібно добре полити навіть тоді, коли ґрунт добре вологий. Притоптувати не потрібно, щоб не пошкодити етіольовані молоді пагінці, якщо вони є і не позминати коріння. Після поливу ґрунт просяде і сам прилипне до коріння, повітряного простору між коренями не буде. Майже завжди в рік садіння у неремонтантних сортів виростає один пагін.

Сірєнєєвий туман

Один із найкращих сортів В.В. Кичини **Сірєнєвий туман**. У Підмосковії цей сорт неремонтантний зовсім. У центральній частині України він слаборемонтантний. У південних областях України, де більше сонця і тепла, я гадаю, у нього буде більше ремонтантності. Ягоди у цього сорту мають масу 4–10 г, конічні, яскраво-червоні, блискучі, кістянки дрібні, однорідні, міцно скріплені між собою, щільні, транспортабельні. На смак солодкі, духмяні. Продуктивність велика, на рівні всіх нових великоплідних сортів (200–250 кг із сотки). Середньораннього строку достигання. Пагони заввишки близько 1,5 м, гладенькі, вкриті восковим нальотом, взимку світлокоричневі. Стійкість до всіх основних захворювань і шкідників дуже висока. В 1997 році відібраний під номером Т3 і з 1999 року надійшов для розмноження в якості нового сорту.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н, Кіровоградська обл.

Грушевий живцево-маточний сад налічує 20 сортів груш. У лютому минулого року я вирізав однорічні прирости для зимового щеплення. На зрізах декількох сортів помітив брунатне забарвлення – ознаку пошкодження тканин морозами. Хоча живці з явними ознаками підмерзання були при щепленні вибраковані, але загальний їх хворобливий стан позначився на приживленні щеп, а в подальшому – на випадінні саджанців.

Якщо сорти Ноябрська, Деканка зимова, Киргизька зимова № 2, Яблунівська дали 100-відсотковий результат, то сорти з підмороженими тканинами (Киргизька зимова № 1, Чернівчанка, Сокровище, Роксолана, Золотоворітська, Молдавська рання) дали 70% випадів. Це є ще одним із доказів того, що однорічні прирости для зимового щеплення необхідно заготовляти в грудні до настання сталих морозів.

Випробування на морозостійкість

Клімат України доволі сприятливий для вирощування більшості плодових порід. Але іноді він приносить такі сюрпризи, що навіть бувалих садівників можна здивувати. Не кажу про цьогорічну зиму. Її ще буде час проаналізувати. А хочу повернутися до минулорічної зими 2005/06 років. Максимальна температура повітря в січні упродовж трьох днів опускалась до відмітки -33°С (за моїми спостереженнями), а сталою температурою тривалий час була – 25–28°С.

Як же перенесли це суворе випробування низькими температурами мої плодові дерева? Яблуневий інтенсивний сад, закладений на підщепі М9 у 2001 році, ввійшов у період спокою в доброму стані. Добре доглянутий впродовж вегетації, вільний від захворювань і шкідників, до того ж у листопаді штамби дерев були побілені вапном у суміші з мідним купоросом (2 кг негашеного вапна, 200 г мідного купоросу та 1 кг глини на 10 літрів води).

Земля в саду залужена травою (мітлицею пагононосною), яка вкриває всю поверхню ґрунту товстим шаром і слугує для захисту кореневої системи від температурних коливань, в той чи той бік.

Взимку снігове вкриття становило не менше 0,5 м, а в окремих місцях до 1 м, а це, як відомо, є ідеальним захистом кореневої системи від низьких температур.

Навесні, оглянувши сад, я не знайшов зовнішніх ознак морозних пошкоджень деревини, хоча обстежив велике різноманіття новітніх сортів. А як відомо, кожен сорт має свою індивідуальну морозостійкість.

Зимував також ряд однолітніх саджанців нових сортів, які були висаджені восени. Приштамбова смуга була замульчована тирсою шаром не менше 10 см і завширшки 1 м. Штамби побілені і обмотані мішковиною і, як результат, із зимівлі деревця вийшли без пошкоджень.

У квітні дерева заквітували і яке було моє розчарування, коли зав'язь, утворена після цвіту, обпала. А зріджені плоди, які залишились, втратили свої сортові відмінності – як після градобою.

Тільки поодинокі дерева дали більш-менш пристойний урожай (Чемпіон, Граф Еззо, Лігол, Топаз).

У груш і всіх кісточкових (слив, персиків, абрикос) від низьких температур сильно постраждали квіткові бруньки – вони практично не цвіли.

Вишні і черешні цвіли, як завжди, добре, але плодів зав'язалося мало, приблизно 20%.

Яблуневий живцево-маточний сад, котрий налічує понад 60 сортів світової та вітчизняної селекції, не постраждав і дав гарний приріст паростків у минулому році.

Як же пережили маточники підщеп?

Я маю декілька інтенсивних маточників підщеп. Для яблуні – маточники карликових підщеп М9 (Т 337 і RN-19) та польської П-60. Для груші – маточники карликової підщепи (Айва Адамса) і напівкарликової (ВА-29). Для вишні і черешні – маточник карликової підщепи ВСЛ-2. Для сливової групи – маточник карликової підщепи ВСВ-1.

Після вирізування річних укорінених відсадків клонових підщеп наприкінці листопада маточники були засипані товстим шаром тирси, окрім маточника підщепи П-60, яка була закладена навесні. За технологією на початку вересня я уклав усі прирости П-60 горизонтально, пришпиливши їх до землі, тирсою не засипав і як результат, – усі маточники із зими вийшли у відмінному стані, а в П-60 підмерзли на третину верхівки пагонів, не допоміг і сніговий покрив.

Як правило, зими у нас м'які, не суворі, тому я традиційно увесь некондиційний матеріал із маточників і всі нестандартні саджанці висаджую восени і обов'язково мульчую.

По-перше, це економить час навесні на їхнє садіння. По-друге – коріння не має періоду спокою й може рости упродовж зими, якщо температура ґрунту сприятлива.

Навесні всі рослини дружно пішли в ріст, випадання від підмерзання не спостерігав.

Які висновки можна зробити із вищесказаного?

Як відомо, рослини пристосовані витримувати зимові низькі температури, вступаючи у період спокою. Для цього деревам необхідно пройти підготовчий період, закінчити вегетативний ріст, визріти і накопичити достатньо поживних речовин у гілках та коренях.

У цей підготовчий період садівнику необхідно втрутитись і допомогти дереву, бо слабкий листковий апарат, нестача води та поживних елементів можуть значно послабити рослину. А ослаблене дерево може загинути взимку навіть від слабких морозів, які є безпечними для здорових рослин.

Тому садівнику в період вегетації необхідно стежити за деревами і вжити необхідних заходів для запобігання пошкодженню листкового апарату шкідниками і ураженню хворобами, своєчасно підживити та полити.

Восени великого значення набуває побілка штамбів дерев, мульчування ґрунту, вологозарядковий полив.

Як бачимо, тільки виконання впродовж вегетації всього комплексу технологічних процесів по догляду за насадженнями дає максимальні гарантії того, що із зими дерева вийдуть у доброму стані, що і є запорукою майбутнього врожаю.

В.Ф. Левенець,

вул. Олейнікова, 16/9, м. Кривий Ріг, 50050,

Регулятори росту рослин і добрива для приватного сектору (2007 рік)

Назва препарату (діюча речовина), фірма, країна	Норма витрати препарату	Культура	Строк останньої обробки, максимальна кратність обробок
1	2	3	4
Регулятори росту рослин			
Емістим С, в.р. (екстракт ростових речовин у 60%-ному етиловому спирті), амп., ІБОНХ НАНУ АТ "Високий урожай", МНТЦ "Агробіотех", Україна	1 амп./10 л води/ 1 сотку	Помідори, огірки, перець солодкий, цибуля	Обприскування рослин у фазі вегетації, 1 обр.
	1 амп./4 л води	На 200 кг бульб картоплі	Обприскування бульб перед висаджуванням, 1 обр.
	1 амп./100 л води/ 10 соток	Картопля	Обприскування у фазі бутонізації, 1 обр.
	1 амп./10 л/1 сотку	Суниця	Обприскування у фазі повного висування квітконосів
Івін, в.р. (N-оксид 2,6-диметилпіридин) амп. по 1,2 $см^3$ (0,1 мг д.р.), ІБОНХ НАН АТ "Високий урожай"	1 амп./20 мл води/ 10 г насіння	Помідори, капуста, перець солодкий	Передпосівне замочування насіння на 18–24 год. (капуста – 12 год.), 1 обр.
	5 амп./5 л води/1 сотку	Те саме	Обприскування посівів у фазі 3–4 листків, 1 обр.
	2 амп./20 мл води/ 10 г насіння	Огірки, баклажани	Замочування насіння на 18–24 год., 1 обр.
	5 амп./5 л води/1 сотку	Огірки, баклажани	Обприскування посівів, 2 обр.
	1 амп./20 мл води/ 20 г насіння	Морква	Передпосівне замочування насіння на 18–24 год., 1 обр.
Потейтин, в.р. (комплекс 2,6-диметилпіридину з бурштиновою кислотою), ампули 1,2 $см^3$, ІБОНХ НАНУ АТ "Високий урожай", МНТЦ "Агробіотех", Україна	1 мл/250 мл води/ 20 кг бульб	Картопля	Обприскування бульб перед садінням
	1 мл/10 л води/ 1 сотку	Картопля	Обприскування у фазі бутонізації, 1 обр.
Імуноцитофіт, таблетки (етиловий ефір арахідонової кислоти 0,62%), заявники – ИМФ "Биотек-Сеприс", Росія та АФ "Гінкго", Україна, виробник – агропромислова компанія "Гинкго", Росія	0,3 г (1табл.)/10–25 л води/ 5 соток	Картопля	Обприскування вегетуючих рослин, 1 обр.
	0,3 г/ 10–15 л води/ 20 кг бульб/5 соток	Картопля	Обробка бульб перед садінням
Гумісол, р. (комплекс гумінових кислот, вітамінів, гормонів росту, макро- і мікроелементів), ТОВ "Агрофірма "Гермес", Україна	60 мл на 100 $м^2$	Картопля, овочі	Обприскування рослин у період вегетації, 2 обр.
	2 мл/кг бульб	Картопля	Обробка бульб перед садінням
	20%-ний водний розчин	Овочеві	Замочування насіння перед висіванням, 1 обр.
Гуміам, р. (д.р. гумат амонію, 10–45 г/л), ТОВ "Агрофірма "Гермес", Україна	280 мл/1 сотку	Зернові, технічні, овочеві, квіти, сади, виноградники	Обприскування рослин протягом вегетації, 4 обр.
	7,5 мл/кг	Зернові, технічні, овочеві	Обробка насіння, 1 обр.
Вермісол, р. (комплекс гумінових кислот, вітамінів і гормонів; сухий залишок 5–15 г/л), приватний підприємець І.В. Бабій, Україна	60 мл/1 сотку	Картопля, помідори, пшениця	Обприскування посівів 0,1%-ним розчином, 2 обр.
	2 мл/1 сотку	Картопля	Обробка бульб 4%-ним водним розчином, 1 обр.
	12–15 мл/кг	Пшениця	Замочування насіння в 4%-ному водному розчині, 1 обр.
	Замочування, 0,4%-ний розчин	Помідори	Замочування насіння, 1 обр.
Фумар, 1% р.(д.р. диметиловий ефір амінофумарової кислоти, 10 г/л), ТОВ НВП "Агродар", Україна	1–2 мл/1 л води/100 пагонів	Троянда, лаванда	Замочування пагонів на 14–16 год., 1 обр.
	1–2 мл/1 л води/100 пагонів	Яблуня, виноград	Замочування живців на 3–5 сек. у місцях "п'яток"
	1 мл/10 л води/400 кг бульб	Картопля	Занурення бульб перед садінням на 3–5 сек.
Біотрансформатор (БТФ), г. (композиція мікродоз K, Mg, B, Cu, S, Na, Fe, сахарози), ТУ У 20009598001-99, АТЗТ "Інтер-Контакт", Україна	6 г/100 кг	Картопля	Обробка бульб 0,1%-ним розчином
	3–4 г/1 сотку	Зернові, круп'яні, зернобобові, ріпак, картопля	Обробка посівів 0,1%-ним водним розчином, 2 обр.

1	2	3	4
Біолан, в.с.р. (Емістим С – 1 г/л, мікроелементи), МНТЦ "Агробіотех", Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України	0,1 мл/200 мл води/ 100 г насіння	Овочеві	Обробка насіння
	0,3 мл/200 мл води/ 100 кг бульб	Картопля	Обробка бульб
	0,5 мл/3 л води/100 $м^2$	Овочеві	Обприскування посівів
	1 мл/10 л води/100 $м^2$	Картопля	Обприскування посівів
Марс У, р. (ПЕГ 400 – 230 г/л, ПЕГ 1500 – 540 г/л, гумат натрію – 3 г/л), ЗАТ "Алеф", Україна	15 мл/10 л води/1 сотку	Овочеві, картопля	Обприскування рослин у період вегетації, 2 обр.
	20 мл/10 л води/1 сотку	Баштанні	Те саме
	30 мл/10 л води/1 сотку	Виноградники	Обприскування рослин у період вегетації, 3 обр.
	1 мл/л води	Кімнатні й декоративні культури	Те саме
Агростимулін, в.с.р. (д.р. N-оксиду 2,6-диметилпіридин, Емістим С), Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії НАНУ, МНТЦ "Агробіотех" і ЗАТ "Високий урожай", Україна	10 мл/т	Пшениця озима, ячмінь ярий, соя, гречка, горох, ріпак	Обробка насіння, 1 обр.
	15 мл/т	Люцерна, конюшина	Те саме
	0,5 мл/1 сотку	Пшениця озима, ячмінь ярий, горох	Обприскування рослин у період вегетації, 1 обр.
	0,1 мл/1 сотку	Ріпак, соя, гречка, люцерна, конюшина	Те саме
АГ займ (фермент ензим класу оксидаз), заявник – ТОВ "Дніпровська асоціація", Україна, виробник – НОУБ Асошиейтес LLS, США	75 мл/1 сотку	Зернові, садові, овочеві, газонні трави, декоративні й кімнатні рослини	Внесення в прикореневу частину рослини з наступним інтенсивним поливом, 1 обр.
Марс-У, р. (д.р. – ПЕГ 400 – 230 г/л, ПЕГ 1500 – 540 г/л, гумат натрію – 3 г/л), АТ "Науково-технологічний інститут транскрипції, трансляції й реплікації", Україна, виробник – ЗАТ "Алеф", Україна	0,26 мл/кг	Кукурудза, буряки цукрові, ячмінь, горох, овес, гречка, просо, соняшник, пшениця озима	Передпосівна обробка насіння
Ліносол, р. (азот – 31,9 мг/л, фосфор – 800 мг/л, калій – 13300 мг/л, кальцій – 59 мг/л, залізо – 29,5 мг/л, гумус – 6000 мг/л, органічних речовин у сухому залишку – 15,3%), ПП "В.С.Маліновський", Україна	120–150 мл/1 сотку	Зернові, бобові, кукурудза, соняшник, овочеві	Обприскування посівів, 3 обр.
Марс-1, р. (д.р. – ПЕГ 400 – 230 г/л, ПЕГ 1500 – 540 г/л), заявник – Інститут проблем кріобіології та кріомедицини НАНУ, виробник – ПВКФ "Імпторгсервіс", Україна	0,2 мл/кг	Кукурудза, пшениця озима і яра, буряки цукрові, ячмінь, горох, овес, просо, соняшник	Передпосівна обробка насіння
Марс EL, р. (д.р. – ендофіт L1 – 50 мл/л, гумат натрію – 30 мл/л, ПЕГ 400 – 230 мл/л, ПЕГ 1500 – 540 мл/л), ПВКФ "Імптторгсервіс", Україна	0,2 мл/кг	Зернові, бобові, овочеві, баштанні	Передпосівна обробка насіння
	3–5 мл/100 $м^2$	Зернові, бобові, овочеві, баштанні	Обприскування рослин у період вегетації
Ендофіт L1, в.с.р. (ауксини, гібереліни, цитокініни, 0,26–0,52%), ПВКФ "Імптторгсервіс", Україна	3–5 мл/т	Пшениця озима і кукурудза яра, ячмінь, просо, буряки цукрові, соняшник, бобові, технічні, овочеві	Обробка насіння
	0,03–0,1 мл/100 $м^2$	Те саме	Обприскування рослин
Лінгогумат, п. (д.р. – натрієві й калійні солі гумінових, фульвових і низькомолекулярних органічних кислот, не менше 700 г/кг), виробник – ТОВ "Науково-виробниче об'єднання "Реалізація Екологічних Технологій" (Росія), заявник – ПП "Родоніт", Україна	0,01–0,02%-ний водний розчин	Зернові, овочеві відкритого й закритого ґрунту, буряки цукрові	Обробка насіння
	0,01%-ний водний розчин	Зернові, овочеві відкритого й закритого ґрунту	Обприскування рослин
Вермістим-К, р. (фітогормони, гумінові й фульвокислоти, специфічні білкові сполуки), НВТ "Відродження", Україна	5–8 мл/кг насіння	Зернові, бобові, кукурудза, буряки цукрові, льон, ріпак, картопля, капуста, помідори, огірки, цибуля, морква, баштанні, ефіроолійні, квіти	Обробка насіння
	40–80 мл/1 сотку	Те саме	Обприскування під час вегетації

1	2	3	4
Корневін, в.е. (тритерпенові кислоти, 50 г/л), заявники – ТОВ "Агросинтез" (Росія) і ТОВ "Агрокс" (Україна), виробник - ТОВ "Агросинтез", Росія	1–2 г/100 саджанців	Плодові, ягідники, декоративні культури	Обробка саджанців 0,1%-ним розчином
Чаркор, в.с.р. (комплекс 2,6-диметилпіридин-1-оксиду з 1-нафтилоцтовою кислотою – 8,3 г/л, Емістим С – 1 г/л), ЗАТ "Високий урожай", Україна	1 мл/1 л робочого розчину	Декоративні культури	Замочування на 18–24 год. корінців або чубуків
	4 мл/1 л робочого розчину	Декоративні, садові культури, ягідники	Замочування на 18–24 год. здерев'янілих і напівздерев'янілих чубуків
	4 мл/1 л робочого розчину	Декоративні, садові культури, ягідники, квіти	Замочування на 1–2 год. кореневої системи сіянців і саджанців
"РЕАСТИМ", р. (500–1200 г/л) + гетероауксин (до 8,5 г/л) або гіберелін (до 2 г/л), або гіпероауксин (до 5,7 г/л), або бурштинова кислота (до 33 г/л), або крезацин (до 17 г/л), або гумінові кислоти (до 300 г/л), НПЦ "Реаком", Україна	25 мл/1 л води	Зернові, круп'яні, зернобобові, олійні, овочеві, прядивні, баштанні культури, картопля, виноград, ріпак, чубуки винограду	Обробка насіння і чубуків винограду протягом 1–2 год.
	30–60 мл/ 3–4 л поливної води/1 сотку	Зернові, круп'яні, зернобобові, олійні, овочеві, прядивні, баштанні культури, картопля, виноград, ріпак, чубуки винограду	Обприскування посівів з інтервалом 2–3 тижні, 3 обр.
"РЕАСТИМ", п. (добриво реаком (500–993 г/кг) + гетероауксин (до 27 г/кг) або гіберелін (до 7 г/кг), або гіпероауксин (до 17 г/кг), або бурштинова кислота (до 100 г/кг), або крезацин (до 55 г/кг), або гумінові кислоти (до 800 г/кг), НПЦ "Реаком", Україна	15–20 г/ 3–4 л поливної води/1 сотку	Зернові, круп'яні, зернобобові, олійні, овочеві, прядивні, баштанні культури, картопля, виноград, ріпак, чубуки винограду	Обприскування посівів з інтервалом 2–3 тижні, 3 обр.
	6–9 г/1 л води	Зернові, круп'яні, зернобобові, олійні, овочеві, прядивні, баштанні культури, картопля, виноград, ріпак, чубуки винограду	Обробка насіння і чубуків винограду протягом 1–2 год.
Виппел, р. (ПЕГ-400, 230 г/л, ПЕГ-1500, 540 г/л, гумат натрію, 30 г/л), ПП "Долина", Україна	0,3 мл/кг	Зернові, бобові, буряки цукрові, соняшник, овочеві	Обробка насіння
	5–15 мл/1 сотку	Зернові, бобові, буряки цукрові, соняшник, овочеві	Обприскування посівів, 1–2 обр.
	2,5–10 мл/1 сотку	Виноградники	Обприскування, 1–2 обр.
Гумінат, 1% в.р. (гумінові кислоти, 10 г/л), ТОВ НПФ "Біоген", Україна	5–7 мл/кг	Зернові, технічні, овочеві, плодоягідні, декоративні, ефіроолійні	Обробка насіння 1%-ним розчином
	50–70 л/100 $м^2$	Зернові, технічні, овочеві, плодоягідні, декоративні, ефіроолійні	Обприскування посівів 0,01%-ним в.р. (500–700 л)
"Ель-1", р. (арахідонова кислота, 1,2 г/л), заявник – ТОВ "Аналіт-Сервіс", Україна, виробник – ТОВ "Полипрост-М", Росія	1 мл/100 кг бульб	Картопля	Передсадивна обробка бульб, 1 обр.
	1мл/кг/1 л робочого розчину	Картопля, помідори, квіти	Замочування насіння
	1 мл/1 сотку	Картопля, помідори, квіти	Обприскування в період вегетації
ТерраСтим, р. (д.р. – Ендофіт L1 – 50 мл/л, гумат натрію – 30 мл/л, ПЕГ 400 – 230 мл/л, ПЕГ 1500 – 540 мл/л), ПВКФ "Імпторгсервіс", Україна	0,2 мл/кг 3–5 мл/1 сотку	Зернові, бобові, овочеві, баштанні Зернові, бобові, баштанні	Обробка насіння, 1 обр. Обприскування під час вегетації, 1 обр.
Біосил, (N-оксид 2,6-диметилпіридин (івін) – 25 г/л, Емістим С – 1 г/л і мікроелементи), Інститут , біоорганічної хімії та нафтохімії НАНУ МНТЦ "Агробіотех", Україна	10 мл/т	Пшениця озима, ячмінь ярий, соя, гречка, горох, ріпак, люцерна, конюшина	Обробка насіння, 1 обр.
	0,1 мл/1 сотку	Пшениця озима, ячмінь ярий, соя, гречка, горох, ріпак, люцерна, конюшина	Обприскування під час вегетації, 1 обр.
Біомакс (N-2,6-диметилпіридин-1 оксид із щавлевою кислотою – 50 г/л, Емістим С – 1 г/л і мікроелементи), Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії НАНУ, МНТЦ "Агробіотех", Україна	15 мл/т насіння	Буряки цукрові	Обробка насіння, 1 обр.
	0,1 мл/1 сотку	Буряки цукрові	Обприскування під час вегетації, 1 обр.

1	2	3	4
	Добрива		
Фолігрин NPK, р. (N – 70 г/л, Р – 30 г/л, К – 39 г/л, мікроелементи B, Co, Cu, Zn, Fe, Mn, Mo, Ni, Mg), ф. ІТС Інтер Текно Консалт, Швейцарія, виробник – "Прем'єр Кемікл К° Лтд.", Кіпр	10 мл/1 сотку	Кукурудза, буряки цукрові, помідори, квіти	Позакореневе підживлення, 2–3 обр.
ВАС (вуглеамонійні солі), NH_4 – 17%, CO_2 – 54%, г., НДЦ "Аксо", Україна, ІБОНХ НАН України	20 г/м^2	Огірки, помідори	Кореневе підживлення, 1 обр.
	40–60 г/м^2	Огірки, помідори	Позакореневе підживлення 0,2%-ним розчином, 2–3 обр.
	60 г/м^2	Буряки столові, морква	Внесення під основний обробіток ґрунту, 2–3 обр.
	30 г/м^2	Гвоздика	Позакореневе підживлення, 2–3 обр.
	40–70 г/м^2	Капуста	Позакореневе підживлення 3%-ним розчином, 2–3 обр.
	20 г/м^2	Троянда	Позакореневе підживлення, 2–3 обр.
Калімагнезія, г. (К – 25–28%, Mg – 8%), ТУ У 6-05743160.002-94, ВАТ "Оріана", дочірнє підприємство "Калійний завод", Україна	3,5 кг/1 сотку	Картопля	Основне внесення навесні, 1 обр.
	4 кг/1 сотку	Капуста, морква, буряки	Основне внесення навесні, 1 обр.
	2,5 кг/1 сотку	Огірки, помідори, редиска, цибуля, салат, квіти	Основне внесення навесні, 1 обр.
	200–300 г/1 дерево	Плодові дерева	Основне внесення навесні, 1 обр.
	70 г/1 кущ	Ягідники	Основне внесення навесні, 1 обр.
Кеміра NPK, г. (N – 0–18%, P – 0–24%, K – 8–50%), АТ "Кеміра Гроу Хау", Фінляндія, виробник – АТ "Кеміра Гроу Хау", Фінляндія і АТ "Кеміра Ліфоса", Литва	60–120 кг/1 сотку	Овочеві	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	2–20 кг/1 сотку	Овочеві відкритого й закритого ґрунту	Позакореневе підживлення 0,5–4%-ним робочим розчином (1–10 разів протягом вегетації)
	40–120 кг/1 сотку	Садові	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	30–60 кг/1 сотку	Квіткові й декоративні культури	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	2–20 кг/1 сотку	Квіткові й декоративні культури відкритого й закритого ґрунту	Позакореневе підживлення, без обмежень
Кеміра Бленд, г. (N – 10–25%, P – 0–20%, K – 0–30%), АТ "Кеміра Гроу Хау", Фінляндія, виробник – ЗАТ "Кеміра Агро", Росія	240–480 кг/1 сотку	Овочеві	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	2–20 кг/1 сотку	Овочеві відкритого й закритого ґрунту	Позакореневе підживлення 0,5–4%-ним робочим розчином, 4 обр.
	160–400 кг/1 сотку	Садові	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	120–160 кг/1 сотку	Квіткові й декоративні культури	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	2–20 кг/1 сотку	Квіткові й декоративні культури відкритого й закритого ґрунту	Позакореневе підживлення, 4 обр.
Комплексне мінеральне добриво, NP, г. (N – 8–14%, P_2O_5 – 8–14%), Дніпровський завод мінеральних добрив	15–30 г/м^2	Садові	Внесення під дерево
	2–3 г/м^2	Овочеві, суниця, квіти	У рядки під час сівби
	0, 5–1 г	Овочеві, суниця, квіти	У лунки під час висаджування розсади
	40–50 г/м^2	Овочеві, суниця, квіти	У закритому ґрунті
Комплексне мінеральне добриво, NPK, г. (N – 8–14%, P_2O_5 – 8–14%, K_2O – 10–14%), Дніпровський завод мінеральних добрив	35 г/м^2	Садові	Підживлення дерев
	20–25 г/м^2	Ягідники	Підживлення кущів
	60–90 г/м^2	Овочеві, картопля	Основне внесення
	4–5 г/м^2	Овочеві, картопля	У лунку під час висаджування розсади
Агрокомплекс NPK, г. (N – 20%, P_2O_5 – 39%, K2O –30%), ТОВ Спецпромпостач", Україна	33 г/м^2	Зернові	Основна обробка восени і напровесні, 2 обр.
	42 г/м^2	Буряки цукрові	Те саме
Міком, мікродобриво на основі комплексонатів мікроелементів Co, Cu, Zn, Mn, Mo, B, кр. п., ТУ У 03598943.007-2000, ЗАТ "Доіреа", Україна	15–60 мл/1 сотку (20 мг на 1 дм^3 поживного розчину)	Огірки, помідори	У теплицях до цвітіння культури, 1 обр.
Реакоммікродобриво на основі комплексонатів мікроелементів Co, Cu, Zn, Mn, Mo, B, р., ТУ У 24.15-30431983.-001-2001, НПЦ "Реаком", Україна	60 мл/1 сотку	Буряки столові й кормові	Обприскування посівів, 1 обр.
	15–20 мл/кг	Буряки столові й кормові	Обробка насіння, 1 обр.
	50–70 мл/1 сотку	Картопля	Обробка посівів, 1 обр.
	6–10 мл/1 сотку	Огірки, помідори	Обробка посівів, 1 обр.
	50 мл/ 100–200 г насіння	Огірки, помідори	Замочування насіння протягом 6 год., 1 обр.
	80–100 мл/1 сотку	Виноградники	Обробка лози, 1 обр.

1	2	3	4
Флоровіт, г. (N – 3–7%, P_2O_5 – 5–8%, K_2O – 2–8%), Спільне українсько-польське підприємство "Крокус", Україна, виробник – ф. Інко-Верітас, Польща	30-40 г/м^2	Газонні трави	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
	5 г/м^2	Декоративні й хвойні	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
	50–120 г/м^2	Троянди	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
	10–50 г/м^2	Суниця	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
	45–60 г/м^2	Виноград	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
	20–30 г/м^2	Рододендрони	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
	20–35 г/м^2	Чорниця	Підживлення протягом вегетації (до 5 разів)
Цеовіт макро + мікро універсал, р. (N – 50–200 г/л, P_2O_5 – 20–35 г/л, K_2O – 50–120 г/л, мікроелементи S, Mg, B, Cu, Fe, Mn, Mo), ТОВ "Цеоліт", Україна, виробник – Ак ТОВ "Супло", Польща	30–50 мл/1 сотку	Зернові, овочеві, ягідники, технічні, багаторічні трави, лісові насадження	Позакореневе підживлення рослин, 2–3 рази
Біогумус марки "Ідеал" (новий "Ідеал"), р. (N – 5%, P_2O_5 – 8–10%, K_2O – 9–10%, гумінові речовини – 2%), ТОВ "Караван" Україна, виробник – ЗАТ МНПП "Фарт", Росія	10 л 1%-ного розчину/5–7 м^2	Квіти	Кореневе підживлення, інтервал – 7–10 днів
	10 л 0,5%-ного розчину/5–7 м^2	Квіти	Позакореневе підживлення, інтервал – 7–10 днів
	0,5%-ний розчин	Квіти	Замочування насіння
Біогумуси марки "Заслін", р. (N – 2%, P – 2%, K – 3%, гумінові речовини – 0,5%), заявник – ТОВ "Караван", Україна, виробник – ЗАТ МНПП "Фарт", Росія	8–10 мл/л	Квіти	Передсадивне замочування насіння, бульб, цибулин, 1 обр.
	2%-ний робочий розчин	Квіти	Кореневе підживлення (1 раз на 7–10 днів)
	1%-ний робочий розчин (10 л на 5–7 м^2)	Квіти	Позакореневе підживлення рослин (1 раз на 7–10 днів)
Азотно-фосфорно-калійне гранульоване добриво, марка 13:19:19, г. (N – 13%, P_2O_5 – 19%, K_2O – 19%), ТОВ "РосАпатитінвест", Україна, виробник – ВАТ "Амофос", Росія	25–30 г/м^2	Картопля, овочеві, плодові дерева	Підживлення протягом вегетації
	20–25 г/м^2	Ягідники	Підживлення протягом вегетації
	15–20 г/1 м пог.	Суниця	Підживлення протягом вегетації
	розчин 2 г/л	Квіти	Підживлення протягом вегетації
Азотно-фосфорно-калійне комплексне добриво, марка 16:16:16, г. (N – 16%, P_2O_5 – 16%, K_2O – 16%), ТОВ "РосАпатитінвест", Україна, виробник – республіканське унітарне підприємство "Гомельський хімічний завод", Білорусь	25–30 г/м^2	Плодові дерева	Підживлення протягом вегетації
	30 г/м^2	Картопля	Підживлення протягом вегетації
	50 г/м^2	Капуста рання, часник, редька, цибуля	Підживлення протягом вегетації
	70 г/м^2	Капуста пізня	Підживлення протягом вегетації
	80 г/м^2	Квасоля, морква	Підживлення протягом вегетації
	50–60 г/м^2	Буряки столові	Підживлення протягом вегетації
	100 г/м^2	Огірки	Підживлення протягом вегетації
	90 г/м^2	Помідори	Підживлення протягом вегетації
	20–25 г/м^2	Ягідники	Підживлення протягом вегетації
	розчин 1,5–2 г/л води	Квіти	Підживлення протягом вегетації
Біогумуси марки "Жива земля" ("Нова земля"), тверда порошкоподібна фракція, таблетки (N – 2–25 мг/кг, P – 10–50 мг/кг, K – 10–50 мг/кг, CaO – 100–600 мг/кг, Mg – 50–300 мг/кг, Fe_2O_3 – 5– 25 мг/кг, гумінові речовини – не менше 10 мг/кг), заявник – ТОВ "Караван", Україна, виробник – ЗАТ МНПП "Фарт", Росія	400–500 г/м^2 або 100 г у лунку	Овочеві, квіти	Внесення перед висівом насіння
	100 г на рослину або 400–500 г/м^2	Овочеві, квіти	Підживлення рослин
Агролайф, г. (N – 2–14%, P_2O_5 – 3–6%, K_2O – 2–12%), ЗАТ "Еко-Азот", Україна	150–500 г/м^2	Садові, декоративні культури	Основне внесення
	100–400 г/м^2	Газонні трави	Основне внесення і підживлення, раз на 2–3 місяці

1	2	3	4
Сульфат амонію гранульований з добавками мікрокількостей гумату амонію (калію, натрію), г. (азот – 21%, гумат амонію (калію, натрію) – 0,1–1%), ТОВ НВЦ "Добрива", Україна, виробники – ТОВ "Добрива", ЗАТ "Азот", м. Черкаси, ЗАТ "Азот", м. Рівне, СГПП Об'єднання "Азот", м. Сєвєродонецьк, Україна	25–30 г/м^2	Овочеві, плодоягідні	Підживлення, 2 обр.
	50–70 г/м^2	Плодоносні дерева	Підживлення, 2 обр.
	80–90 г/м^2	Буряки цукрові	Підживлення, 2 обр.
Біовіт, р. (N – не менше 0,7%, P_2O_5 – не менше 0,2%, гумусові сполуки – 0,8%), ТОВ "Інститут регіональної інформації та технології", Україна	50–100 мл/1 сотку	Кукурудза	Обприскування рослин у фазі 8–10 листків
	50–100 мл/1 сотку	Ячмінь, пшениця яра	Обприскування рослин на початку виходу в трубку
Калімаг Супер, г. або кр. (K_2O – не менше 40%), ТОВ ПКФ"Украгропромкалій", Україна "Органік і суміші на його основі", г. (N – 1,5–4%, P_2O_5 – 1–3%, K_2O – 1,5–2,5%), ПП "Донпромсервіс", Україна	1,2 кг/1 сотку	Буряки цукрові	Основне внесення
	0,1–0,2 кг/лунку	Квіти	Внесення під час садінні
	0, 3–0,5 кг/1 пог. м	Квіти	Підживлення навесні
	0,1–0,2 кг/1 росл.	Квіти	Підживлення влітку
	1–1,5 кг/1 росл.	Квіти	Основне внесення восени
	2–2,5 кг/1 кущ	Кущові ягідники	Основне внесення й підживлення
	3–5 кг/1 дерево	Фруктові дерева	Основне внесення й підживлення
Скотс (Енго), г. (N – 5–40%, P_2O_5 – 5–20%, K_2O – 5–45%), заявники – ф. Скотс Інтернешнл БВ (Голландія) і ТОВ "Енго" (Україна), виробники – ф. Скотс Інтернешнл БВ (Голландія) і ф. "Енго Лтд." (Словаччина)	0,12–0,25%-ний базовий розчин	Овочеві, квіти, газонні трави, декоративні культури	Крапельне зрошення протягом вегетації
	0,2–0,3%-ний водний розчин	Квіти, газонні трави, декоративні культури	Підживлення протягом вегетації
	2 г/дм^3 вазону	Овочеві, квіти	Підготовка ґрунтосуміші для вирощування кімнатних квітів
Патенткалі (калімагнезія), г. (K_2O – 30%), ЗАТ "УкрАгро НРК", Україна	0,6–0,9 кг/1 сотку	Огірки	Основне внесення
	0,9–1,2 кг/1 сотку	Картопля	Основне внесення
	0,3–0,6 кг/1 сотку	Виноградники	Основне внесення
Грін Леді, р. (N – 4,71–14,39%, P_2O_5 – 4,7–5,5%, K_2O – 5,64–6,58%), ПП "Грін Леді", Україна	0,1–0,5%-ний водний розчин	Декоративні рослини, кімнатні квіти, лісові культури	Позакореневе підживлення
Сечовин К №1, р. (N – 11–13%, P_2O_5 – 0,1–0,3%, K_2O – 0,05–0,15%, мікроелементи – 0,1%, бурштинова кислота – 0,1%), НВО "Агронауковець", Україна	10 мл/1 сотку	Зернові, технічні, овочеві,	Позакореневе підживлення сади, виноградники
Біофора, кр.п. (N – 14%, K_2O – 13,2%), Інститут системних інновацій "Салюс", Україна	2 г/кг	Пшениця озима і яра, ячмінь ярий	Передпосівна обробка насіння
	2 г/10 л води	Виноградники	Обробка чубуків
	2 г/1 л води	Тютюн	Обробка кореневої системи розсади
	20 г/1 сотку (0,1–2%-ний в.р.)	Буряки цукрові	Позакореневе підживлення
	20 г/1 сотку (0,1–2%-ний в.р.)	Виноградники	Позакореневе підживлення
	20 г/1 сотку (0,1–2%-ний в.р.)	Тютюн	Позакореневе підживлення
Кристалічні хелатні добрива серії "Форте", кр. (хелат заліза ТОР-12 (ферум 120 г/кг); хелат заліза 8 (ферум 80 г/кг); хелат марганцю 14 (марганець 140 г/кг); хелат цинку 14 (цинк 140 г/кг), хелат міді 12 (купрум 120 г/кг), ТОВ "Інтермаг", Польща	0,3–0,5%-ний в.р.	Польові культури, газонні трави, декоративні культури, квіти закритого й відкритого ґрунту	Позакореневе підживлення, 3–4 обр.
	0,1–0,2%-ний в.р.	Садові та ягідні культури	Позакореневе підживлення, 3–4 обр.
	0,05–0,15%-ний в.р.	Овочеві	Позакореневе підживлення, 3–4 обр.
Флороміск, г. (Азот 4–19%, P_2O_5 – 5–11%, K_2O – 5–20%), ТОВ "Інтермаг", Польща	7–12 кг/1 сотку	Квіти відкритого й закритого ґрунту, газонні трави, декоративні культури, лісові насадження	Підживлення з інтервалом 7–14 дн.
Флороміск, в.р. (Азот 3, 5–10%, P_2O_5 – 3–5%, K_2O – 5–7,5%), ТОВ "Інтермаг", Польща	0,1–0,2%-ний в.р.	Квіти відкритого і закритого ґрунту, газонні трави, декоративні культури, лісові насадження	Позакореневе підживлення з інтервалом 7–14 дн.

1	2	3	4
Еколист багатокомпонентний, р. (N – 0–26%, P_2O_5 – 0–30%, K_2O – 0–30%, S – 0–5%, CaO – 0–17%, MgO – 0–19%, Cu – 0–3,1%, Zn – 0–1,1%, Fe – 0–1%, Mn – 0–9,5%, Mo – 0–0,005%, хелати – ЕДТА, органічні кислоти та інші органічні комплексні субстанції), ф. Екоплон АТ, Польща	20–50 мл/1 сотку	Зернові, буряки, ріпак, соя, кукурудза	Позакореневе підживлення, 2–3 обр.
Еколист моно, р. (B – 0–0,01%, Zn – 0–0,01%, Mn – 0–0,01%, Cu – 0–0,04%, Fe – 0–0,04%, Mo – 0–0,001%; хелати – ЕДТА, органічні кислоти та інші органічні комплексні субстанції), ф. Екоплон АТ, Польща	10–20 мл/1 сотку	Зернові, буряки, ріпак, соя, кукурудза, яблуня, груша	Позакореневе підживлення, 1–2 обр.
Мультивіт, р. (N – 0–8%, P_2O_5 – 3,5–28%, K_2O – 5,1–8,5%, B – 0–0,01%, Zn – 0–0,01%, Mn – 0–0,01%, Cu – 0–0,01%, Fe – 0–0,01%, Mo – 0–0,001%; хелати – ЕДТА, органічні кислоти та інші органічні комплексні субстанції), ф. Екоплон АТ, Польща	0,25–10 мл/1 л води	Овочеві, квіти	Позакореневе підживлення, 3–4 обр.
Райз-NPK, г. (N – 2–28%, P_2O_5 – 8–32%, K_2O – 7–31%), ДП "Райз-Агросервіс", Україна	1–3 кг/1 сотку	Ячмінь, ріпак	Основне внесення, 1 раз
	1–4 кг/1 сотку	Картопля, кукурудза	Основне внесення, 1 раз
Терра сорб фоліар, р. (N – 2,1%, B – 0,02%, Zn – 0,07%, Mn – 0–0,04%), ф. Біориберіка, Іспанія	20–150 мл/1 сотку	Овочеві, квіти відкритого й закритого ґрунту	Позакореневе підживлення 0, 3–0,4%-ним водним розчином
Корнерост, кр.п. або табл. (калієва сіль індоліл-3-оцтової кислоти, 850–950 г/кг), ЗАТ "ТПК Техноекспорт", Росія	0,2 г/10 л води	Декоративні культури	Замочування нижнього зрізу чубуків на 8 год., 1 обр.
Органічні й органо-мінеральні добрива "Добрі добрива", г. (N – 1,5–4,3%, P_2O_5 – 2–4,5%, K_2O – 1,5–4%, органічна речовина – 20%), ТОВ "Дико" і ТОВ "ВТП Агробаланс", Україна"	20–30 кг/1 сотку	Зернові	Основне внесення, 1 раз
	30–50 кг/1 сотку	Буряки, ріпак	Основне внесення, 1 раз
	30–40 кг/1 сотку	Кукурудза, картопля	Основне внесення, 1 раз
	10–15 кг/1 сотку	Соняшник	Основне внесення, 1 раз
	15–50 кг/1 сотку	Овочеві	Основне внесення, 1 раз
	2–9 кг/1 сотку	Садові, чагарники, квіти	Локальне внесення, 1 раз
Концентроване органо-мінеральне добриво "Фурор", г. (N – 0,5%, P_2O_5 – 0,3%, K_2O – 0,4%, натрієві солі гумінових кислот – 0,0023 г/л і мікроелементи Mn – 10 мг/кг, Cu – 10,8 мг/кг, Co – 0,1 мг/кг, Zn – 22,7 мг/кг), ТОВ "Дагарт", Україна	30 мл/1 сотку	Буряки цукрові, кукурудза, пшениця озима	Позакореневе підживлення, 1–3 обр.
Вуксал, с. (N – 7,5–30%, K_2J – 15–22,5%, Mg – 3–4,5%, CaO – 24%, мікроелементи B, Cu, Zn, Fe, Mn, Mo), заявник – ф. Аглюкон ГмбХ енд К^{o}.Кг, Німеччина	30 мл/1 сотку	Буряки цукрові, картопля, помідори, огірки	Підживлення в період вегетації, 2 обр.
Кеміра NPK, г. (N – 0–36%, P – 0–50%, K – 0–50%), АТ "Кеміра Гроу Хау", Фінляндія, виробники – АТ "Кеміра Гроу Хау", АТ "Кеміра Ліфоса" Литва, ЗАТ "Агропромхимия" Росія	2–20 кг/1 сотку	Овочеві, садові, квіткові й декоративні культури	Основний обробіток ґрунту, 1 обр.
	2–20 кг/1 сотку	Овочеві відкритого і закритого ґрунту, садові	Позакореневе підживлення 0,5–4%-ним робочим розчином, 1–10 разів протягом вегетації
	0,1–0,2%-ний розчин	Кімнатні й декоративні культури	Позакореневе підживлення, 2 обр.

Скорочення й умовні позначення:

в.с.р. – водно-суспензійний розчин,
г. – гранули,
д.р. – діюча речовина,
п. – порошок,
р. – розчин,
в.е. – водна емульсія,
в.р. – водний розчин,
кр. – кристали,
кр.п. – кристалевий порошок,
ф. – фірма,
с. – суспензія

КВІТЕНЬ

Україна розташована в трьох основних ґрунтово-кліматичних зонах: Полісся, Лісостеп, Степ. Тому користуватися одним календарем посівних робіт не можна. Народ виробив практичні агротехнічні строки висівання овочевих культур. Зокрема, для Лісостепу: заквітувала ліщина, білоцвіт весняний – настав час сіяти у відкритий ґрунт редиску, шпинат, ґрунт більше не промерзне; вовчі ягоди, крокус – цибулю-порей, цибулю-шніт; фіалка, осика – моркву, петрушку; верба, нарцис – салат, редьку ранню, кольрабі, капусту червоноголову і савойську; мигдаль і гадюча цибуля – столові буряки, розсаду капусти білоголової пізньої і цвітної; вишня – кріп, чабер; каштан–квасолю, літні сорти редьки й редиски; бузок, купальниця – літній салат головчастий; калина й півонія – огірки, гарбузи, боби, кукурудзу цукрову; іриси та бузина – капусту брюссельську; наперстянка – осінні й зимові сорти редьки, пізню кольрабі; липи й троянди – брокколі, що вегетує до самих приморозків.

У дуба розпустилися листочки – минула пора весняних заморозків, отож, висівайте пізні теплолюбні рослини: квасолю, кабачки, патисони, гарбузи, огірки, цибулю-порей. Картоплю висаджують, коли розпускаються листочки берези і до початку квітування черемшини.

Діва 30.03 (6.28)–1 (18.45)

Квітень усіх напоїть.

За народним календарем, якщо 1 квітня весняна вода йде із шумом, трави буятимуть, а коли тихо – ростимуть погано.

Діва відмінно сприяє розвитку декоративних рослин, квітів. Саме у дні під знаком Діви слід зайнятися квітником, пересаджувати кімнатні рослини.

У квітні висаджують плодові дерева й кущі. У зв'язку з цим заздалегідь готують ділянку під сад: планують, де і які рослини розмістити, викопують ями під дерева та кущі.

Терези 1 (18.45)–4 (7.37)

◯ Повний Місяць 2 (20.15)

Як відомо, посіви моркви витримують заморозки до мінус 3–4°С. Для прискорення сходів насіння спочатку калібрують у воді, потім загортають на 1–2 доби у вологу торбинку з бавовняної тканини, дають обсохнути.

Краще висівати пророслe насіння. Перед висіванням його змішують із сухим піском (на 1 порцію насіння беруть 3 частини піску). Сходи з'являються через два тижні. Ґрунт після сівби притрушують перегноєм шаром завтовшки 2 см.

Одночасно з морквою висівають пастернак і петрушку. До речі, петрушка вибаглива до ґрунту. Вона добре розвивається на розпушених ґрунтах. Висівають її на глибину до 1 см з наступним мульчуванням перегноєм або торфом шаром 2–3 см. Завдяки висіванню в різні строки можна забезпечити петрушкою родину на весь сезон. Сходи з'являються через 10–12 діб, а якщо насіння висіяти замоченим і пророслим – через 6–8.

До насіння петрушки додають насіння салату або редиски (до 1%), сходи яких з'являються раніше. Це дасть змогу просапати бур'яни і розпушити ґрунт до появи сходів петрушки. Петрушку й моркву висівають стрічковим трирядковим способом за схемою (20 х 20 х 50) х 4 см.

Скорпіон – 4 (7.37)–6 (19.58)

Для забезпечення родини капустою на весь рік відводять 150 квадратних метрів городу, з яких третину – під білоголову ранню, цвітну і савойську, а дві третини – під середньопізні та пізні сорти білоголової капусти. Добрі попередники під капусту – огірки, помідори, морква. На кожні 10 квадратних метрів під капусту, як правило, ще восени рекомендується внести 5–8 відер гною або компосту, 200–300 г сульфату амонію і суперфосфату та 150–200 г калійної солі.

Висаджуючи розсаду, слід дотримуватися рекомендацій: відстань між рядками – 60–70 см, а між рослинами в рядках для ранніх сортів – 30–35 см, середньостиглих і пізніх – 40–50 см. У лунки перед висаджуванням вносять органічну удобрювальну суміш (по чайній ложці), компост (по жмені) і попіл (дві столові ложки). Все добре перемішують з ґрунтом, лунки поливають водою. Необхідно стежити, щоб верхівкова брунька – сердечко не засипати ґрунтом. Після висаджування землю навколо рослини обтискують, ще раз поливають і политі місця присипають сухим ґрунтом. Це оберігає від утворення ґрунтової кірки.

У відкритий ґрунт висівають насіння редиски, до речі, у декілька строків через кожних 7–10 днів.

Стрілець 6 (19.58) – 9 (6.37)

Кореневищами розмножують ревінь. Під час поділу куща садивний матеріал повинен мати 1–2 верхні бруньки. Кореневища розрізують ножем і протягом 3–5 годин підсушують на сонці, аби попередити загнивання в ґрунті. На низинних ділянках ревінь висаджують на грядках в один ряд через 70–80 см, а на рівній поверхні – квадратно-гніздовим способом 1 х 1 м на рівні з ґрунтом, верхівки бруньок присипають землею на 1–2 см.

Козеріг 9 (6.37) – 11 (14.24)

☾ Остання чверть Місяця – 10 (21.04)

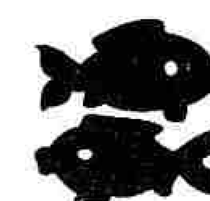
Розпочали розпускатися листочки на березі і з'явилися бруньки в кетяжках квітки черемшини – фенологи рекомендують висаджувати картоплю. Дуже важливо перед цим ретельно вирівняти поверхню ґрунту. Скопану ділянку боронують і коткують. При цьому необхідно простежити, щоб не зменшилася розпушеність ґрунту. Як правило, на городах вирощують картоплю на рівній поверхні. На низинних сирих і заплавних землях з важкими ґрунтами, що довго не просихають і погано прогріваються, і з близьким заляганням підґрунтових вод багато городників вирощують овочі і картоплю на грядках та гребенях. Грядки мають бути зручними для роботи, щоб легко було дотягтися рукою до рослини з обох боків, тобто шириною 1,1–1,4 м, доріжки – 30 см. Їх можна протоптати ногами. Якщо ґрунт важкий, то між грядками прокопують доріжку глибше – на штик лопати. Це дає змогу зменшити вологість грядки і посилити аерацію ґрунту. Борозенки можна засипати сухим ґрунтом, перегноєм. Ширина гребенів зверху 15–20 см, а відстань між ними – 30 см. На схилах грядки і гребені розміщують упоперек.

Водолій 11 (14.24) –13 (18.40)

Під час внесення добрив у ґрунт ставиться завдання забезпечити рослини елементами живлення на якомога триваліший термін. За 2–3 роки до висаджування дерев слід заправити ґрунт усієї ділянки, вносячи щорічно під глибокий обробіток підвищену кількість органічних добрив (по 6–8 кг на квадратний метр).

Мінеральні добрива за декілька днів до внесення в грунт бажано змішати з органічними.

Риби 13 (18.40)–15 (19.48)

Дрібнонасінні рослини загортають переважно на глибину 0,5–1 см, а з більшим насінням – глибше. Щавель висівають рано навесні, а потім – у кілька строків. Спосіб сівби стрічковий п'ятирядковий з відстанню між рядками 20 см, а між стрічками – 40–50 см. Норма висіву насіння – 5 г/10 м^2. Сходи з'являються через 10–12 діб.

Насіння огіркової трави (бораго) висівають у декілька строків через 10–15 діб, що подовжує період надходження

молодої зелені. Спосіб сівби широкорядний за схемою 60 x 40 або 70 x 70 см.

Салат цикорний вирощують безрозсадним способом, широкорядним посівом з міжряддями 50 см або стрічковим дворядним за схемою (30 + 40) x 10–15 см.

Сходи з'являються на 8–10-ту добу. Висівають у кілька строків. Крес-салат висівають широкорядним способом з міжряддями 4 см або стрічковим п'ятирядковим з відстанню 20 см між рядками і 50 см – між стрічками. Під час проріджування у рядках на 10 см залишають одну рослину. Норма висіву насіння – 8 г/10 м^2.

Овен 15 (19.48)–17 (19.12)

Новий Місяць – 17 (14.36)

Випустили листочки черемха, береза, каштан. Півники піднялися на 15–20 сантиметрів, зацвіли крокуси.

Продовжують висаджувати плодові деревця, ягідні кущі.

Можна висіяти насіння кабачків.

Доглядаючи за молодими деревами, слід пам'ятати, що пристовбурна частина площі, тобто радіус пристовбурного круга у перші 2–3 роки повинен мати 0,65–1 м, у наступні 2–3 роки – 1–1,5 м і 1,5–2 м на 5–8-й рік після висаджування. Цю частину ґрунту, як правило, тримають розпушеною і чистою від бур'янів.

У рік садіння і в наступний плодові деревця особливо потребують поливу.

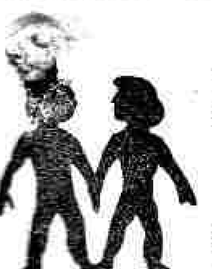

Телець 17 (19.12)–19 (18.52)

Торік у ці дні вдень температура коливалася від 16 до 21°С.

Черемха викинула бруньки на кетяжках, листочки майже виповнилися.

Досвідчені городники знають: якщо зацвіли маргаритки, то висівають моркву, петрушку, редиску, редьку, буряки столові. Продовжують висаджувати картоплю. Читачі журналу часто запитують, як завести на городі хрін. Необхідно зауважити, що він чудово розмножується, розширюючи свої володіння. Ось чому цю особливу культуру тримати під контролем. Але ж якщо хочете приготувати хрін для страв з м'яса, можна виростити його самим. Для цього черешки хрону завтовшки 0,5–1,5 і завдовжки до 30 см протягом двох тижнів підрощують у піску. Потім тканиною обтирають з черешка бічні корінці у середній частині, не торкаючись бруньки. Це сприяє тому, що корені хрону виростають рівними. Висаджують хрін у хмарну погоду. Над верхнім кінцем черешка насипають шар ґрунту 4–6 см.

Близнята 19 (18.52)–21 (20.51)

Цвіте світло-зеленим цвітом клен – висаджуйте квіткові рослини: артишок і цвітну капусту. Виткі рослини швидко поплетуться на паркан та встромлені біля них палиці, якщо висієте їх під знаком Близнят. Розсаду цвітної, як і білоголової капусти висаджують за схемою 60 x (35 – 40) або (50 + 90) x 25 см. У лунки перед висаджуванням вносять органічну удобрювальну суміш (приблизно чайну ложечку), компост (жменю). Все це добре перемішують із ґрунтом, лунки поливають водою.

Під час висаджування стежать, щоб верхівкова брунька-сердечко не була засипана землею. Після висаджування землю навколо рослини обтискують, ще раз поливають, помиті місця присипають сухим ґрунтом. Це захищає від утворення ґрунтової кірки.

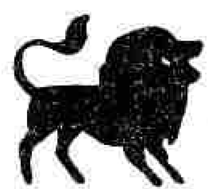

Рак 21 (20.51)–24 (2.39)

Зацвіла верба і нарциси. Вилетіли джмелі.

Час для висівання салату, капусти червоноголової і савойської, інших листкових овочів. У дні під знаком Рака також висівають петрушку і базилік, лікарські рослини, з яких беруть стебло і листя.

Як тільки зацвітає мигдаль і цибуля гадюча – можна висаджувати розсаду капусти білоголової пізньої. Якщо ваші дерева, кущові рослини, квіти заселені наземними шкідниками, ведіть з ними боротьбу у дні Рака.

Лев – 24 (2.39) – 26 (12.25)

Перша чверть Місяця – 24 (9.35)

Під картоплю ділянку можна відводити на всіх ґрунтах, які придатні для землеробства. Проте високі врожаї одержують на глибоких пухких ґрунтах, багатих на гумус. Однак слід уникати сирих низовинних місць з важкими глинистими ґрунтами, де застоюються весняні води. Не рекомендується садити картоплю на тих місцях, де її вирощували в минулі роки.

Навесні ділянку під картоплю розрівнюють граблями, але перекопують на 2–2,5 см мілкіше, ніж при осінньому обробітку, щоб не вивернути на поверхню насіння бур'янів.

Навесні під картоплю вносять перепрілий гній з розрахунку 5–10 кг на квадратний метр.

Діва – 26 (12.25) – 29 (0.46)

З'явилися кетяги (зелені бубочки) квітів бузку, зацвіли тюльпани.

За місячним календарем дні під знаком Діви збігаються з часом висівання і висаджування коренеплодів. Під цим знаком вносять добрива у ґрунт, пересаджують кімнатні рослини. Ще раз висійте по городу редиску, столові буряки, моркву, висаджуйте картоплю. Посіви теплолюбних культур розміщують на сонячній ділянці, бо на затемнених їхній ріст уповільнюється, особливо під час заморозків. До речі, для захисту від заморозків рослини накривають землею, ковпачками з паперу, картону, інших матеріалів, задимлюють, а на зрошуваних ділянках – поливають.

Терези – 29 (0.46)–1.05 (13.49)

Якщо весна рання, то вже на початку травня висаджують ранні сорти картоплі розсадою. Сигналом для садіння городники вважають квітування калюжниці. Вже через 45–50 днів можна буде поласувати свіжою молодою картоплею. Інші сорти висаджують, як тільки зацвіте черемха. Збирають ці сорти, восени і закладають у погріб на зберігання.

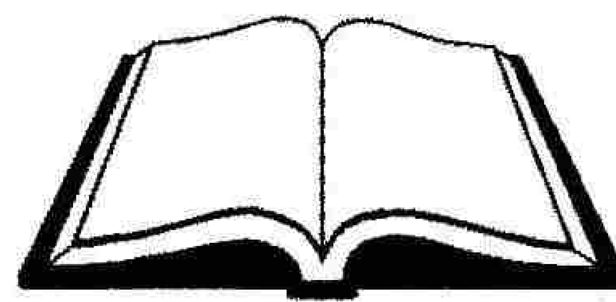
ЧИТАЙТЕ С ПОЛЬЗОЙ !

4 УНИКАЛЬНЫХ СБОРНИКА ИЗДАНИЙ ТЕПЕРЬ ДОСТУПНЫ КАЖДОМУ!

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

Компания «Гарантийное агентство» предлагает Вашему вниманию уникальный почтовый каталог. Перечисленные в нём издания помогут Вам решить огромное количество повседневных забот и проблем, стать ещё красивее и сильнее, поправить здоровье и материальное положение - а это значит сделать свою жизнь и жизнь близких Вам людей максимально полной, интересной и комфортной!

Практическими знаниями из нашего каталога уже пользуются десятки тысяч человек по всей стране Его универсальное содержание разработано на основе потребностей большинства читателей - все технологии, методики и рецепты многократно

*испытаны, просты, эффективны, не требуют серьёзных затрат и доступны любому желающему. Благодаря расширенному ассортименту при максимально низких ценах наши издания приобрели широкую популярность, а **льготный вариант заказа** сделали уникальную библиотеку доступной каждому.*

Наше главное правило делать всё для того, чтобы любой человек, проживающий даже в самом отдаленном уголке нашей страны, мог быстро и доступно получить необходимую ему информацию. Заказанные Вами издания доставятся наложенным платежом на Ваш адрес, как бы далеко Вы ни находились.

ОПЛАТА - ПРИ ПОЛУЧЕНИИ ЗАКАЗА НА ПОЧТЕ.

ПОСМОТРИТЕ НА АССОРТИМЕНТ И ЦЕНЫ ИЗДАНИЙ И СПЕШИТЕ СДЕЛАТЬ ЗАКАЗ!

I. КРАСОТА И ЗДОРОВЬЕ (сборник изданий)

01. ***«Супертело!»*** Уникальное методическое пособие для всех, кто хочет развить сильное, крепкое и мощное тело - занятия без тренажёров и «химии»! Ваша сила - это уверенность в любой ситуации! **Цена -2,50 грн.**

02. ***«Напитки чемпионов»*** Рецепты приготовления протеиновых коктейлей для наращивания объёма Ваших мышц. Отличное дополнение к пособию «Супертело!». **Цена - 1,50 грн.**

03. ***«Высокий рост-это красиво!»*** Уникальное практическое пособие по ускоренному увеличению роста на 6-8 см в любом возрасте. Представляет собой комплекс простых и понятных каждому упражнений, диет и рекомендации,в результате которых Вы осуществите свою заветную мечту - Вы увеличите свой рост!**Цена - 2 грн.**

04. ***«Похудеть - не проблема!»*** Очень эффективная методика похудения без голодной диеты и специальных упражнений. Прощай, лишний вес! **Цена - 1,50 грн.**

05. ***«Проститесь с животиком!»*** Это пособие поможет Вам «убрать» растолстевший живот. И просто,и без усилий! **Цена - 2 грн.**

06. ***«Хотите поправиться?»*** Уникальное пособие и сборник практических рекомендаций для всех, кто хочет излечить худобу и за короткий срок прибавить в весе. Эти эффективные рецепты и упражнения помогли уже сотням людей! **Цена - 1,50 грн.**

07. **«Здоровые зубы»** Уникальная методика естественного наращивания и лечения зубов без пломбирования. Приведенные рекомендации и рецепты простых средств позволят Вам не думать о зубных врачах и всегда быть со здоровыми зубами. Попробуйте, и забудьте о зубной боли! **Цена - 2 грн.**

08. ***«Восхитительные волосы!»*** Рецепты приготовления простых и эффективных средств, которые предотвратят выпадение волос, укрепят их корни, вылечат перхоть и зуд. Ничем не хуже фирменных шампуней! **Цена - 1,50 грн.**

09. ***«Идеальный бюст!»*** Этот уникальный сборник несложных упражнений стал настоящим открытием для многих девушек и женщин. Вы узнаете о том, как сохранить грудь красивой, придать ей упругость но главное - всего за пару месяцев увеличить объем бюста на 4-6 см! **Цена - 2,50 грн.**

10. ***«Осиная талия»*** Комплекс невероятно эффективных упражнений для повышения тонуса мышц живота и бёдер, для боковых и косых мышц - и, конечно,для уменьшения окружности талии! Ваши бедра станут упругими, талия-узкой, а живот станет совсем плоским. **Цена - 2 грн.**

11. ***«Вы неотразимы!»*** Комплексная методика и рецепты мазей для бесследного и безболезненного удаления волос с тела.Отличный способ сделать свою кожу идеально гладкой! **Цена - 2 грн.**

12. ***«Стройная и красивая!»*** Длинные ноги и округлые ягодицы - символ привлекательности современной женщины! Эти упражнения помогут Вам достичь желанного результата! **Цена - 1,50 грн.**

13. ***«Как быть всегда любимой»*** Практические советы - как нравиться всем, как сохранить свою молодость и красоту в любом возрасте. Вечные секреты обольщения! **Цена - 2 грн.**

14. ***«Рецепты красоты»*** Сборник простых рецептов приготовления лака, геля, бальзама, шампуня для волос, красок для окрашивания волос, кремов для лица, от веснушек и угревой сыпи. Отличная замена импортной косметике! **Цена - 1,50 грн.**

15. ***«Алкоголизм-беда»*** Простые методы лечения алкоголизма средствами народной медицины. Рецепты снятия похмелья, выведения из запоя, настои для отрезвления "мертвецки" пьяного, как пить и не пьянеть. **Цена - 2 грн.**

16. ***«Курение-вред»*** Рецепт простой и надежной методики для тех, кио решил покончить с курением раз и навсегда. Самый оптимальный вариант! **Цена - 2 грн.**

II. ПОЗНАЙ СЕБЯ (сборник изданий)

01.***«Суперпамять»*** Это самая эффективная методика развития памяти.Она повысит Ваш интеллект, разовьет природные способности, улучшит все виды памяти. Вы сможете быстро запоминать информацию любых объёмов, обходиться без записной книжки, легко выучить иностранный язык. **Цена - 2,50 грн.**

02. ***«Полиглот»*** Хотите владеть иностранным языком также легко, как и русским? Новейшая методика изучения поможет Вам в этом. Она рассчитана на любой язык - возможно даже изучать несколько языков одновременно! **Цена - 2,50 грн.**

03. ***«Быстрое чтение»*** С помощью этой методики Вы в несколько раз увеличите скорость чтения газет и журналов, литературы по специальности и деловой информации, художественной литературы - и при этом будете запоминать до 90% быстро прочитанного текста! **Цена - 2,50 грн.**

04. ***«Для Ваших глаз»*** *Оригинальная* и эффективная методика исправления дефектов зрения, составленная врачами Бейтсом и Утехиным. Вы сможете самостоятельно и навсегда избавиться от очков за короткое время! **Цена - 2,50 грн.**

05.**«Потрясающие секреты»** Каждый человек по своей природе экстрасенс. Стоит только создать условия для проявления этих возможностей-и они проявятся! Как развить в с ебе экстрасенсорные способности, как получать энергию из космоса, диагностика заболеваний и лечение по фотографии, безконтактный массаж - всё это и многое другое Вы найдете в этом издании. **Цена - 2 грн.**

06.***«Гармония разума»*** Это практическое пособие поможет Вам развить телепатические способности, расскажет об упражнениях для их тренировки, что такое психическое и энергетическое нападение и как от них защититься, как научиться ясновидению. **Цена - 1,50 грн.**

07. ***«Сила духа»*** Как развить смелость и уверенность в себе - такие необходимые качества характера. **Цена - 1,50 грн.**

08. ***«Народная мудрость»*** Как защитить себя и близких от «дурного» глаза, как лечить порчу, сглаз, испуг. **Цена - 2 грн.**

09. ***«Секс-магия»*** Искусство очарования и привораживания-отличная возможность околдовать кого угодно! Безо всяких усилий Вы добьётесь того, что недоступно остальным. **Цена - 2 грн.**

10. ***«Удивительное рядом!»*** Расшифрованный ключ и таблицы великого Нострадамуса для познания своей судьбы. Вам приоткроются страницы настоящего и будущего, скрытые желания друзей и дурные помыслы врагов. Тайны любви раскроются перед Вами. Узнав вою судьбу, можно попытаться с предотвратить грозящие неприятности или порадоваться предстоящим событиям. Конец сомнениям! **Цена -2,50 грн.**

11. ***«Фараон»*** Рецепт эликсира для усиления половой функции организма. Прочувствуйте его благотворное воздействие на Ваш организм - напиток просто волшебный! **Цена - 1,50 грн.**

12. ***«Мужская сила»*** Проверенный метод восстановления потенции с увеличением времени полового акта до желаемого предела. И Вы опять в отличной форме! **Цена - 2 грн.**

13. ***«Спокойный сон»*** Упражнения, реально помогающие избавиться от храпа. Результат скажется уже через две недели! **Цена - 1,50 грн.**

14. ***«Самолечение»*** Сборник рецептов лечения бронхита, бронхиальной астмы, остеохандроза, энуреза, экземы, варикозного расширения вен, гастрита, геморроя, диатеза, зубной боли и других болезней и заболеваний. Составлен на основе опыта народной медицины и тибетских долгожителей. **Цена - 1,50 грн.**

15. ***«Это уникально!»*** Рецептура приготовления простого народного средства, которое излечит многие Ваши болезни, снимет усталость, нормализует сон, усилит половую функцию организма, даст хорошее настроение и бодрость. Очень полезно и эффективно! **Цена-2 грн.**

III. НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ (сборник изданий)

01. ***«Суперурожай!»*** Уникальные методические пособия для дачников и садоводов по получению 3 тонн помидор с сотки, 1,5 тонны картофеля с сотки, высокого урожая огурцов (до120 штук с кв.метра!), тройного урожая малины. Составлены и проверены на практике опытными садоводами-селекционерами. Абсолютно реально на любом огороде! **Цена - 2,50 грн.**

02. ***«Всё о картошке»*** Сборник рекомендаций по увеличению урожая картофеля и получения его на 1,5 месяца раньше обычного срока, как вырастить мешок картошки на 1 кв. м., как получить урожай уже в мае, как вырастить сорт картофеля, который не ест колорадский жук, рецепт сильнейшего экологически чистого средства-колорадский жук уничтожит сам себя! **Цена - 2,50 грн.**

03. ***«Электроника на рыбалке!»*** Описание и схема сборки очень простой и эффективной звуковой приманки для рыб. Она собирает большую стаю рыб в месте ловли, не имея ничего общего с варварскими методами «убоя» рыбы и водных организмов. Электронные комплектующие для её сборки дешевы и доступны.Без улова не уйдете! **Цена - 2 грн.**

04. ***«Удачливый рыболов»*** Десятки рецептов эффективных прикормок и привад для любого вида рыбы - хищной, «мирной», верховодной, глубоководной! Составлены известными рыболовами - спортсменами и проверены многолетней практикой уженья. Будет клевать постоянно - и азартная рыбалка Вам обеспечена!

Цена - 2,50 грн.
05. *«Сети делайте сами!»* Чертежи и описание изготовления ручной машинки для вязания сетей любого размера, и способы их вязания. Без проблем свяжете садок, подсачек, малявочницу и сеть большего размера. **Цена - 2,50 грн.**
06. *«Тонирование»* Технология тонирования автостекол, светофильтров и стёкол для очков. Любой тон: светло-коричневый, желтый,молочно-белый, зелёный, изумрудный, рубиновый и др. **Цена - 1,50 грн.**
07. *«Бесплатный бензин делайте сами!»* Подробное руководство по самостоятельной сборке простого миниаппарата для домашнего изготовления 100% заменителя бензина любой марки (А-76, АИ-93 и др.) из воды и бытового газа. Материалы для сборки доступны всем, а получаемое топливо к тому же повышает ресурс двигателя в 1,5-2 раза. Приводятся рекомендации конструктора установки, советы и опыт практиков-любителей, их варианты. Потрясающая экономия средств для каждого автовладельца! **Цена - 2,50 грн.**
08. *«Вместо бензина - кухонный газ!»* Руководство по изготовлению полного комплекта газобаллонной аппаратуры для любого автомобиля из доступных комплектующих, советы по переводу машины с бензина на обычный природный газ, а также - чертежи и описание сборки уникальной миниустановки для заправки переоборудованного автомобиля природным газом от к вартирной газосети! Материальные затраты небольшие, а выгода от установки - максимальная! **Цена - 2 грн.**
09. *«Экономия»* Народные способы экономии автотоплива на 20-30% при эксплуатации автомобилей и мотоциклов. **Цена - 1,50 грн.**
10. *«Маленькие хитрости, необходимые в дороге»* Как запустить двигатель в сильный мороз, приспособление для быстрой разбортовки колёс, как вытащить застрявший автомобиль в одиночку, и другие советы. **Цена - 1,50 грн.**
11. *«Если Вы выпили за рулем»* Советы опытного водителя тем, кто слегка выпил, но по каким-то причинам вынужден сесть за руль - как не попасть в аварию, скрыть от инспектора свое состояние, разговор с ним, и другие полезные советы. **Цена - 1,50 грн.**
12. *«Меха, шкурки и шапки»* Подробное руководство и рекомендации опытных сибирских скорняков по выделке и окрашиванию шкурок, а также шитью меховых шапок. Отличный бизнес на всю зиму! **Цена - 1,50 грн.**
13. *«Коллекционер»* Вы хотите продать монеты СССР, но не знаете их реальной стоимости? Каталог, в котором даны цены на монеты СССР и России с 1700 по 1992 г. **Цена - 1 грн.**
14. *«Телеантенна - своими руками!»* Практическое руководство по сборке уникального антенного устройства, с помощью которого любой телевизор станет принимать множество новых интересных коммерческих и др. телеканалов не только России и СНГ, но и дальнего зарубежья! Конструкцию может собрать даже начинающий радиолюбитель из самых распространенных деталей. **Цена -2,50 грн.**
15. *«Антенный усилитель»* Описание и схема сборки простого антенного усилителя, который обеспечит отличное качество изображения в зоне неуверенного приема и позволит нормально принимать даже удаленные телесигналы. Незаменимое устройство для настоящих телезрителей! **Цена - 2,50 грн.**

IV. ПРИГОДИТСЯ ВСЕМ (сборник изданий)

01. *«Кирпичи-почти бесплатно!»* Руководство по изготовлению красного термостойкого кирпича из практически бесплатных, доступных всем материалов. По качеству и внешнему виду ничем не отличается от промышленного! **Цена - 1,50 грн.**
02. *«Строительные блоки»* Простая технология изготовления строительных блоков повышенной прочности и без цемента! Возможны любые размеры, формы, расцветки. **Цена - 1,50 грн.**
03. *«Прочно и практично!»* Руководство по сборке своими руками простого механического устройства для плетения сетки - рабицы - универсального материала, из которого можно сделать и забор для защиты огорода или пасеки, и клетку для кроликов или цыплят, а также арматуру для блочных конструкций. **Цена - 1,50 грн.**
04. *«Электроды для сварки»* Простые рецепты изготовления электродов из самых доступных материалов, а также рецепт знаменитого среди умельцев «термитного карандаша»,который заменяет электросварку. **Цена - 1,50 грн.**
05. *«Помощник мастера»* Подробная инструкция и схема сборки сварочного аппарата, который собирается всего за пару дней, варит металл толщиной до 20 мм электродами диаметром до 4 мм и при этом работает от сети 220 В. Наверняка пригодится в гараже при ремонте автомобиля, на даче,в быту. **Цена - 2 грн.**
06. *«Ремонт сантехники»* Подробное описание технологии восстановления эмалированного покрытия на ваннах, раковинах, посуде в домашних условиях. **Цена - 1,50 грн.**
07. *«Волшебная жидкость!»* Сборник рецептов простых средств для удаления с бумаги любого типа различных печатей, штампов, записей и т. п. Необходимые химикаты продаются в каждой аптеке! **Цена - 1,50грн.**
08. *«Печати и штампы»* Способы изготовления в домашних условиях печатей, штампов, штемпелей и экслибрисов любой сложности. Самая доступная технология. **Цена - 1,50 грн.**
09. *«Мини-ксерокс из увеличителя!»* Руководство по переделке обычного фотоувеличителя в домашний миниксерокс, способный ежедневно делать нужное количество копий. **Цена - 1 грн.**
10. *«Вечная лампочка!»* Простой секрет переделки обыкновенной лампочки, после которой она станет «вечной» и никогда не перегорит. **Цена - 1 грн.**
11. *«Враг ржавчины»* Рецептура специальной мази для 100% удаления ржавчины и защиты от неё кузова, днища, других частей автомобиля и любых металлических изделий (замки, петли и т. п.). Надежная защита от коррозии теперь Вам обеспечена! **Цена-1,50 грн.**
12. *«Кинескоп»* Простой способ восстановления «севшего» кинескопа у телевизора. **Цена - 1 грн.**
13. *«Защитник»* Описание и схема изготовления мощного карманного электрошокера - максимально эффективного прибора для самообороны. «Защитник» парализует нападающего током и ослепляет его яркой вспышкой. Вечерние прогулки будут спокойнее! **Цена - 1,50 грн.**
14. *«Шпион»* Простая схема «жучка» для прослушивания помещений и автомобилей в радиусе 100 м по бытовому УКВ-приёмнику. **Цена - 2 грн.**
15. *«Сторож»* Руководство по изготовлению универсального радиоохранного устройства для автомобиля, гаража, квартиры и т. п. Простое в сборке, но ничем не уступает дорогим импортным конструкциям! **Цена - 1,50 грн.**
16. *«Кулинарные рецепты»* Как приготовить в домашних условиях маргарин высшего сорта, уксус, искусственный мёд, мармелад, конфеты, дрожжи, кетчуп, шампанское, «черную икру», мороженое, хрустящий картофель - и другие продукты. **Цена - 1,50 грн.**
17. *«Спирт и пиво!»* Сборник рецептов простого приготовления в домашних условиях питьевого спирта без сахара из доступных компонентов и продуктов, а также секреты приготовления вкуснейшего домашнего пива 10 сортов на любой вкус. Всегда будет что поставить на стол и приятно удивить гостей! **Цена - 2,50 грн.**
18. *«Избавьтесь от вредителей!»* Сборник рецептов приготовления очень эффективных составов для борьбы с беспокойными насекомыми - тараканами, мухами, клопами, комарами, блохами, вшами, а также рецепты средств против мышей и крыс. **Цена-1,50 грн.**
19. *«Займитесь делом!»* В этом пособии предлагается более 30 способов честного и легального зарабатывания денег на дому. Все способы не требуют вложения больших средств, высокой квалификации, а доходность зависит от Вашего желания работать и зарабатывать. **Цена - 2,50 грн.**

СПЕЦИАЛЬНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ

С недавних пор мы имеем возможность предложить Вам **льготный вариант заказа,**который существенно сэкономит Ваши средства. Теперь Вы можете приобрести у «Гарантийного агентства» полный комплект из четырех зборников которые включают в себя 65 изданий **в четыре раза дешевле** их общей стоимости - **за 30 грн.** Согласитесь, по сегодняшним временам это не очень большая сумма за универсальные издания, которые будут полезны в каждом доме и не раз окажут Вам и Вашим близким столь необходимую и долгожданную помощь во многих жизненных ситуациях.Решайте!

Внимание **!НОВИНКА!** Только для наших читателей! Заказывая у нас хотя-бы один сборник изданий, Вы получаете право приобрести уникальную энциклопедию игрока
"Как выиграть в Украинскую Национальную Лотерею"
по льготной цене - всего за 10 грн.

КАК ОФОРМИТЬ СВОЙ ЗАКАЗ:

• Аккуратно и разборчиво заполните БЛАНК ЗАКАЗА. Отметьте выбранный сборник изданий галочкой. Если одного БЛАНКА ЗАКАЗА недостаточно, заказ можно оформить на простом листе бумаги. **Минимальный заказ - 1 сборник изданий в два раза дешевле их общей стоимости.**
• Вложите заполненный БЛАНК ЗАКАЗА в конверт и отправьте по адресу:

г. Днепропетровск, 49000, а/я 107
"Гарантийное агентство"

• После получения от Вас заявки Ваш **заказ будет** сформирован, упакован и **отправлен** по Вашему адресу **наложенным платежом.** Свой заказ Вы оплатите при получении на почте. **Почтовые расходы по Украине - 5 грн.**

БЛАГОДАРИМ ВАС ЗА ОКАЗАННОЕ ВНИМАНИЕ И ЖДЕМ ВАШЕГО ЗАКАЗА!

ДСО

Я ЗАКАЗЫВАЮ: СБОРНИК ИЗДАНИЙ

☐ I. **Красота и здоровье** - комплект из 16 изданий всего за 15 грн.
☐ II. **Познай себя** - комплект из 15 изданий всего за 15 грн.
☐ III. **Новые возможности** - комплект из 15 изданий всего за 15 грн.
☐ IV. **Пригодится всем** - комплект из 19 изданий всего за 15 грн.

СПЕЦИАЛЬНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ!

☐ **Полный комплект** из четырех сборников которые включают в себя 65 изданий в **ЧЕТЫРЕ РАЗА ДЕШЕВЛЕ** их общей стоимости - **за 30 гривен.**

☐ **+ НОВИНКА!** Уникальная энциклопедия игрока **"Как выиграть в Украинскую Национальную Лотерею"** - всего за 10 грн.

МОЙ АДРЕС: ____________________
(почтовый индекс и подробный адрес)

____
(фамилия, инициалы)

Оплата заказа - при получении.
г. Днепропетровск, 49000, а/я 107
"Гарантийное агентство"

Мотоцикл оре город

Тепер, коли старих тракторів на городніх ділянках все меншае, зорати чи заскородити землю можна й мотоциклом. Тож, розкажу про свій досвід.

Під городніми культурами в мене 10 соток. Площа ніби й невеличка. Але копати лопатою треба кілька днів. Отож, спробував використати для оранки мотоцикл "Юпітер", до речі, був з колискою, що теж зручно.

З лемеша – передплужника зробив плужок, прикріпив його до рами мотоцикла, заглибив на 15–16 см і проклав одну борозну. Але до середини другої борозни мотор уже нагрівся. Довелось зупинитись.

Мотор потужний, тягне добре, але потрібне додаткове охолодження. Пристосував для цього електромотор від автомобільного склоочищувача. Чистильну трансмісію відкинув, а на валик ротора мотора надів крильчатку кватиркового вентилятора. Вона, до речі, з корпусом, який вдалося прикріпити до рами мотоцикла. А в електромережу включив охолоджувач замість фари, яка має окремий перемикач.

Випробував конструкцію спочатку на подвір'ї, а потім повів мотоцикла в загінку. І хоч електромотор від склоочищувача 12-вольтовий, а напруга в мережі мотоцикла 6 вольт, оберти охолоджувач набирав непогано. Та й обдував мотор добре. Ділянку в 10 соток зорав за дві з половиною години, зрозуміло, на першій швидкості і з невеликими зупинками: мотор все-таки надмірно грівся.

З часом, коли придбав ще одного склоочищувача, а кватиркового вентилятора купив у магазині, сконструював ще одного обдувача. Закріпив його з протилежного боку циліндра на кронштейні. Тепер циліндр обдувався повітрям з обох боків. Орати чи боронувати мотоциклом можна було без зупинок протягом 10–12 хвилин, що цілком влаштовувало. Крім того, для швидкого охолодження мотора його можна було обдувати охолоджувачами, які живилися від акумулятора.

Схожий пристій для охолодження циліндрів зробив сусід до мотоцикла К-750. На карданний вал одягнув невеличку зубчатку, яка приводить в рух валик троса, а останній через роздатку – два охолоджувачі циліндрів. Вийшло непогано. Та й мотор у цього мотоцикла чотиритактний, двоциліндровий, тобто набагато потужніший. Ним можна орати навіть цілину.

До речі, додатковим охолодженням мотора сусід користується і зараз. Бо перевозить мотоциклом картоплю, буряки, сіно, кукурудзу, копиці трави, гній тощо. Без додаткового охолодження стільки не повезеш.

Думаю, колишній досвід тепер може стати в пригоді. Тракторів на городніх ділянках з кожним роком дедалі меншає. Нерідко можна й не дочекатися, поки звільниться трактор. А зорати ділянку мотоциклом можна, якщо приладнати до нього плужок та облаштувати додатковим охолодженням. Користь цього незаперечна.

Г.А.Скоряк

„Що посієш – те й пожнеш!", або як успішно придбати насіння овочевих культур.

Зимі царювати залишилось ще недовго. І хоча цього року її практично зовсім не було, а все ж таки хочеться весни. А з її приходом селян чекають нові турботи та клопоти пов'язані з землею. Особливо це стосується вирощування овочевих культур. Не можна не відзначити той факт, що практично жодна українська страва (особливо борщ) не обходиться без овочів.

Після того, як сплинули всі новорічні свята, кожен господар все частіше запитує себе: **"Що сіяти?", "Де купувати насіння?".** Одним з найгостріших питань, саме зараз, постає питання підбору сортів та гібридів, придбання насіння овочевих культур. Адже, давно всім відома народна мудрість: „Що посієш – те й пожнеш!". Про деякі особливості ринку пакетованого насіння ми задали питання відомому фахівцю із насінництва овочевих культур, колишньому заступнику директора інституту овочівництва та баштанництва, автору відомих та популярних сортів овочів (цибуля «Глобус», морква «Яскрава» та ін.), **доброму господарю власної присадибної ділянки Михайлу Григоровичу Шевченку:**

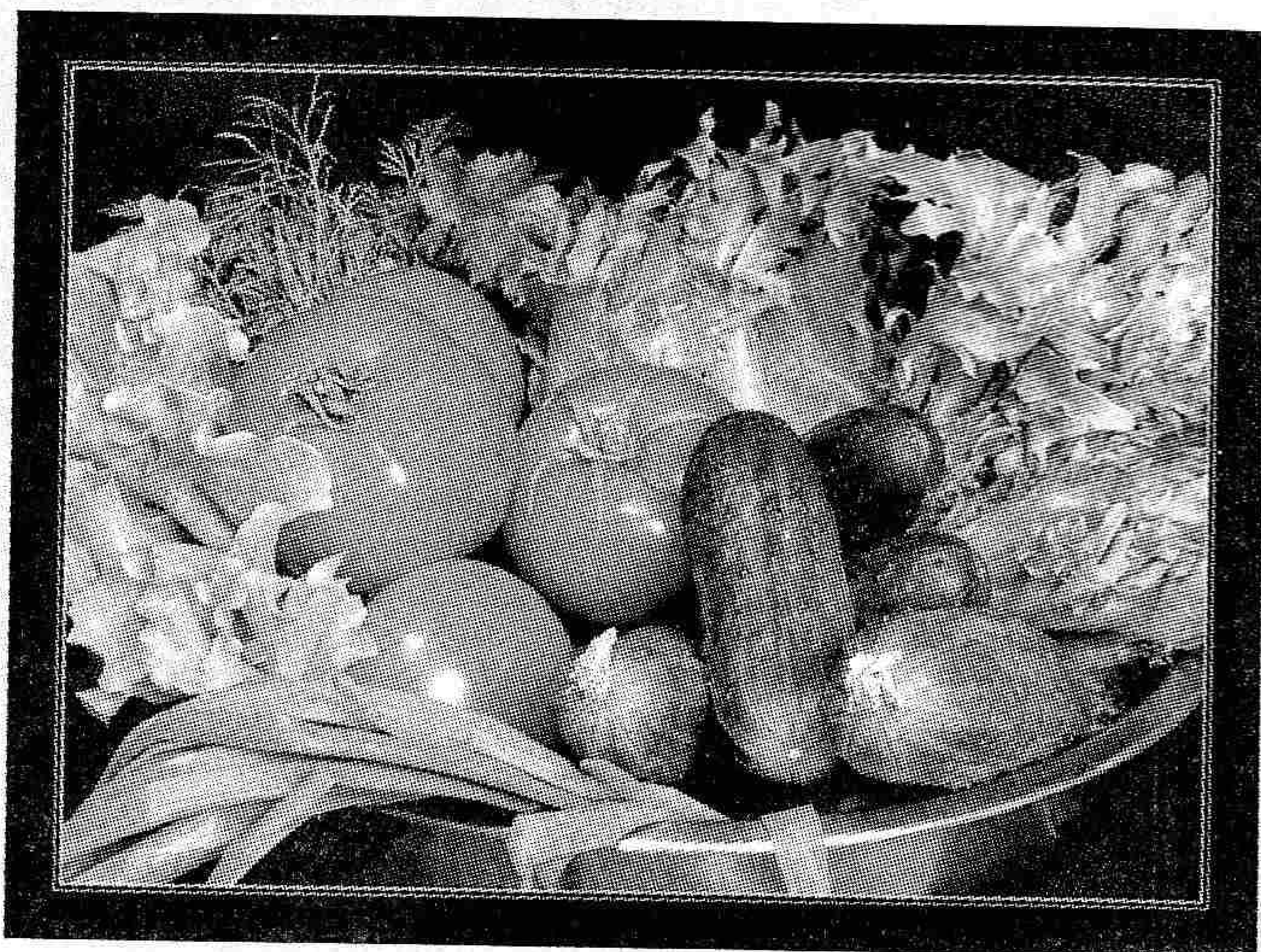
Корр.: *Практично всюди – на ринках, в електричках, підземних переходах, спеціалізованих магазинах і навіть у супермаркетах – продається насіння. Як не розгубитись в цьому різноманітті і зробити вірний вибір, адже врожай збираємо тільки один раз.*

Шевченко М.Г.: Що стосується якості пакетованого насіння, то тут є дуже багато запитань. Яка посівна якість насіння що засипана в цей пакет? Наскільки насіння, що в пакеті, відповідає сортовим властивостям? Наскільки насіння що знаходиться в пакеті відповідає назві сорту та малюнку на пакеті? (адже відомо, що безліч шахраїв під різними назвами фасують один і той же сорт чи взагалі несхоже насіння). З якого матеріалу виготовлено пакет? (застосування неспеціалізованого паперу впливає на схожість та енергію проростання насіння).

За даними Міністерства аграрної політики України сьогодні, тільки офіційно, понад 1,5 тис. суб'єктів господарювання (організацій, підприємств, підприємців) займаються продажем насіння овочевих культур. Але женучись за виручкою багато підприємців не надають належної уваги якості насіння. Також є і відверті шахраї, які (дуже часто під назвою відомої торгової марки) реалізують підробку та невідомо яке насіння: некондиційне, засмічене, з низькою схожістю, суміш сортів або взагалі інших видів рослин. Після висіву такого насіння можна не тільки втратити дорогоцінний час, але і марно витратити важко зароблені кошти. Тому слід завжди пам'ятати - насіння є одним із визначальних елементів основи майбутнього врожаю, від якого залежить як його кількість, так і якість.

На превеликий жаль, як зазначалось раніше, уважно слідкують за якістю насіння лише деякі насіннєві компанії. Висока якість насіння спостерігається у багатьох голландських компаній, але воно занадто дорого коштує. А з „вітчизняних" компаній вибрати якісного продавця дуже важко. Прикладом може слугувати **насіння "Вассма".** Це насіння на ринок України постачає Компанія «Вассма», одна з найпотужніших компаній, що спеціалізується на виробництві та впровадженні провідних агротехнологій. Ця професіональна та визнана компанія, відома українцям завдяки засобам захисту рослин, які вже зарекомендували себе серед споживачів (Бомбардир, Напалм, Гліфос, Чемпіон, Танос, Купроксат). Взагалі той факт, що така потужна і професійна структура вийшла на ринок пакетованого насіння, є дуже гарним сигналом розвитку цього ринку та великою удачею і користю для покупців. Тому, що раніше **справжнє професійне**, високоякісне насіння для пересічного громадянина було чи взагалі відсутнє, чи мало астрономічні ціни.

До речі, щодо контролю якості насіння, то я був здивований, оскільки **у компанії «Вассма» багаторівневий підхід до контролю якості.** Якість насіння не тільки повністю перевіряється в державних насіннєвих інспекціях, але також і у власній лабораторії контролю якості насіння, що постійно слідкує за якісними показниками кожної партії насіння. Без позитивних висновків проведених аналізів насіння не допускається до фасування і реалізації. Як відомо, якість насіння визначається сортовими та посівними характеристиками останнього. Існування такої лабораторії гарантує (при умові придбання насіння в оригінальній упаковці) високі, як сортові, так і посівні якості насіння компанії "Вассма".

Корр.: *Практично все пакетовано насіння на пакеті має малюнок чи фотографію овочів. Але ж дуже часто буває, що отриманий врожай взагалі не відповідає зображенню і сортовим характеристикам. На скільки покупець може довіряти малюнку на пакеті?*

Шевченко М.Г.: Малюнку можна довіряти тільки в тому випадку, якщо виробником та фасувальником насіння є професіональна та відома компанія. У Вассмі, наприклад, підбором слайдів для пакетів та перевіркою відповідності селекційного опису сорту малюнку займається цілий відділ.

Корр.: *На вашу думку, коли доцільно купувати насіння?*

Шевченко М.Г.: Справа у тому, що кількість **насіння ТМ «Вассма»** та дефіцитного голландського насіння, обмежена і звичайно його вистачить не всім. Якщо ж купувати безпосередньо перед висівом те що залишиться , то є ризик придбати якесь невідоме насіння або взагалі не ліцензований чи контрафактний продукт. Тому, я **рекомендую** насіння **купувати заздалегідь.** Я особисто, для власної присадибної ділянки насіння, добрива та засоби захисту купую **в березні - квітні.**

Корр: *А як Ви вважаєте, чи можна купувати насіння «про запас»?*

Шевченко М.Г.: Як правило насіння закуповується в січні-березні, а висівається в залежності від культури в квітні-травні, але для отримання свіжої овочевої продукції круглий рік, таких культур як редис, салат, кабачки, патисони – насіння треба закуповувати з урахуванням того, що протягом сезону його треба висівати 3-4 рази. Дачникам і городникам треба також пам'ятати, що насіння моркви, петрушки, кропу, цибулі можна висівати напередодні зими для отримання ранньої продукції весною.

Якщо говорити про кліматичні умови 2007 року, то згідно довгострокового прогнозу весна-літо цього року будуть прохолодними, тому треба взяти насіння теплолюбних культур «про-запас» , це перш за все перці, томати і баштанні культури, так як при таких умовах насіння цього сезону буде недозрілим, що суттєво вплине на його якість.

Корр.: *Чи можете ви щось сказати про насіння квітів?*

Шевченко М.Г.: Пакетоване насіння квітів для українського споживача дуже болюче питання. В Україні на сьогоднішній день дуже слабка наукова та господарська база по виведенню та розмноженню насіння квітів. Наприклад «Вассма» все насіння квітів імпортує або розмножує під власним контролем та за власною технологією.

Корр: *І на останок, де ж купувати насіння, щоб споживач міг отримати такий бажаний врожай?*

Шевченко М.Г.: Поперше ні в якому разі не купуйте насіння на базарі, там ви ризикуєте придбати сортосуміш в яскравих пакетах. Таке насіння не тільки не перетвориться на прекрасну квітку але й взагалі не дасть сходів Я рекомендую купувати насіння тільки в спеціалізованій торгівельній мережі. Насіння «Вассма», наприклад, представлено в спеціалізованій торгівельній мережі «Вассма»*, яка нараховує понад 170 магазинів на території України, що розташовані в кожному регіоні. Отож порадьтеся із знайомими, друзями, фахівцями овочівництва. І запасіться насінням, для того щоб гідно зустріти весну та неабияк здивувати свого сусіда по земельній ділянці.

Бажаємо Вам успіхів та високих врожаїв!

Бесіду провела Тетяна Гладка.

*Інформацію стосовно розташування магазинів, ви можете отримати в головному офісі компанії «Вассма» або за телефоном безкоштовної гарячої лінії 8 800 501 75 40

Пропоную...

...Чи подобається вам райдуга? Подобається! А чи хотіли б ви мати свою власну веселку? Уявіть чарівну веселку після жаданої літньої зливи. Саме такими є гладіолуси, вони тонко поєднують палітру кольорів, які, здавалося б, не поєднуються. "Приватна колекція" професійно займається вирощуванням гладіолусів. Ми надсилаємо колекційні набори цих квітів: 20 цибулин – 25 грн., 40 цибулин – 40 грн., 80 цибулин – 75 грн. Вартість пересилки не залежить від кількості цибулин і становить 10 грн. Всі цибулини "дорослі" й готові до цвітіння. У подарунок ви також отримаєте посібник з догляду за квітами.

Для замовлення вам потрібно перерахувати суму вашого замовлення через відділення банку на наступні реквізити. Отримувач: Левчук Максим Васильович, рахунок №26201600928748, ТОБО Южноукраїнське НРУ Приватбанку, МФО 305299, ОКПО 3080622450, призначення платежу: переказ особистих коштів від ваше повне ім'я, адреса (телефон за наявності). Або через пошту на адресу: ***Левчук Максим Васильович,*** *55001, Миколаївська обл., м. Южноукраїнськ, а/с 272.* За потреби пишіть на вказану адресу.

Ми гарантуємо сумлінне виконання вашого замовлення. Тож приєднуйтесь до поціновувачів цієї краси, гармонії та досконалості!

...чайний, кефірний гриб, морський рис, королівська глива, боровик, печериці, опеньки, маслюки. Кімнатні та садові: банан плодоносний, золотий вус, кавове дерево, папороть, ялівець, самшит, фейхоа, апельсин, лимон, пальма віялоподібна. Картопля садивна, плоскоріз Фокіна, книги.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...лілії, гладіолуси, тюльпани, нарциси, клематиси – сучасні сорти на зріз та для квітників. Низькі ціни, безкоштовні інструкції, консультації, каталог – у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39608,
тел. 8 (05366) 6-89-51

...штамбовий аґрус, смородину (11 сортів), малину (26), фундук (2), колоноподібні груші (3), шовковицю (6), жимолость (4), виноград (15), троянди (31), клематиси (8) та ін.

В.А. Криворотько,
с. Бутовці, Хорольський р-н, Полтавська обл., 37823,
тел. 8 (050) 580-33-85

...агроном-виноградар пропонує саджанці та живці комплексностійких сортів винограду. Живці оптом зі знижкою. Каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. 8 (0612) 67-49-53, моб. 8 (066) 772-58-89

...молодняк в'єтнамських вислочеревих свиней чорного окрасу.

Ганна Миколаївна Білявська,
вул. Фрунзе, 1, м. Нова Одеса, Миколаївська обл., 56600,
тел. 8 (0267) 9-11-82 (вранці і після 17 год.)

... саджанці смородини (25), аґрусу (8), малини (7), порічок (7); високоврожайні сорти картоплі (48); великоквіткові канни (8), насіння овочевих (140). Конверт – каталог.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...насіння овочевих в асортименті; саджанці смородини: Ядрьона, Екзотика, Вернісаж, Пігмей, Фараон, Черешнева (25 сортів); порічок: Китаївська, Рондом, Чудова (10); аґрус; гладіолуси; канни: Кримські зорі, Салют Перемоги, Ай-Петрі, Вендгаузен, червонолисті – Америка, Пфінцер та ін. Пакет насіння, каталоги – безкоштовні. Ваш конверт.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...ромашку білу надранню великоквіткову, фізостегію білу, рожеву.

П.І. Коваленко,
вул. Конотопська, м. Ромни, 42005

...гуртом та вроздріб широкий асортимент саджанців плодово-ягідних та декоративних культур у контейнерах – на місці, з відкритою кореневою системою – поштою. Троянди, клематиси, каприфоль, вейгели та багато іншого. Ціни доступні, існують знижки. Висилаємо каталог у заадресованому вами конверті.

Тетяна та Андрій Левицькі,
вул. Корольова, 56-в, м. Вінниця, 21008,
тел. 8 (0432) 43-70-11

...найкращі сорти картоплі: Мрія, Ольвія, Барета, Беллароза та ін. (50). Конверт – каталог.

Ніна Костишина,
с. Стрижівка, Любарський р-н, Житомирська обл., 13100,
тел. 8 (097) 805-02-59

...найкращі сорти суниці: Ольвія, Октава, Тудла, Факел, Королева Єлизавета, Сельва та інші (60); малину, смородину, ожину; опт, роздріб.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19615,
тел. 8 (0472) 30-29-28

...високоврожайні сорти картоплі. Конверт – каталог.

Р.В. Бойчук,
с. Локітка, Тлумацький р-н, Івано-Франківська обл., 78000

...найкращі великоплідні сорти суниці (понад 100), чорної, червоної, білої смородини (61), малини (36), аґрусу (23). Оптові партії саджанців суниць, смородини, малини, аґрусу на загальну площу до 3 га. Роздріб, поштою.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці,
Черкаський р-н, Черкаська обл., 19611,
тел. (050) 962-04-18, 8 (050) 183-03-47

...саджанці та чубуки винограду. Конверт – каталог.

Г. В. Теслюк,
вул. Комсомольська, 35, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500,
тел. 8 (05346) 2-30-80, моб. 8 (050) 630-93-74

...саджанці та чубуки новітніх комплекснотійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-а, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...саджанці ягідників, квітів, недорого.

Г.С. Федорова,
вул. Осипенко, 53, м. Запоріжжя, 69027

...сорти лілій та гладіолусів на зріз.

Євген Скобля,
вул. Милятинська, 3-а, кв. 1, м. Львів, 79024

...корейські поросята.
Тел. 8 (050) 464-67-72

...іриси бородаті – 250 сортів, півонії – 50 сортів.

Микола Іванович Музичук,
с. Юльївка, Запорізький р-н, Запорізька обл., 70434

...іриси, лілійники – поштою та на місці. Для замовлення вишлю кольоровий каталог у вашому підписаному конверті 16 х 23 см з маркою на 1 грн.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н,
Київська обл., 08550

...троянди, тюльпани, нарциси. Конверт – кольоровий каталог.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, АР Крим, 98403,
тел. 8 (06554) 4-22-77, 4-43-98

...цибулини лілій: ОТ-гібриди, ЛА-гібриди, Азіатські гібриди, Орієнтальні, Лонгифлорум. Сорти на зріз, вигонку, озеленення. Якість, низькі ціни. Конверт – каталог.

Л.В. Петрусенко-Касимова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 4507

...тюльпани 300 сортів (60 бахромчастих), нарциси, гіацинти, дрібноцибулинні. Іриси, лілійники. Ціни низькі.

Анастасія Іванівна Базильчук
а/с 100, м. Київ, 0407

...рослини для оздоблення житла, офісів, балконів, лоджій, внутрішніх дворів, квітників. Декоративні, якісні, за доступною ціною.

Ірина Ярославівна Буряк
вул. Шкільна, 21-а, м. Жидачів, Львівська обл., 8170

...троянди, тюльпани, нарциси, іриси. Конверт – каталог.

Надія Петрівна Кормиленко,
вул. Свідерського, 43, м. Бахчисарай, Крим, 98403

...гіацинти, крокуси, тюльпани, нарциси, іриси, лілійники. Конверт – каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

...голландські сорти лілій, нові сорти гладіолусів, цибулини, дітки...

С.П. Крищенко,
бульв. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

...кращі сорти суниці садової: Королева Єлизавета, Сельва, Побєда, Ольвія, Веселка, Канадське чудо та інші.

Володимир Миколайович Щербина,
вул. Дзержинського, 7, с. Яснозір'я, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19616, тел. 8 (0472) 30-70-67

...нові перлини селекції, а також відібрані за 20 років випробувань лише найврожайніші, стійкі до хвороб, надранні сорти помідорів, огірків, кавунів, капусти та багатьох інших традиційних і рідкісних овочів та квітів.

а/с 78, м. Київ, 02154

...смородина (4), порічки (4), аґрус (6), ожина, суниця (5), фундук (8), калина (2), бузок (4), півонія деревоподібна, слива китайська, підщепа для черешні ВСЛ-2, картопля (28).

Анатолій Іванович Користятинець,
с. Головниця, Корецький р-н, Рівненська обл., тел. 8 (067) 381-23-09

...жоржини, гладіолуси, хризантеми, багаторічники, лілійники, лілії. Конверт – каталог.

Микола Колісниченко,
с. В. Сорочинці, вул. Легейди, 35, Миргородський р-н, Полтавська обл., 37645

...післяплатою саджанці ремонтантної великоплідної малини Мрія фермера. 6 саджанців – 30 грн. Пересилка за мій рахунок.

В.С. Швець,
с. Політанки, Шаргородський р-н, Вінницька обл., 23542

...саджанці яблуні на оздоровленій карликовій підщепі (Хонейкрісп, Елізе, Ренет Кубанський, Голден). Смородину. Професійні консультації.

м. Черкаси, тел. 8 (050) 772-90-17

...жоржини.

Ольга Миколаївна Бутко,
вул. Б. Хмельницького, 129-а, с. Краснорічeнське, Кремінський р-н, Луганська обл., 92915

...саджанці хеномелеса, необмежена кількість.

Хмельниччина, тел. 8 (067) 798-64-83, 8 (03857) 9-21-40

...корейські поросята.

Тернопільська обл., тел. 8 (050) 131-82-22

...корейських поросят і мангалів.

м. Кривий Ріг, тел. 8 (066) 333-15-60

...інкубатор підвищеної продуктивності з централізованим перевертанням і 12В-резервним живленням.

С.С. Шевяков,
а/с 147, м. Первомайськ, Луганська обл., 93201, тел. 8 (050) 560-14-46

...велику надранню ромашку, нові голландські сорти лілій, цибулини на вигонку та дітки гладіолусів.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

...післяплатою насіння гарбузів-гігантів: Титан, Голіаф, Атлант. Прийму замовлення телефоном або конверт-каталог.

Валентина Іванівна Чебаненко,
с. Бреусівка, Козелецький р-н, Полтавська обл., 39150, тел. 8 (05342) 9-81-19

...саджанці, живці 120 сортів винограду. Найкращі сорти великоплідної малини. Штамбові аґрус, смородина, малина. Суниця садова. Конверт – каталог.

Тамара Онищенко,
вул. Санітарна, 19, м. Запоріжжя, 69118, тел. 8 (0612) 96-67-56, 8 (066) 755-50-38

...лілії на зріз, тюльпани, доронікум, ромашку 8 сортів, від великої надранньої до суперпізньої польської.

А.І. Клюшніченко,
вул. Красноярська, 22, м. Кіровоград, 25004

...поросята в'єтнамської породи.

Ольга Медведик,
с.Бориславці, Кременчуцький р-н, Полтавська обл., 39703 моб. 8 (097) 194-64-16

...травоїдні поросята породи мангал.

Вадим,
тел. 8 (066) 511-98-18

...саджанці: красивоквітуючих, вічнозелених, декоративнолистяних, хвойних, плодових (хурма, актинідія, ківі, гранат, каштан, жимолость), оранжерейних (папайя, фейхоа, кавове дерево, пасифлора, томарилло, лимон). Канни, іриси, лілійники. Для басейнів: німфеї, рогіз, аїр та інші.

С.В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

...садивний матеріал клематиса, кислички, гладіолуса, дельфініума.

Анатолій Дем'янович Кирилюк,
с. Ветли, Любешівський р-н, Волинська обл., 44220

...корейські поросята, свиноматки, кнур.

Вінницька обл., тел. 8 (097) 297-53-23

...корейські поросята, свиноматки – дешево.

тел. 8 (04497) 9-96-72, 8 (050) 383-79-15

...корейську свиноматку, поросят, терміново.

Ольга,
Київська обл., тел. 8 (260) 4-23-21, 8 (097) 494-18-35

...іриси сучасних сортів зарубіжної селекції.

а/с 127, м. Київ, 03035

...шиншили дорослі і молодняк.

смт Голованівськ, тел. 8 (050) 982-05-90

...саджанці великоплідних ягідних культур (понад 150 сортів): малина (Геракл, Недосяжна, Крепиш...), смородина чорна, червона, біла (Екзотика, Краса Львова, Селеченська 2...), аґрус безколючковий, суниці (Ольвія, Присвята). Фундук (10).

А.Д. Драганов,
вул. К. Маркса, 34, смт Вільшанка, Кіровоградська обл., 26600, тел. 8 (066) 354-01-54

...саджанці, чубуки винограду.

Ю.О. Дворовенко,
вул. Гурамішвілі, 11/80, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...угорську мангалицю. Браму куропатчасту, орпінгтон золотий, юрловські голосисті, орловські ситцеві, павлівські. Качки руанські. Павліни, фазани. Інкубаційне яйце та молодняк.

Тел. 8 (097) 833-05-05

...найбільшу колекцію найдешевшого насіння овочів на Україні: помідори (550), перець (200), баклажани (40), фізаліс (15), тютюн (15), огірки (45), кукурудза (15), квасоля (20), дині, кавуни; а також кімнатні: помідори (20), перець (20), огірки (7) та багато іншого. Каталог і пакет насіння безкоштовно – у вашому конверті з марками на 90 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н, Чернігівська обл., 17461

...картоплю таких сортів: Беллароза, Бернадетте, Агаве, Повінь, Скарб, Багряна. Суниці: Ольвія, Гігант Джорней, Королева Єлизавета, Машенька, Артеміда. Смородина: Мрія, Краса Львова, Ювілейна Копаня, Черешнева. Конверт – каталог.

Станіслав Антонович Кусторовський,
вул. К. Маркса, 24, кв. 21, м. Шепетівка,
Хмельницька обл., 30400,
тел. 8 (03840) 54-55-9

...добірні, найстійкіші сорти картоплі – поштою. Найвищі репродукції. Консультації. Ціни минулорічні.

О.П. Юренко,
вул. Артема, 1, с. Диканька, Полтавська обл., 38500
тел. 8 (05351) 9-16-97

...саджанці та насіння звичайних, нових, рідкісних культур і квітів із власної колекції, понад 800 найменувань. Конверт з марками на 1 грн. – Безкоштовний об'ємний каталог на 18 ст.

О.І. Джус,
с. М. Крушлинці, Вінницький р-н,
Вінницька обл., 23242

...чорниця деревоподібна (12 сортів), рододендрони (12), магнолії (5), будлея (5), альпійські рослини (50), рідкісні багаторічники (70), декоративні трави (10). Конверт – каталог.

Віктор Ігорович Серняк,
вул. Зелена, 4/26, м. Жидачів, Львівська обл., 81700,
тел. 8 (097) 493-74-22, 8 (050) 370-25-11

...корейські поросята.

м. Черкаси,
тел. 8 (0472) 30-36-41

...саджанці кращих сучасних, великоплідних, високоврожайних сортів чорної і червоної смородини, аґрусу – більше 20 сортів. Конверт – каталог.

Микола Васильович Капля,
вул. Смілянська, 123/2, кв. 59, м. Черкаси, 18008,
тел. 63-33-27, 8 (067) 439-12-80

...в'єтнамські свині.

м. Житомир,
490-176, 8 (067) 964-981-6

...саджанці, чубуки комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу.

Анатолій Петрович Савран,
вул. Спортивна, 64, м. Карлівка-1, Полтавська обл., 39501

...дешево універсальну колекцію помідорів, перцю, огірків (485). Конверт – каталог. Пакет насіння безкоштовно.

Лідія Василівна Смірнова,
с. Прозорівка, Глобинський р-н, Полтавська обл., 39040

...саджанці троянд Black Magic.

м. Вінниця,
тел. 8 (097) 450-85-22, 8 (0432) 66-83-88

...саджанці троянд для всіх регіонів України! Двокольорові, смугасті, блакитні, зелені – вирощені в середній смузі України у відкритому ґрунті. Саджанці шипшини для зимового і літнього щеплення троянд. Замовляйте кольоровий каталог – конверт з марками 85 коп.

А.Я. Береза,
а/с 238, м. Красноармійськ, 85307,
тел. 8 (066) 345-69-72

...досвідчений агроном-садівник перешле поштою високопродуктивні, морозостійкі саджанці горіха фундук, винограду, айви. Маю каталог.

Микола Юхимович Пічний,
вул. Горіхова, 45, м. Кіровоград-19, 25019

...бджолосім'ї.

Полтавська обл.,
тел. 8 (050) 914-58-02

...високоврожайні сорти картоплі, конверт – каталог.

О. Зіненко,
вул. Пушкіна, 27, смт Решетилівка, Полтавська обл., 38400

...саджанці: дзвоників, наперстянки, самшиту, звіробою, жовто- і чорноплідної малини (по 7); будлеї, деревоподібної смородини, плетистих троянд – по 10 гривень за 1 саджанець. Пересилка – 8 гривень.

Олег Васильович Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100

...конструкцію саджалок (5 грн.), сівалок (5 грн.) і каталог корисних порад.

п/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...насіння елітних сортів картоплі: Беллароза, Надійна, Поран, Агаве, Вітара (всього 50 сортів).

Інга Олександрівна Ліщина,
м. Бар, Вінницька обл.,
тел. 8 (04341) 2-40-83, 8 (097) 561-36-32

...дуже великоплідні сорти малини.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27316

...іриси, тюльпани, хризантеми, багаторічники.

Н.В. Мартиненко,
вул. Ватутіна, 21, м. Кагарлик, Київська обл., 09200

...поросята в'єтнамської, корейської травоїдної породи, поросні свиноматки.

Переяславський р-н, Київська обл.
Тел: 8-067-501-56-81; 8-067-509-57-80

...саджанці троянд з відкритою та закритою кореневою системою на зріз та озеленення, у т.ч. виткі, грунтопокривні, штамбові. Саджанці плодових культур.

Запрошуємо до співпраці оптових покупців та садові центри, виконуємо попередні замовлення.

Володимир Петрович Цукур,
вул. Лугова, 36, Жуляни, Київ-169, 03169,
тел. 8 (044) 250-81-43; моб. 8 (067)712-27-10

...надішлю саджанці, чубуки великоплідних сортів винограду, недорого.

Іван Іванович Півень,
вул. Калініна, 136, м. Токмак, Запорізька обл., 71700

...укорінені живці хризантем сучасних сортів (150), тюльпани.

Людмила Петрівна Сапоненко,
вул. Стешенко, 23/109, м. Запоріжжя, 59118

...чистопородних поросят породи мангал та корейських.

Сидоренко,
Кіровоград, тел.8 (0522)56-12-02,8(096)930-44-26

Хочу придбати

...яблуню колоноподібну оптом.

тел. 8 (066) 755-50-38, 8 (0612) 96-67-36

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город"! Оголошення на сторінках нашого журналу платні. Якщо ви бажаєте розмістити свої оголошення, вам потрібно переказати на розрахунковий рахунок № 26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "Укрсоцбанк", МФО 322012, код 25662848 по 2,50 грн. за кожне слово, враховуючи адресу, прізвище і телефони та рекомендованим листом надіслати текст оголошення і квитанцію про оплату на адресу редакції. Коли ви самостійно рахуєте свій текст, будь-ласка, враховуйте всі слова і знаки більше двох; номер телефону – як три слова.

У черговий номер включаються ті оголошення, що надійшли за місяць до випуску журналу. Всі тексти оголошень здаються до друку до 1-го числа кожного місяця.

Адреса редакції:
вул. Заболотного, 19, м. Київ-143, 03143.

Фітодизайн оселі

Ще в сиву давнину помешкання простих селян і городян, замки вельмож та церкви прикрашали букетами з різнотрав'я і сухоцвітами. Їх освячували і тримали як оберіг від будь-якого лиха, для збереження здоров'я, а інколи й просто так – як спогад про тепле сонячне літо.

Нині практично в кожній квартирі є куточок з кімнатними квітами, який став уже майже обов'язковим елементом сучасної оселі. Саме тому фахівці під час оформлення інтер'єрів житлових приміщень відшуковують можливості якомога ширше використати в них живі рослини. І це природно. Адже наші зелені друзі не лише поліпшують екологію помешкання та його мікроклімат, а в деяких випадках вони є основою або надзвичайно яскравим акцентом у художньо-естетичному оформленні житла.

Але не всі нині мають змогу запросити до оселі фахівця, щоб отримати консультацію щодо оформлення інтер'єру приміщення. Тому ми вирішили звернулися до відомого фітодизайнера Володимира Ізерського (http://flo.com.ua/passifs.php) з проханням дати кілька професійних порад щодо правильного та раціонального розташування кімнатних рослин у оселі. Сподіваємося, вони стануть вам у пригоді, шановні читачі.

Секрети загадкового фітодизайну

– Шановний пане Володимире! Фітодизайн – слово нині надзвичайно популярне: хтось запрошує до оселі фахівця, щоб отримати консультацію, хтось іде на курси, аби навчитися секретам цього напрямку дизайну. А що ж насправді являє собою оцей загадковий фітодизайн і які аспекти він включає?

– Так, останнім часом фітодизайном захоплюється дедалі більше людей. Мабуть, саме тому мистецтво оформлення й формування за допомогою рослин внутрішнього середовища приміщення – чи то житлового, чи офісного – протягом останніх років оформилося в Україні як самостійний напрямок – фітодизайн. Як і в інших напрямках дизайну, тут також дуже важливо знати і обов'язково враховувати особливості кожного виду рослин, закони аранжування, вміти правильно оцінити приміщення, де будуть розміщені кімнатні квіти як з позиції його естетико-структурної складової, так і щодо мікрокліматичних особливостей.

– А чи могли б Ви дати нашим читачам якісь загальні рекомендації щодо розташування кімнатних рослин узагалі та в приміщеннях різного типу зокрема?

– Більшість кімнатних рослин люди звичайно купують "з нагоди": побачили гарну квітку в магазині, на базарі чи на виставці, вона дуже сподобалася, от її і придбали. Здебільшого, лише прийшовши додому, такий покупець починає з'ясовувати, як за нею доглядати. Буває, що тільки згодом господарі дізнаються, що та чи інша придбана рослина потребує, скажімо, надзвичайно особливого догляду, умови для якого важко або навіть неможливо створити. Тому варто поцікавитися цим ще в квітковому магазині.

Окрім того, купуючи рослину, заздалегідь слід подумати про місце для неї у кімнаті. Пам'ятайте, що рослина має отримувати стільки світла, вологи й тепла, скільки їй потрібно для нормального росту й розвитку. Інакше вона захворіє і швидко загине. А ще слід подбати про те, щоб навколишнє оточення та освітлення не затіняли краси квітки, але при цьому і сама рослина має гармонійно вписуватися в інтер'єр оселі.

– Напевне, фон для кімнатних квітів також має неабияке значення?

– Безперечно! Для більшості рослин найкращим фоном слугуватиме стіна, на яку наклеєні однотонні, без візерунку шпалери, або пофарбована у світлий тон. Такий фон якнайкраще підходить для зелених декоративнолистяних рослин і рослин з великими яскравими квітками. А ось ряболисті або квітуючі рослини з численними, але блідими квіточками на світлому фоні – невдале вирішення. Тут вони будуть мало помітні, їм краще підійде темний фон.

Слід враховувати також, що маленьке листя невеликих кімнатних квітів губитиметься на фоні шпалер з великим малюнком. Краще поставити такі рослини на фоні гладкої стіни без малюнка. Перед стіною, обклеєною візерунчастими шпалерами, краще розміщувати квіти з великими листками.

Високі рослини "піднімуть" стелю

– Пане Володимире, а як правильно розмістити в помешканні кімнатні рослини, аби вони добре росли і в квартирі від них стало краще?

– Усе залежить від розміру рослини, її зовнішнього вигляду і можливостей квартири. Як правило, кімнатні квіти розміщають на підвіконні, підлозі, підвішують до стелі, встановлюють на спеціальних підставках або в підвісних пристінних кошиках. Так, великі рослини, які ростуть поодиноко, краще поставити на підлозі, оскільки дуже об'ємні горщики на столах або на підвіконні виглядають громіздко. Серед таких рослин перевагу віддають тим, які мають привабливу форму крони, – пальмам, несправжнім пальмам тощо. Інколи така рослина може допомогти приховати якийсь дефект в інтер'єрі або прикрити порожнє місце, а інколи – навіть розділити кімнату на частини, які виконуватимуть різне функціональне навантаження (наприклад, зона відпочинку і робочий куточок).

Дуже ефектно буде виглядати приміщення, в якому ростуть високі квітуючі рослини, розташовані поодиноко, або високі ліани з великими листками, наприклад філодендрони й монстери.

Слід також враховувати, що рослини можуть зорово змінити розміри кімнати. Так, високі й вузькі квіти неначе піднімуть стелю, а низькі розлогі – створять протилежне враження.

Щодо підвіконь, то тут краще ставити рослини з яскравим листям і "виразними" квітками. Їхній розмір також має значення. Адже маленькі поодинокі рослини, розташовані на широких громіздких підвіконнях, створюють враження недоладності. Тому невеликі та яскраві квіти раджу згрупувати у композиції, посадивши їх в один горщик. Над ними можна підвісити ще одну улюблену рослину в кашпо, розмістивши його біля вікна.

Найкраща "оселя" для витких рослин – горщики, підвішені до стелі, або на кронштейнах, які прикріплені до стіни. Квітка у такому підвісному горщику може зорово збільшити висоту композиції з рослин, які стоять на підлозі, або пожвавить нічим не прикрашену стіну чи вікно, розташоване занадто глибоко.

Деякі кімнатні рослини з довгими дугоподібними стеблами або листками, якщо їх поставити на підвіконні чи на тумбочці, матимуть непривабливий вигляд. Таку рослину краще поставити на спеціальну високу підставку або підвісити у спеціальному кошику. Це стосується і багатьох сортів папоротей – нефролепісів або аспленіумів, а також ампельних рослин, які гарно прикрасять кімнату, якщо їх повісити в кошиках або поставити на високих столиках окремо від інших рослин (хлорофітуми та інші подібні до них рослини).

Якщо в кімнаті є стіна, вільна від меблів, її також можна прикрасити рослинами. Перевагу віддають декоративноквітуючим рослинам, які пожвавлять своїм кольором гладку світлу стіну, й строкатим ліанам. Особисто мені подобаються деякі красивоквітуючі пасифлори й дрібнолисті та строкаті філодендрони. Але хочу застерегти, що при такому способі розташування кімнатних рослин слід добирати для них міцні, не дуже строкаті ємності з доволі великим і глибоким піддоном.

Квартира чи справжній сад?

– Ви розповіли про поодинокі квіти, якими можна гарно прикрасити інтер'єр. Але нині багато господарів, особливо якщо є кошти і вільна площа, прагнуть створити в помешканні справжній квітник або "кімнатний" сад. Безумовно, таке завдання виконати непросто, бо міні-квітник чи міні-сад – це вже складніші елементи дизайну. Чи не так? І що потрібно враховувати, розташовуючи різні види кімнатних рослин разом?

– Безумовно, сад чи квітник у квартирі – справа не дуже легка, але захоплююча й цікава. Існує кілька способів виконання такого завдання. Скажімо, можна висадити рослини разом в одну ємність, а можна залишити кожну в своєму горщику, але поставити їх поруч. Горщечкова група – це рослини в горщиках або окремих контейнерах, які встановлені близько одна від одної, щоб створювався ефект великої плями зелені.

На думку фахівців, композиція з рослин справляє набагато сильніше враження, ніж кожна з рослин окремо. Наприклад, рослини з дрібними листками (фікус карликовий, адіантум, традесканція тощо), які ростуть окремо від інших рослин, мають непоказний вигляд, але вони дуже гарні в композиції з іншими рослинами з великим листям.

До того ж кімнатні квіти легше поливати, коли вони стоять разом, а не розставлені по різних куточках кімнати. Велика кількість листя й випари з великої площі ґрунту збільшують вологість повітря, що сприятливо впливає на рослини.

Нині власники великих офісів, а останнім часом і господарі просторих та світлих квартир нерідко звертаються до фахівців із проханням допомогти створити ландшафтні композиції за типом "кімнатного саду". Це дуже цікавий і особливий вид кімнатного саду – ландшафтна композиція, яка в мініатюрі імітує справжній сад. Для його оздоблення інколи навіть улаштовують доріжки з дрібних камінчиків або гравію чи міні-водойму, вкопуючи в ґрунт пластмасові ємності, які потім заповнюють водою. Для створення завершеності застосовують мохи і рослини з дуже дрібними листочками, які в такому міні-саду відіграють роль трави і дерев.

– Але ж відомо, що деякі види квітів добре почуваються разом з іншими, а окремі "не товаришують" із сусідами. Як щодо сумісності рослин у такому міні-квітнику чи міні-садку?

– Так, підбираючи рослини для композицій, не слід забувати про їхню сумісність, що має неабияке значення для росту й розвитку рослин. Важливими є і сумісність рослин за фізіономічним типом, і екологічні параметри. Ось чому, висаджуючи рослини групами, бажано враховувати їхній спосіб життя і особливості росту. Скажімо, не варто вирощувати разом сукулентні світлолюбні рослини, що не потребують для нормальної життєдіяльності великої кількості вологи, наприклад пахиподіум та яскраві широколистяні, яким необхідні часті поливи і висока вологість повітря, дифенбахії.

Окрім того, необхідно звертати увагу на сумісність рослин за умовами зростання. Слід враховувати періоди росту, спокою та цвітіння рослин, своєчасно видаляти сухі або прив'ялі листки й квітки.

Головне для рослин – комфорт

– Щоб кімнатні квіти приносили лише насолоду і радість та гарно прикрашали наш дім, вони мають почуватися в наших оселях комфортно. Пане Володимире, на які фактори насамперед необхідно звернути увагу, щоб створити їм сприятливі умови?

– Найбільше значення для життєдіяльності рослин відіграють три чинники – світло, температурний режим і вологість повітря. Багато кімнатних квітів потребують підвищеної температури повітря, проте для деяких видів оптимальною є прохолодна зимівля. Наприклад, цитрусовим рослинам узимку потрібні холодніші умови, ніж улітку.

Потрібно уникати різких перепадів температури у приміщенні, де ростуть квіти. Щодо вологості повітря, то для вирощування значної частини горщечкових рослин потрібна висока вологість повітря – до 70%, що відповідає вологості повітря в літній день у помірних широтах. При цьому навіть узимку небажано, аби вона знижувалася нижче 50%. Для підвищення вологості повітря можна придбати спеціальний зволожувач повітря або застосовувати відкриті ємності з водою.

Цікаво, що є рослини, які також можуть підвищити вологість повітря у приміщенні. Скажімо, у занадто сухих кімнатах фахівці радять вирощувати кілька циперусів. Так, один п'ятирічний циперус за добу може випарувати близько 2 літрів води, а під час сильної спеки – значно більше.

Взимку для кімнатних рослин бажано влаштовувати досвічування фітолампами упродовж 4 і більше годин. Нагадаємо, що стала температура менше 15°С гальмує ріст і розвиток рослин.

Квіти лікують психіку?

– Про те, що рослини, особливо на фоні погіршення екології навколишнього середовища, беруть на себе роль так званих природних фільтрів, очищаючи повітря і поліпшуючи мікроклімат, відомо, напевне, всім. Недарма ж їх інколи образно називають "живими легенями". Але вважається також, що кімнатні рослини можуть сприятливо (або ж, навпаки, негативно) впливати на психіку і загальний стан людини. Свого часу Ви займалися вивченням цього питання. Розкажіть, будь ласка, про це детальніше.

– Якщо тривалий час людина перебуває в приміщенні з прямокутними чорними столами, білими стінами і вертикальними жалюзі, то у неї виникає певний дискомфорт: починає рябити в очах, з'являється тривога на душі і хочеться якнайшвидше піти звідти. Напевне, багатьом з вас знайомі такі відчуття? Це природна реакція людського організму на несприятливе для неї оточення. Саме через очі мозок отримує потужний негативний сигнал – так би мовити, "смугастий" сигнал тривоги.

Вчені давно дійшли висновку, що для психічної рівноваги людині треба бачити більше плавних вигнутих ліній. А сама "картинка", що постає перед її очима, повинна мінятися, як у лісі або в горах. На жаль, наша дійсність здебільшого пропонує зовсім інше – прямі лінії, кути, монотонні торці новобудов. Усе це – доволі агресивне середовище, на яке доводиться дивитися. Воно не тільки стомлює, а й викликає у більшості людей роздратування, злість, дискомфорт.

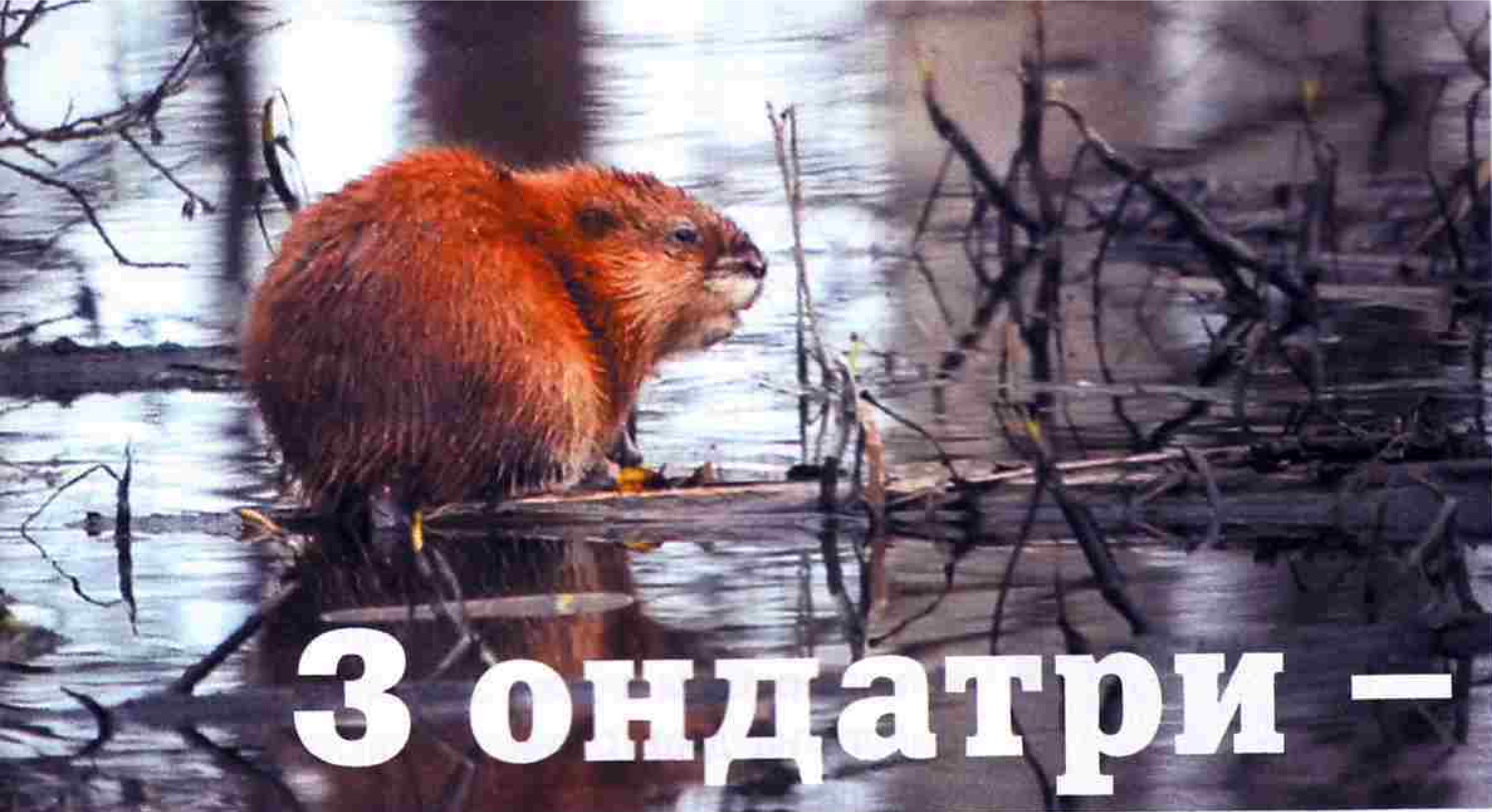
Від життєвих негараздів і прикрощів ми прагнемо врятуватися, сховавшись у себе вдома. Та чи завжди на нас там очікують лише приємні враження та "картинки". Найпростіший спосіб поліпшити "відеоекологію" у власній оселі чи робочому приміщенні – вирощувати кімнатні рослини. Вони не тільки пожвавлюють інтер'єр, а й відволікають увагу людини від агресивних полів: ґратів на вікнах, геометричних малюнків шпалер, жалюзі, прямокутних меблів.

Окрім того, багато кімнатних рослин "видихають" в атмосферу приміщення не лише кисень, а й ефірні олії, які складаються з кількох сотень речовин і є надзвичайно корисними. Відомо, що найсильніший знезаражувальний ефект створюють такі рослини, як герань, алое, лаванда й розмарин. Але дію цілющих властивостей ефіроносних рослин (лавр, герань, розмарин, сантолін кипарисовий тощо) можна посилити. Для цього не менше двох разів на тиждень до води, якою їх поливають, додають біостимулятори – гетероауксин і розчин глюкози (по 5 мл на 5 літрів води) і двічі на місяць – аспірин (5 г на 1 літр води).

І, насамкінець, хочу сказати про таке. Я дуже люблю рослини. За їхньою допомогою можна сховати різні недоліки інтер'єру, пожвавити його, зробити певні акценти. Однак, купуючи кімнатні квіти, не слід забувати про почуття міри. Краще більше уваги приділити належному догляду за рослинами. Адже своєчасне видалення відцвілих суцвіть і зів'ялого листя, підживлення та досвічування взимку зроблять ваші маленькі зелені "оазиси" у квартирі, навіть з не дуже показних чи дорогих рослин, дуже декоративними і привабливими упродовж цілого року. А ще – подарують настрій і здоров'я. Варто лише докласти трохи зусиль і проявити власну фантазію.

– Дуже дякуємо, пане Володимире, за змістовну розмову. Сподіваємося, вона була цікавою для наших читачів.

Розмову вела **О. Кисленко**

З ондатри – шапка або й шуба

Був час, коли ондатрові шапки носили не тільки районні та обласні керівники, а й міністри. А чому б ні? Шапка гарна, тепла, модна, слугує 5–6, а то й 10 років.

Зараз ондатрова шапка ніби й не модна. Чому? Бо такої на ринках немає, а якщо й продають, то просять втричі більше, ніж за котикову чи смушкову. Але ж ондатру чи й кілька нескладно виростити, шкурки вичинбарити й пошити не тільки шапку, а навіть шубу.

Скажу, був здивований, коли поцікавився на ринку. За шапку господар просив 800 гривень, а пара ондатр продавалася за 200. Різниця, так би мовити, карколомна, хоч у вартість шапки входить ще й чинбарення шкурок і пошиття.

Це, власне, й спонукало взятися за перо. Адже не кожна людина може збагнути, яка насправді ціна того чи іншого товару і, як бути в певній ситуації. А вихід дуже простий.

Утримання ондатр

Зізнаюся, що звірків цих не розводив. Зате не раз милувався ними в сусіда. Та й на риболовлі доводилося бачити, як живуть ондатри на вільній природі. В річці Лядові вони водяться. Тим-то можу дещо з'ясувати, як утримувати цих звірків.

Тварини ці доволі спокійні, не вибагливі до кормів, швидко ростуть і розмножуються навіть за кліткового утримання. А відтак – цілком придатні для розведення у домашніх умовах.

Краще, зрозуміло, коли є можливість огородити частину берега річки, ставу чи заплавини і там утримувати звірків. Вони почуватимуться як на вільній природі. А біля оселі клітки і вигул слід обов'язково огородити заглибленою у землю металевою сіткою, щоб звірки не підрили огорожу й не втекли.

Чарунки сітки мають бути 2х2 або 3х3 см. Крізь більші чарунки пролізе на волю молодняк. Підсисні малюки, безперечно, повернуться. Але ж в ондатр багато ворогів: кішки, собаки, тхори, хижі птахи та навіть ворони і сороки ласі ними поживитися.

Клітка має бути просторою, з норою і гніздом, годівницею, водопоєм, підстилкою. На вигулі не завадить мати невеличку копанку з водою, де б у спеку ондатри купалися. А на випадок негоди слід передбачити навіс.

Ондатри – травоїдні тварини, хоча споживають також дрібну рибу, молюски, пуголовки, комах. На волі поїдають осоку, очерет, бобівник, коріння лепехи. А заперті їдять зернові корми, люцерну, сіно бобових і злакових культур, кульбабу, моркву, буряки, гілковий корм. Адже ондатри – гризуни.

За належного утримання та годування ондатри швидко ростуть, набирають ваги, жиріють, а відтак взимку витримують морози до мінус 25–30°С. Усе ж краще гніздо на зиму трохи утеплити.

Парування ондатр починається у березні–квітні. Вагітність триває 24–25 днів. Малята народжуються сліпі й майже голі. А через два тижні вже виповзають з гнізда, їдять траву тощо.

Другий виводок може бути у серпні, третій – у жовтні, якщо осінь тепла, сонячна. Якщо самка народжує від 4–6 і до 12–15 малят, то за рік можна одержати від 15 до 40 особин приплоду.

Тут, однак, слід сказати про особливості парування ондатр. Самка парується не з першим-ліпшим самцем, а обирає або відгонить його. Тим-то, спершу слід простежити за реакцією і поведінкою самки, а вже потім залишати чи не залишати самця у клітці для спільного життя.

Щодо молодняку, то він тривалий час перебуває разом з батьками, а десь після 6-місячного віку виділяється у пари і будує своє окреме помешкання.

Тривалість життя ондатр 8–10 років. Але після 4–5 років опоросу кількість приплоду йде на спад. Самок підмінюють молодими і стадо продовжує відтворення.

Чинбарення шкурок

У міру нагулу стада старших і кращих звірків забивають, знімають шкурку і чинбарять її. Краще хутро виходить з весняного виводка, особини яких забивають у січні, а пізні виводки – у листопаді–грудні наступного року.

Зняту шкурку розтягують на п'яльцях, підсушують, а потім чинбарять. Способів чинбарення ондатрових шкурок є кілька. Найпоширеніші та ефективні – дублення, так зване, кушнірське чинбарення та проминання шкурки. Розповімо про кожен спосіб окремо.

Дублення здійснюють відваром кори дуба, краще молодого, а також ялини, всіх видів верби, терну, кореневищ щавлю кінського, оману високого, іван-чаю тощо.

Шкурку вимочують, очищають від м'язги, занурюють в охолоджений до кімнатної температури відвар та витримують, помішуючи, протягом 1–2 діб, беручи проби сириці на тонких і товстих ділянках шкурки. Потім її промивають, дозарюють, виминають, нажировують і шкурка готова для пошиття.

Кушнірування, або так зване кисле чинбарення. Запарюють житній чи пшеничний грис, а коли забродить – занурюють очищену від м'язги шкурку. Процес чинбарення триває 4–5 днів. Далі так само промивають, сушать і виминають.

Виминання. Шкурку замочують, очищають від м'язги, знову сушать і виминають у руках або на тіпальниці для конопель з тим, щоб зруйнувати волокна сириці. Шкірка стає еластичною, хоча втрачає частину волосу.

Можна вичинбарити шкурку й за допомогою хімічних реактивів (промисловий спосіб). Але, крім препаратів, треба мати прилади, за допомогою яких визначити міцність розчину, його кислотність, температуру, інтенсивність реакції тощо.

Пошиття шапки

Щоб шапка була гарна, досвідчені майстри ретельно добирають її складові: перед, околицю, вуха тощо. Адже шкурка ондатри різна за кольором ворсу, його щільністю, товщиною та міцністю власне шкурки, а також напрямом росту ворсу.

На спині хутро брунатніше, але до темно-коричневого кольору, з боків – брунатно-жовте з голубим відлиском, а на животі – сірувато-біле. Тим-то, розкрій шкурки має йти за призначенням певних частин на пошиття. Викрійки на верхні, так би мовити, парадні чи товарні частини шапки роблять з темніших і ворсистіших ділянок (шия, хребет і частина боків), а внутрішні – під околишем, вухами тощо з решти частин шкурки.

Пошита шапка має гарний, привабливий вигляд і дорого цінится. Але пошити її має справжній майстер.

З вичинбареного ондатрового хутра шиють також коміри, куртки, жилети, дитячі шубки, а також шуби для дорослих. Ціна такої шуби неймовірно висока. Отже, ондатра варта того.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

Досвід вирощування африканських страусів на Кубані

(нас читають наші сусіди)

Висока ефективність страусівництва привабила Північно-Кавказький науково-дослідний інститут тваринництва.

Перша партія п'ятиденних страусенят була завезена в наше господарство ще влітку 1997 року із Швеції, важливо було зберегти їхню здатність до відтворення у незвичному для них середовищі перебування. З того часу ми щорічно привозили молодняк з різних країн Європи, але останні три роки виводимо своїх. Як виявилося, страуси легко пристосовуються до нових умов проживання й однаково комфортно почуваються як за низьких зимових температур (за 10–15-градусних морозів їхнє вигулювання обмежували), так і в літню спеку.

Головний чинник, що визначає активність молодняку – температурний. У нашому випадку джерелом тепла для нього слугував брудер. Із практики знаємо, що в перші 7 днів страусенят треба утримувати на невеликій площі під брудером за температури на рівні підлоги +32°С. Під час підростання птиці брудер піднімають, а коли вони досягнуть місячного віку, його можна вимикати вдень і вмикати на ніч. У двомісячному віці температура під брудером утримується на рівні 20–22°С.

Належних наслідків домоглися під час утримування страусенят з перших днів життя на теплій підлозі, на якій вони значно вільніше пересуваються. Активність молодняку в цьому віці сприяє швидкому розсмоктуванню залишкового жовтка. Врешті-решт за весь період вирощування у групі не було жодного випадку запалення жовчного міхура.

Для утримання страусенят ми пристосували порожні приміщення, у яких раніше відгодовували бичків. До тримісячного віку страусів утримували групами по 12 голів (на кожного площа під брудером становила 1 м^2). Під час підростання птиці площу збільшували, розсуваючи щитки загорожі. Підлогу в пташнику зробили бетонною, яка виявилася найпрактичнішою, оскільки її легко чистити та дезінфікувати. Для дорослих страусів виділили цегляний корпус заввишки 3 м. Площа розрахована на 10–12 м^2 на кожного птаха.

Страуси повинні якнайменше часу перебувати у приміщеннях, що відповідають їхній природі. Наші страуси навіть у морозні дні (-12–15°С) 15–20 хвилин бігали у прилеглих до пташника загонах. До активного моціону страусенят необхідно привчати вже з 3–4-тижневого віку, якщо температура не нижче -15°С.

На вигульному майданчику не повинно бути дрібних металевих та скляних предметів, які можуть страуси проковтнути, бо вони, до всього, що їх оточує, надзвичайно цікаві.

Приблизно з того ж віку їм надаються короткотривалі прогулянки на люцерновому або конюшиновому пасовищі. Дуже важливо не допустити поїдання птахами великої кількості грубих стебел, тому необхідно дотримуватися таких умов:

не випускати птахів на пасовище голодними;
пильно стежити за їхньою поведінкою;
починати з короткотривалих випасів по 20–30 хвилин;
не випускати на занадто високий травостій.

Молодняк до 3–4-місячного віку, перебуваючи на пасовищі, легко простуджується, якщо його пір'я намокне від дощу чи роси, тому випас краще відкласти до повного підсихання травостою.

У природі страуси живляться переважно рослинними кормами. Унікальність цього травоїдного птаха – в його здатності перетравлювати клітковину на 60–65%. В умовах ферми його раціон повинен містити і спеціальні кормосумішки та подрібнене зерно.

Наш досвід вирощування страусенят показав, що їм можна давати корми для курчат-бройлерів. Обов'язковою умовою є відсутність у них препаратів для профілактики кокцидозу, які дуже отруйні для страусів. Такі комбікорми доповнюють трав'яним борошном або подрібненим люцерновим сіном (з 2-місячного віку), щоб нормалізувати в них вміст клітковини, нестача якої призводить до захворювання молодняку.

Стартерні раціони можуть різнитися за поживністю, проте тривале використання кормів з високим (22%) рівнем протеїну настільки пришвидшує ріст молодняку, що призводить до занадто великої маси птаха та негативних проблем з кінцівками навіть за наявності великих вигулів. Ми встановили, що птах є життєздатнішим, якщо до річного віку набуває маси в 95–100 кг – племінний і 100–110 кг – відгодовуваний на м'ясо.

Під підвищеною увагою повинна бути організація годування страусів у репродуктивний період. Недогодовування, як і перегодовування у цей час негативно впливає на відтворювальну здатність птахів, їхню заплідненість та виводимість яєць, на виживання страусенят.

На початок сезону парування (лютий–березень) птах має бути досить вгодованим. Доказом цього є пряма і широка спина в ділянці хвоста. У невгодованих страусів помітний невеликий горб, а з боків контури спини увігнуті.

Особливе значення для статеводозрілих страусів має сталість раціону. Якщо раптова його зміна або заміна якихось складових небажані для страусів у будь-якому віці, то для племінних – вдвічі знижується несучість та якість яєць. Будь-які зміни складу кормосумішок треба робити поступово – протягом семи днів.

У літній період (сезон парування) за безпасовищного утримання дорослі страуси отримають приблизно по 2,5 кг комбікорму на день. Годування дворазове. Свіжу траву конюшини та люцерни додаємо до корму в подрібненому вигляді для стимулювання апетиту, а також як додаткове джерело протеїну. Найкращим джерелом вітамінів групи В, які синтезуються в організмі страусів в недостатній кількості, є пекарські дріжджі, які додають птахам щоденно з питною водою. Підвищена потреба страусів у марганці та цинку в репродуктивний період задовольняється за рахунок сірчанокислих солей цих елементів. Їх змішують з кухонною сіллю з розрахунку 120 і 100 г на 5 кг. Норма солі, в свою чергу, становить 0,5% від маси комбікорму.

Перегодовування племінних птахів можна уникнути, якщо після закінчення сезону парування перенести їх на підтримуючий раціон. Для міжсезонного періоду ідеально підходить екстенсивне випасання на бідному пасовищі без підгодовування концентратами. В європейській частині Росії цей період припадає в основному на зиму, коли часто випас неможливий через погодні умови, тому доцільно перевести птахів на грубі та соковиті корми без концентратів.

Самиці страусів досягають статевої зрілості в дворічному віці, самці – на рік пізніше. На цей час оперення самців набуває чорно-білого забарвлення, а сіре пір'я у самиць дещо темніє. На Кубані початок сезону парування страусів припадає на березень і триває до кінця вересня, хоч часто період яйцекладки триваліший.

Так, на нашій фермі одна страусиця знесла яйце 22 грудня, а в наступному році – 6 грудня. За сезон самиця може відкласти від 40 до 70 яєць середньою масою 1500 г .

На товарних фермах практикується вільне парування страусів, коли вони утримуються у загонах окремими родинами, групами з 25–30 голів за статевого співвідношення 1:1,5–2. Формування таких груп полегшується, за нашими спостереженнями, за сумісного утримання самиць і самців у зимовий період.

У період парування страусів необхідно утримувати в максимально просторих загонах.

За прийнятими у Європі і підтвердженими у наших дослідженнях нормами для двох особин треба виділити 800–1000 м^2, і по 200–300 м^2 на кожну додаткову голову,.

Якщо умови утримання птахів нормальні, то самиці несуться через два тижні після початку сезону парування. В іншому разі необхідно перевірити стан здоров'я птахів і якість годування.

Подібно гніздам інших видів птахів, що влаштовуються під укриттям, страусові гнізда також бажано захищати від негоди чи спекотливого сонця.

В умовах Кубані для цієї мети придатні звичайні тіньові навіси. Дикі страуси починають насиджувати яйця після того, як у гнізді набереться 12–18 штук. У цьому процесі беруть участь почергово обоє батьків, до того ж вдень на яйцях у фермерських господарствах усього світу практикується інкубація яєць, яка дає змогу отримати велику кількість приплоду, хоча страусенята, виведені насиджуванням, звичайно, життєздатніші та енергійніші. Під страусині яйця легко пристосувати звичайний інкубатор, забезпечивши надійну вентиляцію: у кліматичних умовах, де існує підвищена вологість повітря, без кондиціювання повітря в інкубаторі досягнути потрібного мікроклімату досить складно.

За відносної вологості повітря понад 35% страусенята виводяться, зазвичай, слабенькі, малорухливі, нерідко з гематомами на шиї і пальцях. Щоправда, вони розсмоктуються безслідно після 1–2-денної перетримки у вивідній шафі.

Страусині ферми не тільки на Кубані, але й у всьому просторі Росії останнім часом ростуть як гриби і, в основному, себе виправдовують. Багато з них з'явилися з ініціативи за підтримки нашого інституту. Результати наукових досліджень лягли в основу практичних рекомендацій та консультацій, які ми готові надати всім бажаючим зайнятися розведенням унікального птаха – страуса.

М'ясо страусів надзвичайно ніжне, містить значно менше холестерину, ніж свинина або яловичина. В ньому багато білка і мало жиру. Нарешті, енергетична цінність страусятини вдвоє нижча, ніж у згаданих тварин, що робить її особливо привабливим харчовим продуктом для людей похилого віку.

Грант Арсенович Мікіртічев,
Північно-Кавказький НДІ тваринництва (СКНИИЖ) Росія, м. Краснодар, сел. Знаменське, вул. Первомайська, 4, 350055

Розводимо породу фавероль

Порода курей фавероль

Добрий день, шановна редакціє "Дім, сад, город"!

Ми любимо наш журнал і тому вже багато років його передплачуємо. І він нам допомагає у нашій улюбленій справі, якою ми захоплюємося. Хоча ми й пенсіонери, але утримуємо домашніх птахів, тобто наших улюблених курей і хочемо нашим читачам запропонувати свою розповідь про цих чубатих. І ця наша розмова про наших улюблених курочок породи фавероль.

І так. Усе почалося з пташиного базару в Підмосков'ї. Саме там ми придбали курчат з півником цієї породи. Й вони нам видалися такими гарними, що ми не могли пройти повз такої краси, щоб їх не купити. Ну, і, звичайно ж, ми придбали цю живу красу природи. Й вона у нас прижилася. Тож, тільки уявімо собі: курки пухнасті, на голові – чубчики, а по боках голови – бакенбарди, а в півня шия і погляд очей, як у орла. Колір пір'я сріблястий, шоколадний і яскравий, просто розмаїття відтінків. І ось уже понад десять років ця порода чудово почувається у нашому господарстві.

До речі, ця порода родом із Франції і має назву тої провінції, де її виведено. А ще, окрім краси, кури цієї породи виявилися і невибагливі до утримання та годівлі. І навіть зими витримують без утеплення звичайного приміщення, щоправда, своє приміщення ми належно освітлюємо.

Тут буде доречно зауважити і про здоров'я цих птахів. Раніше ми тримали курей різних порід і, на жаль, лише третя частина курчат виростала до дорослого віку, хоча, аби зберегти їх, застосовували вакцини й різні спеціальні препарати. А нині ми просто забули, що й кури можуть хворіти.

Чим ще корисна порода курей фавероль? Якщо звичайні наші й уже, скажімо так, обжиті породи, які ми утримували раніше, неслися рік, а наступного могли "відпочивати", то кури породи фавероль можуть без перерви нестися не один чи два, а навіть три й чотири роки підряд. До того ж кури цієї породи з кожним роком доволі добре набирають і вагу.

Кожну господиню, безумовно, цікавить, чи смачне м'ясо цих порід і як воно вариться. Скажімо, п'ятирічну курку варять так само, як і звичайну.

Про м'ясо – воно просто чудове, ніжне, соковите. Саме за ці властивості французи й цінують породу курей фавероль.

Курочки набирають до 3–3,5 кг, півні, якщо їх відгодовувати, можуть досягти й удвічі більшої маси. За рік курки несуть 180–190 яєць світло-коричневого кольору.

Як оцінює базар породу цих курей?

Уже доводилося продавати курчат – їх розкуповують відразу. Чому? Річ у тім, що в них належна маса та й на вигляд вони доволі гарні, а ці властивості курей, зрозуміло, господині швидко оцінюють.

В Україні цієї породи курей, на жаль, ще мало, але, віримо, що за всіма своїми показниками, особливо своєю витривалістю, ця порода гідна того, аби її розводити у присадибних господарствах.

Звичайно, у нас є вже досвід із розведення, годування та й просто утримання курей І ми могли б про нього розповісти на сторінках нашого журналу, але не знаємо, чи такі наші розповіді-поради зацікавлять редакцію, а господарям, котрі у своїх господарствах утримують курей, гадаємо, було б цікаво про нього прочитати.

З глибокою повагою

Микола Федорович Туркоман,
вул. Краматорська, 24, м. Константинівка,
Донецька обл., 85106

Від редакції. Шановний Миколо Федоровичу, Вам дякуємо за те, що написали до редакції "ДСГ про особливості породи курей фавероль. І, безумовно, будемо Вам вдячні, якщо напишете і про свій досвід розведення та утримання курей і не лише цієї породи. І певні, що вашу розповідь про ваш досвід на сторінках "ДСГ" з цікавістю прочитають і господарі, котрі утримують курей.

Тож чекаємо на Ваші матеріали. Успіхів Вам у вашому господарюванні. Відділ "Домашня ферма".

НЕЗВИЧАЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДОМАШНЬОЇ МІНІ-ФЕРМИ

Про методику Михайлівського акселераційного кролівництва в Україні вже відомо чимало. До цієї теми спостерігається також значний інтерес з боку різних газет і журналів. Адже така незвична методика мало кого залишає байдужим. Вона щоразу викликає безліч питань, запальних коментарів і прямо протилежних оцінок - від захоплення до повного неприйняття. Хоча нічого дивного - акселераційний метод є настільки революційним, що всі звичні стандарти традиційного кролівництва він просто перевертає з ніг на голову...

Напевно, багато хто з читачів так чи інакше знайомий із загальноприйнятим способом розведення кроликів. Зазвичай тварини утримуються в простих клітках, встановлених, як правило, в сараї. Час від часу вони бідують від різних хвороб-епідемій, які викошують мало не все поголів'я. Не допомагають навіть регулярні щеплення. Такий плачевний стан справ до болю знайомий багатьом господарям практично в кожному регіоні країни. Причина цих бід полягає в сукупності негативних для кролика чинників: порушена екологія, негігієнічні умови утримання, годівля, що не відповідає природним потребам організму, різноманітні стреси призводять до масової загибелі, вагомих збитків і гірких розчарувань. За рік від тих тварин, що дивом залишилися живими, вдається все-таки одержати кілька кілограмів не дуже якісного м'яса і копійчаної вартості шкурки. Щоб отримати з такої, здавалося б, ризикованої справи істотну віддачу - подібна можливість для звичайного кролівника видається просто фантастичною. Але, як виявляється, в акселераційному кролівництві все може бути зовсім навіть навпаки...

Нагадаємо, що акселераційну методику кролівництва винайшов академік І.М. Михайлов, відомий російський учений. Ігор Миколайович здійснив своє відкриття на основі серйозних біологічних і фізіологічних досліджень. Михайлов довів на прикладі кролика, що тварина, яка не отруює себе власними відходами і яка годується молоком матері до тримісячного віку, а також одержує досхочу тепла і кормів, може набагато швидше рости і продуктивніше розмножуватися без будь-яких ліків і щеплень. А заодно набуває особливих якостей м'яса і хутра, та ще й надзвичайно сильного імунітету до всіх хвороб! Технологія заснована на поглибленому вивченні потреб кролика і їх повному забезпеченні. Завдяки чому усуваються причини, що викликають в звичайному кролівництві поголовну захворюваність тварин, уповільнення росту молодняку, перевитрату кормів, низьку якість м'яса і хутра. На сьогодні акселераційне кролівництво в світі вже широко замінює звичайне. Про значимість відкриття багато що скаже такий факт: в Китаї цей метод включений в державну (!) програму розвитку сільського господарства...

Основа акселераційної методики - в застосуванні специфічної конструкції агрегату для утримання кроликів. Він представляє собою оригінальну ярусну споруду - МІНіферму (саме МІНіферму, а не клітку) з відповідними секціями для різних вікових груп. Працює така МІНіферма в напівавтоматичному режимі і вимагає для обслуговування тільки півгодини вільного часу раз на 7 днів. Адже годівниці і напувалки в ній сконструйовані таким чином, що якщо їх заповнити, то запасу корму і води вистачає на цілий тиждень і вони цілодобово доступні для тварин. Мало хто знає про головну особливість кролячого шлунку: вона така, що кролик повинен постійно щось жувати. Спеціальні спостереження показали, що дорослі особини приймають їжу до 80 разів на добу. При звичайному 2-3-разовому годуванні забезпечити природні потреби тварини неможливо. Крім того, організм кролика потребує значної кількості води. В МІНіфермі акселерат може пити її досхочу, а не тоді, коли наливає недбалий господар. Взимку вода підігрівається, а влітку - прохолодна. Вона ще й самоочищається завдяки особливій конструкції вакуумної напувалки. В результаті такого безперервного і повноцінного режиму харчування, як це не дивно, кормів кролик почав споживати в 4 рази менше. В МІНіфермі кролячі послід і сеча поступають в спеціальний піддон, який також замінюється раз на тиждень. Агрегат обладнаний спеціальною системою природно-примусової вентиляції повітря, внаслідок чого він не має неприємного запаху і не приваблює мух, а акселерат дихає тільки чистим повітрям. Експлуатація МІНіферми передбачає також електропідігрів маточників. В результаті застосування такого нововведення отримали подвійний ефект: зекономлена енергія кормів тепер спрямовується на бурхливий ріст, тобто - акселерацію; а ще стало можливим одержувати стабільні круглорічні окроли (кожен - по 8-15 кроленят) незважаючи на холоди і морози.

Завдяки акселераційній методиці молодняк кроликів харчується материнським молоком на протязі перших 3-х місяців життя, а далі вже переходить на звичайний корм. Оскільки на підсосі тварини знаходяться набагато довше, ніж звичайно, то їх організм одержує найбільш цінні речовини, тим самим набуваючи особливо сильного імунітету. Внаслідок цього, а також інших названих раніше чинників акселерат не хворіє взагалі. Росте він в 3 рази швидше від звичайного кроля: товарної ваги (4-6 кг) набирає всього за 4 місяці. Його молочне м'ясо винятково смачне, не містить холестерину, пестицидів, запаху власних випорожнень, будь-яких інших хімікалій. Як запевняють лікарі, воно навіть здатне виводити з організму людини радіацію, лікувати виразку шлунку і значно підвищувати імунітет. При вмілому господарюванні м'ясо одержують майже безкоштовно, тому що все повністю окуплює і приносить прибуток вже сама шкурка, а точніше хутро акселерата. Так-так, це не описка - саме хутро, яке називається «мікраксель». Адже у акселерата воно теж особливе: високоноске (гарантія на випадання ворсин - до 20 років) і надзвичайно гарне. За експертними оцінками спеціалістів за якістю і красою «мікраксель» прирівнюється до хутра песця, норки і навіть шиншили. З нього зазвичай шиють вишукані жіночі шуби, а також м'які і міцні ковдри з яскраво вираженим лікувальним ефектом.

Використання такої незвичайної ферми-агрегату в домашньому господарстві відкриває для її господаря нові, невідомі раніше можливості. Адже виготовити МІНіферму можна самостійно, площі вона займає всього 1,4 кв.м, а встановлюється в будь-якому зручному місці - навіть під вікном житлового будинку. Служить МІНіферма довго - 10-15 років. Один раз побудувавши, господар кожного наступного року отримує від неї (підходячи тільки раз в тиждень) не менше 100 кг чудового м'яса і 35-40 шкурок з красивим і особливо міцним хутром на одну повнорозмірну шубу. Виходить такий собі домашній «міні-цех», який сім'ю і нагодує, і одягне. При цьому істотно економляться корми, відсутні проблеми з кролячими хворобами, загибеллю і, відповідно, з ліками та щепленнями. А яке тут поле діяльності для ініціативних і заповзятливих! Бо ж можна і не однією МІНіфермою обзавестися, а, наприклад, кількома десятками. Адже клопотів з ними небагато - впорається одна людина. А вкладені кошти в акселераційному кролівництві подвоюються з дивовижною швидкістю. Наприклад, вкладений господарем на початку року умовний капітал у розмірі 1000 гривень подвоюється вже через 4 місяці. Далі через кожні 4 місяці сума знову подвоюється, і в кінці року вже маємо 8000 гривень. В якій ще галузі відшукається такий вражаючий обіг коштів?

Безумовно, на перший погляд в акселераційній методиці розведення кроликів присутні багато незрозумілих і навіть «фантастичних» моментів. Причина - в недостатку інформації по цій темі. Той матеріал, що інколи трапляється, в більшості розрізнений, а іноді - навіть суперечливий. Але можемо порадувати читачів: по даній темі зовсім недавно видана спеціальна брошура під назвою «Необычайные возможности домашней МИНифермы». Поданий в ній систематизований матеріал допоможе вам повною мірою зрозуміти сутність революційного винаходу, побачити його переваги і перспективи, розповість про успішний практичний досвід. Видання буде цікавим і корисним кожному, хто цікавиться цією по-справжньому новою галуззю тваринництва.

Читачі журналу «Дім, сад, город» мають виняткову нагоду безкоштовно замовити брошуру «Необычайные возможности домашней МИНифермы» поштою. Для цього потрібно РОЗБІРЛИВО заповнити купон-замовлення (або ж просто написати заявку), разом з ним вкласти в конверт поштові марки на 1 грн. (для пересилки) і відправити його за адресою:

П/с 20 «Заявка-ДСГ», вул. Незалежності, 54,
смт Стара Вижівка, Волинська обл., 44400

Шановні читачі! Акселераційна методика кролівництва, безумовно, варта належної уваги. Тому покваптесь ознайомитися з новими можливостями для успішного і прибуткового господарювання, що відкриваються з незвичайною домашньою помічницею - МІНіфермою!

лінія відрізу

КУПОН-ЗАМОВЛЕННЯ

ДСГ

(заповнити розбірливо)

Прошу **безкоштовно** вислати за вказаною адресою брошуру "Необычайные возможности домашней МИНифермы". *Поштові марки на 1 грн. додаю.*

Ваші П.І.П.: ______________________

(прізвище)

____

(ім'я, по батькові)

Ваша адреса : ______________________

____

____

(вулиця, номер будинку, квартири, населений пункт, район, область)

Індекс: | | | | | | *Підпис:* ______________

лінія відрізу

Навіщо чекати коли колорад виросте на Вашій картоплі?

Завдай колорадам удару подвійної сили!

Новинка!

ЖУКОМОР®

Унікальний препарат для боротьби з колорадським жуком

Адреси дистриб`юторів препарату «Жукомор» в Україні :
НВКПС „Захист рослин-2000", м. Черкаси, вул. Дахнівська, 23. тел.: 8 0472 37-12-17;
ППФ „Ратібор", Київська обл., м. Богуслав, вул. І.Франка, 16, тел.: 8 04461 5-55-26, 8 067 404-30-74;
ПП Мерленко Святослав Васильович м. Луцьк, тел.: 8 068 563-80-00;
ТОВ „Бадваси", м. Київ, вул. Івана Кудрі, 5, тел.: 8 044 501-27-57, 8 044 501-27-47, 8 050 477-94-94;
ТОВ „Арсенал Кемі", м. Київ, вул. Велика Китаївська, 10 а, тел.: 8 044 569-79-14, 8 044 599-22-04, 8 044 599-22-03;
ТОВ „Юрагрозахист", м. Київ, вул. Молодогвардійська, 32, тел.: 8 044 249-09-07, 8 044 249-09-46.
Гаряча лінія ТОВ «Презенс»: 8 800 50 40 800 (цілодобово, безкоштовно)

Ліцензія АБ №200976 від 27.09.2005 р. Видана Мінагрополітики України

Чоловіки біля плити

Дорога редакціє улюбленого журналу!

Читаю журнал ДСГ вже 5 років. Усі матеріали дуже цікаві. „Жіноча" сторінка також. Я часто користуюсь кулінарними рецептами з журналу у тих випадках, коли дружина у відрядженні, а я з дітьми вдома. Все виходить вдало, треба лише уважно читати рекомендації. Я навчився готувати деякі страви і хочу, щоб вони стали людям у пригоді.

З повагою Олексій Колібабчук,

м. Бердичів

Суп з грінками

Треба мати: 4 картоплини, 1 цибулину, 50 г маргарину або вершкового масла, склянку молока, сіль, перець за смаком.

Для грінок: 0,5 батона, олію (приблизно 2–3 столові ложки) або вершкове масло (75 г).

Підготовлену картоплю, нарізану шматочками, та цибулю дрібно посікти. Маргарин або масло розтопити в каструлі, викласти на жир цибулю і картоплю, злегка спасерувати, а потім залити водою. Додати сіль, перець і варити до готовності картоплі. Коли картопля буде готова, треба додати склянку молока. Після того, як закипить, варити 3–4 хв. Виключити, накрити грубим рушником і дати настоятись. А тим часом смажимо грінки: скибочки батона нарізуємо кубиками і смажимо на вершковому маслі до рум'яної шкоринки, але так, щоб не пригоріли.

Суп розливаємо в тарілки і туди ж кладемо підсмажені грінки. Перед подачею до столу суп треба посипати дрібно посіченою зеленню.

Пісний суп з грибами

Треба мати: 0,5 кг грибів (якщо гриби сухі, то достатньо 200–250 г), 2 великі цибулини, олію, моркву, сіль, перець за смаком.

Гриби свіжі або сухі очистити, промити, подрібнити і варити з морквою у злегка підсоленій воді. При бажанні можна додати 2–3 картоплини.

Окремо на сковороді підсмажити на олії цибулю та столову ложку борошна. Викладаємо заправку в суп, даємо прокипіти 1 хв.

До такого супу смакуватимуть шматочок лимона та сухарі.

Салат „Царівна-жаба"

Треба мати: 3 плавлених сирки, 4 варених яйця, пучечок зеленої цибулі, пучечок листочків зеленого салату, 100 г крабових паличок, 200 г вершкового масла, 3/4 склянки сметани та 3/4 склянки майонезу.

Складові салату треба викладати на блюдо, вистелене листочками зеленого салату, шарами: перший шар – сирки, натерті на тертушку; другий шар – дрібно посічені яйця; третій шар – посічена зелена цибуля; четвертий шар – дрібно посічені крабові палички; п'ятий шар – охолоджене масло, натерте на тертушку.

Сметану змішати з майонезом, залити зверху салат і поставити до холодильника.

Коли салат охолоне, блюдо треба вийняти і святково прикрасити. Із зеленої цибулі зробити „очерет". Яєчний жовток змішати з маслом і зробити „качалочки" очерету та прикріпити їх на зелену цибулю. Із білої цибулини вирізати білі лілії, із тієї ж маси (жовток з маслом) та вареної моркви сформувати жовті лілії. Із листка салату та зеленого огірка зробити фігурку жаби. Салат готовий, щоб здивувати кохану 8-го Березня.

Салат „Привіт із Африки"

Треба мати: чотири банани, половину або цілу склянку родзинок, 3 столові ложки кокосової стружки, 3–4 ложки дрібно посіченого вареного або копченого пісного м'яса, третину склянки вершків, цедру одного лимона, 1 чайну ложечку цукру.

Родзинки треба заздалегідь замочити у воді, промити, підсушити на рушнику. Очищений банан нарізати шматочками, додати м'ясо, кокосову стружку, родзинки, цедру та сік лимона. Все обережно (щоб не розтовкти банани) перемішати, дати настоятись у холодильнику і подати до столу, прикрасивши зеленню чи фруктами так, як вам заманеться.

Смажена індичка

Треба мати: невелику індичку, 4 солоних огірки, 1 склянку огіркового розсолу із діжки, 100 г сметани, перець, сіль.

Беремо підготовлену індичку і звичайним медичним шприцом набираємо розсіл і робимо в тушку індички 10–15 „уколів". Огірки нарізуємо кільцями. Гострим ножем робимо в шкірі індички проколи і вкладаємо туди шматочки огірків. Решту огірків вкладаємо у черевце. Змащуємо індичку густою сметаною і ставимо деко з індичкою в гарячу духовку смажитись. У процесі смаження індичку треба двічі або тричі полити соком, що виділився.

Перед подачею до столу індичку треба ще раз полити тепер вже рідкою сметаною та прикрасити солоними огірками.

До такої індички на гарнір смакуватиме варена картопля або гречана каша.

Запечена риба

Треба мати: будь-яку свіжу рибу, цибулю, моркву, лавровий лист, сіль, перець.

Рибу очистити від луски, випатрати, вийняти жабри, ретельно вимити, посолити, поперчити. Підготувати листи кулінарної фольги. На кожний покласти нарізану кільцями цибулю та моркву, частину лаврового листочка, а зверху рибу. Фольгу щільно загорнути і покласти на 25–30 хвилин у гарячу духовку для запікання.

Млинці з печінки

Треба мати: 1 кг печінки з яловичини, 5 яєць, склянку борошна, 3 цибулини, сіль, перець за смаком.

Печінку очистити від плівок, нарізати шматочками, приморозити у морозильній камері та пропустити разом із цибулею через м'ясорубку. Додати яйця, борошно, спеції. Все ретельно вимішати і підсмажити млинці з обох боків на сковороді з киплячою олією.

Пшоняники

Треба мати: склянку пшона, 400 г молока, 100 г води, 100 г цукру, 2 яйця, 50 г борошна, 50 г олії або вершкового масла. Сіль кладемо за смаком.

Пшоно промити в холодній воді, а потім зварити пшоняну кашу на молоці, удвічі розведеному водою. Коли каша охолоне, треба додати збиті з цукром яйця. Ретельно вимішати. З цієї маси сформувати кульки, обкачати їх у борошні, розплескати на долоні і підсмажити на олії або маслі з обох боків.

Торт „Золота рибка"

Треба мати: 200 г маргарину, 150 г цукру, 1 столову ложку амоніаку, 4 столові ложки сметани. Борошна треба стільки, щоб тісто було як на вареники.

Для крему: 0,5 л молока, 2 столові ложки борошна, 2 столові ложки крохмалю, 2 столові ложки цукру. Розтерти жовтки з цукром та маргарином, додати сметану, в якій розвести амоніак, борошно. Замісити м'яке тісто і розділити його на дві частини. Спекти два коржі при температурі 150–200°С. Випікати 25 хвилин.

Для оформлення: 2 пачки крекерів коричневого кольору поламати на дрібні шматочки. Половину банки вареного згущеного молока розтерти з маслом (150 г) та підсмаженими горіхами. Усе ретельно вимішати.

Холодне молоко змішати з цукром, борошном, крохмалем і, безперервно помішуючи, довести до кипіння. Утвориться крем. Коли він охолоне, додати 300 г масла і збити. Із коржів, обрізавши їх ножем, сформувати „тіло риби", покрити його зверху кремом і на крем по всій довжині викласти подрібнені крекери, зробивши ложечкою заглибини, щоб було схоже на луску риби. Дрібно посіченими сухими абрикосами прикрасити торт.

Смачного усім!

Конкурс "Господиня – 2007"

«СОЛО» на городі

Що ближче весняна пора, то більше уваги до малої грунтообробної техніки – мотокультиваторів та мотоблоків. Ріст популярності цих машин цілком закономірний: за помірної ціни простий у керуванні та обслуговуванні інструмент дає змогу не тільки підготувати грунт для проведення весняно-городніх заходів, а й виконати цілу низку робіт із висаджування та догляду за рослинами.

solo®

Як правило, найбільшою популярністю користуються мотокультиватори середнього класу – потужністю 4–6 к.с., масою 45–60 кг, з шириною обробітку 40–90 см. Це обумовлено тим, що такі агрегати добре придатні як для розпушування грунту на глибину 20–28 см на площах від 10 до 50 соток, так і для висаджування найпоширенішої городньої культури – картоплі – та догляду за нею. Останнім часом поступово відбувається перерозподіл посадкових площ, і нині багато хто із власників дачних та присадибних ділянок збільшує площі під садок, квітник чи газон. А тому перед вибором «моторизованого помічника» потрібно враховувати характер його майбутнього застосування: можливо, вигіднішим та зручнішим буде компактний легкий мотокультиватор, що агрегатується із відповідними знаряддями для роботи на грядці квітника чи догляду за газоном.

Німецька компанія SOLO Kleinmotoren GmbH має в асортименті п'ять моделей мотокультиваторів, що можуть задовольнити потреби різних споживачів – від дачника-городника до садівника-професіонала. Надлегкий культиватор Solo 501H використовується на невеликих площах (до 10 соток). Унікальна конструкція нового чотиритактного двигуна Honda GX 25 (1,1 к.с.), яким оснащений Solo 501H, дає змогу використовувати машину з будь-яким кутом нахилу, на крутих схилах з нахилом понад 15°, де інші культиватори працювати не в змозі. За перестановки місцями правої та лівої грунтофрез, ножі яких мають особливу конфігурацію, можна проводити або глибоке розпушування (до 16 см), або швидкісний поверхневий обробіток та прополювання. Завдяки незначній масі (12,5 кг) та простоті управління, з таким культиватором легко впораються й жінки, і літні люди. Додатково Solo 501H може бути оснащений аератором, вирівнювачем краю газону, а також металевими колесами з грунтозачепами та підгортачем.

Наступним у класифікації є легкий культиватор Solo 502 (2,5 к.с.). Та хоч він і належить до легких машин, практичне застосування його широке, і працює він не тільки на присадибних ділянках площею до 20 соток, а й на великих площах, де використовується для професійного догляду за рослинами – міжрядного обробітку та прополювання. Конструктивна схема з вертикально встановленим двигуном та ланцюговим редуктором, а також висока, до 190 об/хв, швидкість обертання фрез надають Solo 502 відчутної переваги під час міжрядного обробітку та прополювання порівняно з традиційними культиваторами легкого класу (з горизонтальним розміщенням двигуна, черв'ячною передачею та обертами фрез 120–130 об/хв): він значно швидше та легше рухається і може проходити в неширових міжряддях. Ширина обробітку може змінюватись від 20 до 54 см, а як додаткове обладнання для нарізання борозен можна придбати металеві колеса з грунтозачепами та підгортач.

Моделі середнього класу – Solo 503H (потужність – 4 к.с.) та Solo 508 (5 к.с.) виконані на високому технічному рівні: пневматична муфта зчеплення, що плавно вмикає фрези; ручка управління, що регулюється за висотою і навсібіч; поворотна задня опора для зручності маневрування; спеціальна шаблеподібна форма ножів фрез, оптимальне центрування мас. Усі ці інновації покликані не тільки забезпечити надійність машини та якість обробітку грунту, а й зробити працю оператора максимально зручною. Сучасні японські двигуни Honda GC 135/160, що встановлені на ці культиватори, широко використовуються як силовий агрегат для малої механізації не тільки в Європі, а й у США. Таку популярність двигуни GC 135/160 здобули завдяки економічності, надійності, а також екологічній чистоті: всі двигуни Honda, що встановлюються на мотокультиватотори Solo, відповідають вимогам стандарту Euro 2 щодо викидів в атмосферу.

На прохання читачів та користувачів мотокультиваторів Solo 503H та 508 наводимо декілька міркувань щодо використання металевих коліс з грунтозачепами та підгортача. Кожне колесо до вала приводу грунтофрез треба кріпити з допомогою болта діаметром 10 мм, шайби й надійно фіксувати гайкою. Колеса встановлюють так, щоб кут згину грунтозачепів був направлений по напрямку руху, а колісну базу вибирають залежно від типу причіпного знаряддя, яке використовуватиметься. Для підгортання колеса встановлюють ближче до редуктора, щоб база була мінімальна. Для роботи із плугом база, навпаки, потрібна максимальна. Залежно від грунту та стану обробітку міжрядь, підгортач працює або з колесами із грунтозачепами, або з однією парою фрез (якщо грунт важкий).

Для активного професійного використання компанія SOLO пропонує важкий мотокультиватор Solo 504 (маса 75 кг), оснащений високоресурсним гільзованим двигуном Honda GX160 потужністю 5,5 к.с. Ця машина має підсилений ланцюговий редуктор, збільшені опорні підшипники вала приводу грунтофрез та надійну механічну коробку передач з двома передачами вперед та одною – назад. Завдяки пониженій передачі Solo 504 може працювати з важким обладнанням, як, наприклад, потужний плуг для глибокої оранки, картоплекопач. Для збільшення тягового зусилля цей культиватор можна обтяжувати додатковими тягарями загальною масою до 60 кг (такі тягарі найчастіше кріплять до коліс).

Для тих, хто планує стати власником мотокультиватора SOLO у цьому сезоні, є добра новина. З 01.02.07 до 31.08.07 діє спеціальна пропозиція: гарантійний термін експлуатації на всі мотокультиватори марки SOLO подовжений і становить три роки (36 місяців).

Придбати мотокультиватори та іншу техніку SOLO можна за такими адресами:

Мережа спеціалізованих садово-технічних центрів ВКП «ЕСКО»:

Київ, Виставка-продаж: вул. П. Сагайдачного, 29/1, тел. (044) 238-65-55.
Київ, вул. Басейна, 13, тел.: (044) 235-85-31, 235-85-32; вул. Межигірська, 87-б, тел. (044) 46[illegible]5-86.
Одеса, вул. Строганова, 29, тел. (0482) 37-61-76;
Донецьк, вул. Артема, 146, тел.: (062) 381-87-22, 381-87-83.
Дніпропетровськ, вул. Вокзальна, 6, тел.: (056) 721-52-57, 721-52-95.

Біла Церква, магазин «Фортуна»: вул. Ярмаркова, 4, тел. (04463) 9-81-24.
Вінниця, ТТЦ «Майстер»: вул. Київська, 10, тел.: (0432) 32-08-01, 35-72-57, 52-03-48.
Житомир, магазин «Лісоруб»: вул. Щорса, 20, тел. (0412) 47-20-68.
Кам'янець-Подільський, магазин «Зелений світ»: вул. Огієнка, 24, тел. (03849) 3-16-62.
Кам'янка-Дніпровська, магазин «Фермер»: вул. Чкалова, 7, тел. (06138) 2-19-41.
Київ, ТЦ «Садово-городня техніка»: вул. Костянтинівська, 71, тел.: (044) 467-67-62, 467-6149.
Кіровоград, магазин «Літіція»: вул. Комарова, 46, тел.: (0522) 23-02-65, 55-10-56.
Краматорськ, магазин «Мир инструментов»: вул. Леніна, 12, тел. (0624) 3-23-68.
Красноперекопськ, магазин «Агромаркет»: вул. Чапаєва, 1/3а, тел. (06565) 2-36-88.
Кременчук, ПП «Голембієвський»: тел.: (05366) 2-41-26, (0536) 79-61-78.
Луганськ, «Восток-инструмент-техсервис»: вул. Щаденка, 21/21, тел. (0642) 50-21-04.
Львів, магазин «Дім інструментів»: вул. І. Франка, 61, тел.: (0322) 75-82-33, 96-63-36.
Мелітополь, магазин «Насіння «Семініс»: вул. Чайковського, Залізничний ринок, тел. (06192) 5-02-87.
Миколаїв, магазин «Інструмент»: Херсонське шосе, 96/1, тел.: (0512) 44-48-65.
Одеса, магазин «Агроплюс»: ринок «У двух столбов», тел. (0482) 30-26-91.
Севастополь, магазин «Панорама-К»: вул. Руднєва, 33, тел.: (0692) 23-00-00, 23-22-41.
Севастополь, ПП «Техноман»: вул. Пожарова, 6, тел.: (0692) 45-41-50, 55-75-72.
Сімферополь, магазин «Зелений Світ»: вул. Гоголя, 36, тел.: (0652) 54-88-85, 54-88-86.
Сімферополь, магазин «Воскресенье»: вул. Крилова, 21/22, тел.: (0652) 600-936, 600-937.
Сімферополь, магазин «Інструмент»: вул. Севастопольська, 24/1, тел.: (0652) 24-84-84, 24-97-30
Харків, магазин «Мир Инструмента»: вул. 23 Августа, 43, тел. (057) 340-45-28.
Херсонська обл., Цурюпинський р-н, с. Великі Копані, магазин «Жанна»: вул. Карла Маркса 69, 8-050-318-53-96, 8-050-315-79-74.
Хмельницький, магазин «Гассіб»: вул. Прибузька, 6, тел.: (0382) 65-33-99, 65-41-32;
Хмельницький, ТЦ «Дачник»: вул. Шевченка, 85-а, тел. (0382) 65-43-97.
Хмельницький, магазин «Зелений світ», вул. Вайсера, 28, тел. (0382) 65-44-40.
Черкаси, магазин «Електротехніка»: вул. Благовісна, 217, тел.: (0472) 45-75-81, 45-42-65.
Чернівецька обл., Хотинський р-н, с. Недобоївці, магазин «Дім, сад, город», тел.: (0373 43-3-49, 8-050-6168080.
Чернігів, магазин «ТТТ»: пр. Миру, 139, тел. (04622) 5-33-91.

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД"
виробничо-практичний журнал
№3, березень, 2007 р.
Головний редактор
М.І. Халимоненко
Головний художник
Т.П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
М.П.Чернецька
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор
Г.А.Донець,
Реклама **В.В.Пацера,**
тел.: (044) 223-38-17
Оголошення **О.К.Шевченко**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник
тел.: 223-22-58
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 29.01.2007 р.
Загальний тираж 148 038 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Заболотного, 19, Київ-143, 03143.
Тел.: (044) 223-22-58, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1.
Тел.: (044) 559-73-19;
тел./факс: (044) 292-80-50.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

З 1 грудня 2006 р. редакція журналу знаходиться за новою адресою:
вул. Заболотного, 19, Київ, 03143
тел.: (044) 223-22-58, 223-69-12,
факс/автомат (044) 223-22-59.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — **22430.**
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — **22431.**
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — **22432.**
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — **22433.**
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — **22434.**
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — **21869.**
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — **90245.**

На перший сторінці обкладинки: фото С.Касімова.

Індекс 74142

Престиж®

- неперевершений захист від шкідників та хвороб!

Байєр КропСайєнс Р.П. А№00679, Ліц. АБ№216339

Після посадки картоплі, особливо на легких ґрунтах, у сиру погоду дуже часто спостерігається значна зрідженість сходів (до 50-60%), викликана паразитом, що живе у ґрунті на рослинних рештках та спричиняє хворобу **ризоктоніоз** або чорну паршу. Хвороба викликає загнивання та відмирання паростків.

Значної шкоди картоплі та овочевим культурам після висадки їх у відкритий ґрунт завдають **дротяники,** а також **личинки травневих хрущів.**

Майже одночасно зі сходами картоплі починається інтенсивний вихід із місць зимівлі **колорадського жука**, відроджені ним личинки можуть нанівець звести весь урожай.

Небезпеку посадкам картоплі та овочевим культурам являють також **попелиці** та **цикадки**, які є переносниками багатьох вірусних хвороб.

Всі ці питання вирішує найсучасніший екологічно безпечний засіб захисту картоплі та овочів ПРЕСТИЖ.

***ПРЕСТИЖ** — єдиний препарат, який поєднує в собі надзвичайно ефективний захист картоплі та овочів від шкідників та хвороб одночасно з «антистресовим» ефектом стимуляції рослин.*

ПРЕСТИЖ — засіб системно-контактної дії для протруєння бульб картоплі перед садінням та замочування кореневої системи овочевих культур (томати, перець, баклажани, капуста), що запобігає розповсюдженню таких шкідників, як колорадський жук, дротяники, несправжні дротяники, личинки хрущів, цикадки, попелиці, трипси, молі, блішки. При цьому контроль над шкідниками здійснюється з самого початку вегетації, та, як мінімум, до кінця цвітіння картоплі, а овочів - щонайменше 30 днів від часу замочування. Фунгіцидна дія препарату направлена на захист від ризоктоніозу сходів і врожаю при доброму додатковому ефекті проти різних видів парші та мокрих гнилей

Застосування препарату **ПРЕСТИЖ** веде до покращення стану і <u>посиленого росту рослин</u>, що призводить до збільшення врожаю та частки товарної продукції за рахунок ефекту Stress Shild Inside™ або «антистресовому» ефекту стимуляції росту та розвитку рослин.

***ПРЕСТИЖ** має спеціальний прилипач — унікальна розробка компанії Байєр, що дозволяє рівномірно розподілити препарат по обробленій поверхні рослини та максимально використовувати можливості діючих речовин.*

<u>Захист картоплі:</u>

Для приготування робочого розчину необхідно 30 мл препарату розчинити в 0,3 — 0,6 л води. Цього робочого розчину достатньо для протруєння 30 кг посадкового матеріалу картоплі.

Робочий розчин слід рівномірно розбризкати (за допомогою обприскувача або іншого приладу) на бульби картоплі перед садінням і ретельно їх перемішати.

Протруєний посадковий матеріал повинен висаджуватися, по можливості, в короткий термін після протруєння, особливо це стосується сортів картоплі, які мають глибоко розташовані вічка.

Препарат містить дві надзвичайно ефективно діючі речовини:

перша — інсектицидна системна діюча речовина, яка при обробці проникає в бульбу, і, коли та починає проростати, разом з поживними речовинами пересувається в пагони, а далі в стебло та листя. Завдяки великій рухомості препарат потрапляє практично до кожної клітини, захищеними від шкідників стають усі новоутворені частини рослини;

друга — фунгіцидна діюча речовина, має й своє власне призначення. Це — унікальний засіб проти чорної парші або ризоктонії.

Стійких до чорної парші сортів картоплі **взагалі** не існує. Крім того **ПРЕСТИЖ** має додатковий ефект проти інших видів парші та мокрих гнилей картоплі.

Більше того, присутність двох діючих речовин — посилюють одна одну!

Є у препарату **ПРЕСТИЖ** ще одна перевага. Крім чудової дії проти шкідників та хвороб картоплі, він має унікальний ефект — це допомога рослинам переборювати чисельні стреси, які виникають під час зростання. Вони можуть бути викликані спекою, посухою, нестачею кисню у прикореневій зоні, різкими перепадами температури вночі, недостатнім освітленням та іншими факторами. **ПРЕСТИЖ** допомагає рослині здолати їхні наслідки. Через те оброблені рослини краще ростуть, квітнуть раніше, добре вирівняні і раніше формують врожай. (мал. 1)

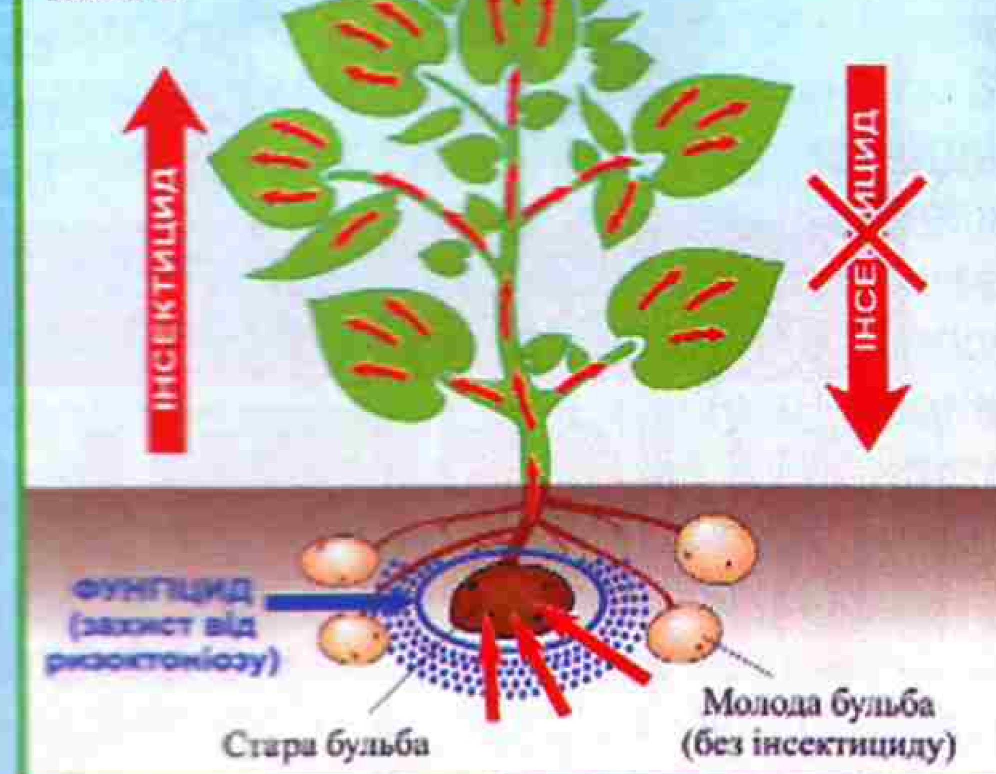

Мал. 1

Але деякі споживачі турбуються — чи можна вживати в їжу ранню картоплю, оброблену **ПРЕСТИЖ**ем?

Звичайно, так.

Після обробки бульби інсектицид здатен пересуватися в рослині лише знизу вгору! (мал. 2). Саме тому бадилля захищене від шкідників. В зворотньому ж напрямку — униз по рослині і в молоді бульби — речовина потрапити не може!

Мал. 2

*"При дослідженні бульб картоплі на 53 день після обробки залишків **ПРЕСТИЖ**у в них не виявлено"* (звіт Інституту екогігієни і токсикології ім. Л.І. Медведя).

Щодо фунгіциду, він є речовиною контактною, тобто по рослині не пересувається, залишаючись на бульбі і в ґрунті навколо неї. Через 40 днів він розкладається — адже його справу вже виконано!

<u>Захист овочів:</u>

Престиж зареєстрований в Україні для обробки розсади овочів — томатів, баклажанів, перцю — проти колорадського жука, вовчка (капустянка), дротяників, попелиць, трипсів, а також капусти — проти вовчка, дротяників, попелиць та капустяної молі.

Обробляти розсаду слід перед висаджуванням у відкритий ґрунт методом занурення у робочий розчин препарату кореневої системи рослин і замочуванні в ньому протягом 6-8 годин. Розчин готується з розрахунку 100 мл препарату на 10 л води (1% розчин).

За умов рекомендованого замочування рослини залишаються захищеними протягом щонайменше 30 діб.

Якщо умови не дозволяють здійснити замочування протягом 6-8 годин, його час можна скоротити, але в цьому випадку термін захисної дії скорочується.

Престиж захищає також від кореневої гнилі та «чорної ніжки», які викликаються грибом ризоктонією.

В деяких країнах **ПРЕСТИЖ** використовують для протруєння насіння овочевих культур для захисту:

- капусти від хрестоцвітних блішок, капустяної мухи, стеблового прихованохоботника, хвороби — «чорна ніжка», фомоз та ін.;
- моркви від морквяної листоблішки, морквяної мухи, хвороби чорна гниль;
- цибулі від цибулевої мухи, трипсів та інших шкідників, а також від комплексу хвороб, починаючи з фази сходів до початку формування цибулин.

Насіння овочевих культур протруюють з розрахунку 100 мл препарату на 1 кг насіння.

Кандидат с.-г. наук, КАУШАН О.О.

ISSN 1814-4257 Під сад-город №3, 2007, 1-48 с. Ціна договірна